

PORȚILE NORDULUI

REVISTA DE CULTURĂ ŞI CIVILIZAŢIE A CENTRULUI DE EXCELENŢĂ ÎN PROMOVAREA CREATIVITĂŢII ROMÂNEŞTI

Anul V/2018

Nr. 7
Baia Mare

ANUL IV / Nr.7 / IANUARIE 2018 BAIA MARE

PORŢILE NORDULUI

REVISTĂ DE CULTURĂ ŞI CIVILIZAŢIE, A CENTRULUI DE EXCELENŢĂ ÎN PROMOVAREA CREATIVITĂŢII ROMÂNEŞTI, BAIA MARE, MARAMUREŞ, TRANSILVANIA,

Editori: Fundaţia şi Editura Transilvania, sub egida Centrului de Excelenţă Porţile Nordului, fondatori Emanuel Pope, Mihai Ganea şi Virginia Paraschiv

Director: Dr.Mihai Ganea
Redactor şef: Emanuel Pope *(Anglia)*
Secretar de redacţie: Virginia Paraschiv

COPERTA
Mihai Ganea

TEHNOREDACTOR
Alin Oltyan

FOTOGRAFIA
Direcția Județeană pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Naţional (Arhiva Foto)

Coperta I. Mineri la Roșia Montană, 1945

Coperta IV. Fundul Izei, Săcel, Maramureș - 2017

ADRESA REDACŢIEI:
CENTRUL DE EXCELENŢĂ PORŢILE NORDULUI BAIA MARE
(Pentru redacţia revistei „Porţile Nordului”)
Str. Luminişului nr.5/7, Baia Mare
Maramureş – România
Tel: +4 0362 401 599, Mobil: 0748 859 034
E-mail: mihai_ganea10@yahoo.com

Editare și tipărire revistă: Fundația și EdituraTransilvania,
Tecuci, str. Gh. Petrașcu nr. 70, jud. Galați

ISSN 2360 – 5839

La alcătuirea acestui număr au colaborat:

Adrian Grauenfels (Israel)
Dragoș Gelu
Emanuel Pope (Anglia)
Ignat Dragomir
Ioana Carp (Belgia)
Ion Bugan (SUA)
Luca Cipolla (Italia)
Luciana Vlad
Maria Frandos (Anglia)
Mihai Ganea
Ploieșteanu Viorel (Irlanda)
Țene Al Florin
Titina Nica Țene
Mariana Vicky Vârtosu
Voichița Pălăceanu Vereș
Virginia Paraschiv

Revista PORȚILE NORDULUI, apare on line și print.

Revista este difuzată pe site:
1.SITE-UL PRINCIPAL AL CENTRULUI :
http://centruldepromovareaculturiibaia-mare.hopernicus.falezedepiatra.net/
2. PAGINA DE PREZENTARE PE FACEBOOK A CENTRULUI:
https://www.facebook.com/CentruldePromovareBaiaMare
3. CONTUL TWITTER AL CENTRULUI:
https://twitter.com/PortileNordului
4. PAGINA GOOGLE + A CENTRULUI:
https://plus.google.com/u/0/110029889023078653673/posts
5. ADRESA DE EMAIL A CENTRULUI:
centruldepromovarebaiamare@gmail.com
6. CONTUL SI PAGINA YOUTUBE A CENTRULUI:
https://www.youtube.com/channel/UC0FtfQj-1EzJbiVBCqBi0JA

În numărul 6/2017 al revistei Porțile Nordului
am menționat că proiectul a fost declarat ”neeligibil”
de către Primăria și Consiliul Local Baia Mare.
Ne exprimăm în continuare, punctul nostru de vedere.

Motivația de securitate

Despre moartea lui Laurențiu Ulici, în anul 2000, s-a vorbit puțin. Puțini confrați s-au încumentat să comenteze tragicul eveniment al morții președintelui Uniunii Scriitorilor Români în condiții ciudate și neelucidate concret nici până azi. Lumea s-a mulțumit cu varianta grăbită a organelor de cercetare din aceea vreme: ”o pasăre a astupat hornul casei unde dormeau, el și șoferul său” iar vălul uitării s-a așternut, cu o grabă inexplicabilă, peste toată spețа, juridică și literară. Mai ales literară. Eu, însă, nu am uitat. O prietenie caldă ne-a legat o vreme, pe mine și pe Laurențiu Ulici. Ne întâlneam la Tecuci sau la el acasă în București, singurul loc unde acceptam să mă cazez atunci când mergeam în capitală. Erau drăguți cu mine. El, doamna Rica, soția lui, Alexandru, fiul, pe atunci student la medicină și chiar Mark, un câine superb de rasă care dormea la picioarele mele toată noaptea. Într-o zi, Laurențiu mi-a zis că vrea să mă facă membru al Uniunii Scriitorilor. I-am spus că este imposibil, deoarece eu sunt urmărit de securitate. A râs. I-am mai spus că am fost respins și de către partid. Partidul comunist nu mă acceptă ca membru. Degeaba, a insistat din nou. A insistat mereu, iar într-o zi m-a dus la Iași. La Iași, la Editura Junimea. M-a prezentat unei doamne. Doina Florea se numea. Apoi unor domni, Andi Andrieș și Bujdei. Mihai Bujdei, parcă. Le-a dat un manuscris (Fântâna lui Pintea). Poeziile mele. Poeziile mele pe care eu le-am dat și la Cluj. La Cluj, la Tribuna. La revista prietenului meu Gusti. Doctorul Buzura, fost coleg de facultate la medicină. Doctorul, ajunsese secretar de redacție la Tribuna. Laurențiu insita mereu. Probabil a insistat și cu alții. Alții ca mine. Neînregimentaţi nicăieri, anonimi cu talent, după părerea lui de critic avizat, sătul de artele combinatorii de la USR.
Așa că într-o bună zi, sau mai precis într-o bună dimineață, s-a ”trezit” mort. Mort de-a binelea, asfixiat.

Dar să revin. Revin de unde am început. Deci, Laurențiu dorea să am cărți publicate. De comentat, le comenta el. El sau alții. Dar cărțile trebuiau să existe. Cărți și texte tipărite. Trebuia un dosar auctorial. Asta era ! Așa am ajuns în redacția revistei Ateneu. Aici, aveam o rubrică numai a mea, ”Confortul biologic”. Aici am publicat și un grupaj de poezii sub genericul ”Maramureș, țară de margine”. Tot aici, l-am cunoscut pe domnul Manolescu și nu numai pe el. Laurențiu organiza împreună cu dramaturgul George Genoiu ”Serile de la Tescani”. Și uite așa am ajuns în compania marilor maeștri ai condeielor unioniste: Radu Cârneci cu fiica Magda, Paul Everac, Solomon Marcus, Sergiu Adam, Stelian Nanianu, Eugen Simion, Ovidiu Genaru, Mitocaru Victor, Calistrat Costin și mulți alții pe care eu, nefericitul de mine, i-am uitat deocamdată. Între timp devenisem membrul al Asociației medicilor scriitori și publiciști din România. Am fost înscris de doctorul Zeletin C D. Începusem să public și în revista ”Contemporanul”. Cum pentru ”uniune” îmi trebuiau ”recomandări prețioase”, am venit la Baia Mare și am rugat doi confrați membri, să mi le dea. Laurențiu Ulici a murit fără să afle adevărul. Prietenii lui și ai mei de la Baia Mare nu mi le-au dat. De ce ? Am aflat după 30 de ani. Motivația de securitate. Motivaţie pe care am aflat-o pe fond şi în detaliu, după multă vreme de la moartea lui Laurenţiu Ulici (anul,2000).

Privesc poza de pe Facebook. O distinsă doamnă membră, aceea care mi-a refuzat recomandarea unionistă, stă cu un superb buchet de trandafiri albi în mâini și primește din partea primarului Cătălin Cherecheș o uriașă diplomă de excelență. În mâna stângă, primarul ține un plic. Recompensa. Probabil de fidelitate. Totul sub privirile paterne ale unui distins profesor universitar octogenar, fost plutonier de miliție. L-am mai văzut la primărie, chiar în biroul doamnelor care drămăluiau dosarele de la cultură pentru fonduri nerambursabile. Asta în ziua când mi s-a respins dosarul pentru revista PORTILE NORDULUI. Revista cu numărul 6 / 2017. M-a pus dracul să descriu acolo și cuprinsul revistei. Începea cu un articol semnat de către domnul Ion Bugan. Cine este autorul Ion Bugan ? Domnul Ion Bugan, dragi cititori,

este, ca să mă înțelegeți bine, ”dușmanul poporului și al tovarășului Ceaușescu” Cel care a îndraznit la 10 martie 1983, să poarte în remorca unei ”Dacii 1300” rulând pe bulevardul Magheru, un portret al lui Ceauşescu îmbodobit cu lozinci protestatare. Pentru asta, dar şi pentru alte fapte de rezistenţă anticomunistă, Ion Bugan din Tecuci, a însumat 12 ani în puşcăriile politice din în România. La ora actuală, Domnia sa, trăieşte în SUA. Domnul Bugan Ion mi-a trimis un material spre publicare. Din acest material, am aflat, printre altele, că: *...Un alt spital pentru dizidenții și opozanții anti-comuniști era cel de la Sighetul Marmației, în Maramureș. Acolo au fost torturate și exterminate elitele militare și cele intelectuale.* Articolul urma să apară în revista ”Porțile Nordului nr. 6”, pentru tipărirea și difuzarea căreia solicitasem sprijinul primăriei din Baia Mare. Oficial, în România actuală, nu există cenzură. Dar neoficial ? Prin iniţiativă voluntară, corupție și trafic de influență, securitatea face în continuare cenzură. Cadrele de securitate care au pensii nesimțite pentru asta, sunt plătite de statul roman.

Dar asta nu e totul. Din DOSARUL DE URMĂRIRE INFORMATIVĂ Nr. 4946_al serviciilor de securitate române aflu că, eu și domnul Paul Goma, avem același anchetator zelos, fost securist maramureșean și ultimul comandant al securității din București: Loc.Col. Goran Gheorghe; Nu l-am pomenit aici pe Goma întâmplător. Am vrut doar să subliniez, și cu această ocazie, pasiunea tovarășului colonel Goran pentru scriitori. Pasiune sau slăbiciune ? Tot aia e ! Din dosarul cu pricina, am aflat **că am fost interzis** să public în România la reviste și edituri, ca mulți alții de altfel. Nu sunt o excepție. **Excepție este faptul că ordinul securității nu a fost anulat.** Cunoscuții și prietenii actuali ai domnului Goran, dar și urmașii acestora, din păcate, sunt fideli și obedienți. Nu este nevoie de lege sau alt act normativ securist în vigoare atunci când este vorba de prietenie sau gașcă ! Faptul că nu ai fost cu ei sau nu ai fost ca ei este suficient. Este suficient ca să te facă indezirabil in continuare și în consecință, exclus de la ”fonduri nerambursabile”. Caracatița roșie și-a schimbat doar culoarea. A devenit Cenușie. Cine nu este cenușiu nu este eligibil, spune regula. Până când Doamne, până când ?

Am urmărit publicațiile eligibile. Din cuprins, numai nume sonore. Nume de sfinţi. De sfinți și arhangheli. Baltag, Nicolae, Gavril și Eugen. Nume grele. Nume conspirative, nume de cod, pseudonime de turnători. Șefi ca Pleșiță, Pacepa și alții au de ce să fie mândri. Dar mai sunt: Coloana a cincea, de exemplu și alte coloane. Plouă cu coloane, plouă cu arhangheli, plouă cu sfinți, plouă cu literatură, plouă cu fonduri nerambursabile. Și asta în continuare. În continuare până la sfârșitul luminii. ”Comuniștii nu-s de vină, că-s ai Domnului lumină”. Îmi vin în minte versurile unui țăran din Racșa-Oaș, precum și replica maramureșeană: ”Domnii și-mpărați or plânge, da noi proștii ce-o ști zâce**”.** Până când Doamne, până când ?

NOTĂ DE SUBSOL:

-Proiectul PORȚILE NORDULUI, ***nu are girul*** foştilor activişti ai partidului comunist sau şefi ai culturii socialiste, foşti angajati ai M A I din regimul comunist (miliție – securitate) Maramureş;

-Din Comisiile de validare nu ***fac parte*** persoane care NU ***au fost*** membri ai partidului comunist sau colaboratori ai organelor de represiune ale acestuia;

-Asociațiile sau organizațiile neguvernamentale conduse de persoane, altele decât foşti sau actuali membri ai uniunilor constituite sub regim comunist ***nu sunt*** luate în considerare la criterile de evaluare ale proiectelor la Primăria și Consiliul Local Baia Mare;

-Exemplu graitor pentru MM: Un autor ***(neunionist)*** a primit cândva 2000 RON, altul ***(unionist)*** 200.000 RON. Nici acuma nu știu pentru ce lucrare literară. O fi luat premiul Nobel, la Tăuți Măgherăuși sau la Cicârlău ?

MIHAI GANEA

EDITORIAL

Feminism confesional ?
(Despre starea genurilor în limbile indoeuropene)

Luăm în discuţie dintre teribilismele știriste transmise în Europa şi lume. Suedia- cică Dumnezeu, nefiind om, nu poate fi de sex masculin. Nici feminin. Deci trebuie căutat un apelativ neutru. Se pare că așa se reformează biserica în Suedia.

Eu zic că iniţiativa este inadecvată din punct de vedere elementar, filologic.
Iată o scurtă trecere în revistă pentru toată lumea, o lecție rapidă despre starea genurilor în limbile indoeuropene: germanice, romanice și slave. Aceste limbi sunt flexionare, substantivele se declină, verbele se conjugă, iar în interiorul enunțurilor se produce și acordul, gen, număr caz, depinde, uneori acord total, alteori parțial (subiectul se acordă în numar cu predicatul).

Ajungem la gen: inițial, limbile vechi, foarte vechi, cele care au stat la baza limbilor moderne din cele mari trei familii, au folosit aleatoriu **genul**, plecând de la constatările primitive - animat, neanimat. La cuvintele privind realitatea animată, a funcționat criteriul de sex-masculin, feminin. Prin personificare, Soarele şi Luna au fost elemente percepute ca un cuplu monogamic, în majoritatea limbilor indoeuropene. Astre percepute în mişcare, soarele, cald şi puternic, luna, palidă şi gingaşă, deci, masculin şi feminin. Însă, în masa de cuvinte, oamenii s-au văzut în încurcatură. S-a ajuns şi la genul gramatical convențional, neutru. Limba franceză însă a lăsat în comunicare simplitatea arhaică, gen gramatical masculin/ feminin. În poloneză e mai complicat: *„There are three main genders: masculine, feminine and neuter. Masculine nouns are further divided into personal, animate, and inanimate categories, which take different endings in the accusative.”* Cu alte cuvinte, masculinul în poloneză e divizat în personal, animat și inanimat. Mult succes celor care se chinuie să învețe poloneza!

Luăm act de faptul că, în limbile moderne, genul gramatical, este aleatoriu. Nu ştim de ce mărul e neutru, para, vișina, cireașa sunt feminine - tot nume de fructe sunt. Cuțit - neutru, ciorap - masculin. Neutru, în limba română - un bordei, două bordeie -hibrid între masculin și feminin. Ceașca, lingura, furculița, hârtia - substantive inanimate - feminin. Ne raportăm aproape integral, la limba română, ca exponent argumentativ al genurilor gramaticale.

Genul, în limbile indoeuropene funcționează arbitrar, nu mai are nicio legatură cu distincția animatelor – feminin/ masculin. Deja în limba latină, genul era arbitrar.

Noi inșine, vorbitori de limbă maternă, avem încurcaturi. Săraca Eba - succes-succesuri, încurcat cu succese, nu a greșit genul, ci doar forma de plural. Pentru că avem, în altă situaţie, şi forma eres- eresuri. Un creion, doua creioane, un castravete, doi castraveti, o castana, doua castane. Genurile sunt strict convenționale. Cine să mai înţeleagă şi să răspundă limpede la întrebarea DE CE?

Vorbitorii maghiari, la învăţarea limbii române, greșesc genurile gramaticale, tocmai pentru că nu au nicio logică.

Oare în Suedia, nu exista facultăți de filologie? Nu știu profesorii că genurile sunt aleatorii? Dumnezeu, Dieu, Got, sunt într-adevăr animat masculine, legate de ideea de putere. Religia creştină nu este religie a matriarhatului. Aşa funcţionează ea, de milenii, sub dictatul forţei, simbol al factorului masculin. Există, însă și latura complementară a Madonei, lucru care restabileşte de minune echilibrul.

Sigur că Dumnezeu nu e om. Credinţa creştină în Dumnezeu s-a emancipat de antropomorfism. Dumnezeu este necognoscibil, invizibil, inaccesibil, are și El, câte un nume în toate limbile creștine ale pământului. Emancipare parţială, pentru că-l avem pe Fiul lui Dumnezeu, făurit cu chip de om, şi căruia îi datorăm cele două comemorări sacre fundamentale: Crăciunul şi Paştele.

Pentru genuri nu există nici un standard universal. Exemplu: cuvinte de gen feminin în română, sunt de gen masculin sau neutru în norvegiană sau engleză. Și pluralul este uneori confuz și nu respectă reguli stricte. Vorbitorii nativi sunt înțelegatori dacă străinii fac o greșeală micuță, așa cum înteleg și românii când un cetățean strain spune "un sacoșă, doi castravete".

Suedeza este o limbă indo-europeană și face parte din familia limbilor germanice de nord, cunoscute și sub denumirea de limbi scandinave. Ea cunoaşte două genuri. Cele două genuri aduc în prim plan distincţia animat/inanimat din vremurile imemoriale.

Revenind la denumirea creştină consacrată Creatorului absolut al universului şi al oamenilor, în limba română - Dumnezeu, în limba suedeză- God/Gud, se pune legitim întrebarea dacă iniţiativa bisericii suedeze de a nu apela „sexist", în spiritul masculinităţii, pe Dumnezeu, are vreo noimă confesională sau lingvistică. Clerul este îndemnt să-l desemneze pe Dumnezeu prin cuvinte „zero/neutre, înstrăinate de gen. Bun, de acord, dar cum? Inovăm apelative, aruncăm tradiţia tocmai în zona confesională care se susţine prin tradiţie şi ritm, de veacuri şi de veacuri? O mostră de feminism confesional inadecvată tradiţiei creştine vine cu false probleme, tocmai în acestă contemporaneitate când lăcaşele de cult creştin sunt din ce în ce mai goale. Păcat, mare păcat .

PS. Pentru ca să-şi facă o idee asupra genului gramatical, cu extensie asupra limbilor pământului, propun cititorului nostru să arunce o privire asupra clasificării acestora după criteriul de gen. Se va înţelege poate mai bine atunci, ce inoportună este intervenţia subiectivă a unui iniţiator, oricare ar fi el, în fizionomia şi evoluţia naturală a unei limbi, oricare ar fi aceasta:

Gen gramatical - Wikipedia

https://ro.wikipedia.org/wiki/Gen-gramatical

Lista limbilor după tipul de gen gramatical

- 1.1 Masculin și feminin
- 1. 2 Comun și neutru
- 1.3 Animat și inanimat
- 1.4 Masculin, feminin și neutru
- 1.5 Mai mult de trei genuri gramaticale
- 1.6 Fără gen gramatical

V.P.

ADRIAN GRAUENFELS *(Israel)*

Starea literaturii moderne, un sondaj SAGA - Israel

Controversatul (şi totodată excelentul) film israelian Foxtrot trage un imens semnal de alarmă: existenţialismul, consumismul, irealitatea vieţii moderne ne fac să nu ne mai vedem pe noi înşine. În fiecare secvenţă, personajele sunt afectate de starea de "postmodern" consensuală şi în toate situaţiile inspirate din realul israelian găsim anomalii, absurd, dezumanizare şi abandon. Cultura, deciziile, arta şi estetica nu mai aparţin individului ci sunt dictate de forţele telurice ale erei informaţionale. Care influenţează mai ales pe cei care nu stăpânesc la perfecţie limba nativilor. Scrisul în limba română în răspândire, pare apanajul unor mici ghetouri deconectate moral şi mental de locul care îi găzduieşte fizic. Pentru elucidare, Editura Saga - Israel a lansat un sondaj de opinie în rândul autorilor şi cititorilor din 5 ţări: Canada, Germania, România, Franţa, Israel, în care scrisul românesc va dispare iminent, probabil după generaţia noastră. Unica întrebare pusă: Care e starea scrisului românesc în ţara dvs?

**

Prezentul nostru este decadent ... se duce pe apă sâmbetei atmosfera culturală dintre cele două războaie. Ritmul intens de tehnologizare poartă o parte din vină. Cu atâtea ecrane în jur, omul nu mai are timp pentru cultură. Societatea de consum a început să îşi arate colţii. Gândurile stau numai la bani şi la distracţie. Muncă mai deloc. Generaţiile care vin vor fi tot mai superficiale și mai egocentrice.
În cultură este de-a dreptul trist. Nonvalori peste tot, nepotism politic şi economic. Explozia internetului a dat cuvântul tuturor chiar dacă nu au mai nimic de spus. Critica literară autentică nu mai există. Totul este pe bani şi pe relaţii. Editorii nu cred în autorii pe care îi publică. Sunt aroganţi şi uită că fără autori nu există nici edituri. Autorii sunt slugarnici. Unde te uiţi numai afaceri. Poezia s-a cantonat în stilul unui jurnal zilnic între bucătărie, ţigări şi sex, sau în dicteuri logoreice lipsite de subiect. Asta este moda, defilează

mândră prin sutele de lansări. Cândva poezia se va întoarce din nou la epic, dar eu nu voi mai prinde timpul acela. Eu m-am retras de mult în scoica mea. Văzând atmosfera din comunităţile româneşti din Germania şi nu numai. Preoţi manipulatori, oameni creduli şi bârfitori, trădări, excese, minciună, lăcomie.

Gabi Schuster - Germania

**

O problemă spinoasă, ea nu poate fi tratată expeditiv, dar mă văd nevoit să dau un răspuns cam superficial: În România, noile generaţii sînt mulţumite de propria lor literatură, vechile generaţii sânt mulţumite de propria lor literatură, eu nu sânt mulţumit decât de literatura care caută să spargă vechile paradigme, lucru care nu prea se întâmplă. Ideea e că eu mă simt nu ştiu cum în faţa textelor bune, dar scrise în stilul liric al începutului de sec. 20 sau din perioada şaizecistă. Totul e relativ. Nu se poate spune nimic, doar dacă scriitorii sunt sau nu mulţumiţi de ceea ce scriu sau de ceea ce citesc. Cititorii par mulţumiţi, văd că citesc mai mult decât în alte ţări (nu ca-n Rusia sau în SUA, unde se citeşte surprinzător de mult).
Editorii, la noi, o duc CEL MAI BINE. Primesc bani pentru fiecare carte publicată, ori de la autori, ori de la sponsori. Nu (prea) există edituri falimentare.Relaţia scriitorilor cu editorii e când bună, cînd proastă - după caz.Insatisfacţia vine de la lipsa de reprezentare a scriitorilor. Scriitorii au mereu impresia că sunt abandonaţi, lăsaţi de izbelişte, în primul rând de către editori. Există o luptă acerbă în cadrul unor concursuri plătite prost de tot, lucru care te înduioşează. Adică premiul I să fie 800 Lei, premiul II să fie 600 Lei şi premiul III să fie 400 Lei, mi se pare ceva strigător la cer. Dar asta în cadrul concursurilor private. Cele organizate de stat, plătite substanţial, sunt "aranjate" şi nu mai are rost să vorbim. Important e să existe mai multe grupuri avangardiste. Ele există în rândul tinerilor, dar şi a unor maturi, dar sunt slab reprezentate şi mai deloc gustate. Avangardă, acum, înseamnă nu doar renunţarea la lirism şi expresionism, ci chiar la naraţiune şi la cuvinte. E abrupt spus, dar se trece la o antiliteratură care nu mai are legătură cu inima, ci exclusiv cu intelectul (unul arid, hiperspecializat sau dimpotrivă transdisciplinar - după caz). Observ un fel de uluire, sau chiar de dezgust, la autorii nu neapărat mai vechi, ci doar foarte fixaţi în sine, atunci când iau contact cu producţia literară a noilor generaţii sau a unor maturi care se schimbă permanent. De pildă, Mircea Cărtărescu preferă să cânte pe aceeaşi notă în continuare (nu mai vorbesc de Emil Brumaru, care nici nu mai poate mirosi alte flori decît cele cu care s-a obişnuit), în timp ce Bogdan Ghiu evoluează sprinţar şi scrie tot felul de lucruri hiperexperimentale şi conceptuale. Se pune mereu problema: ce contează? Să avem ceva de spus? Sau să o spunem într-un anume fel. Istoria creaţiei ne arată că artiştii (de orice fel) evoluează doar la nivel de formă, lăsând conţinutul baltă. Conţinutul începe să mai reprezinte ceva numai pentru sublinia forma

Arh. Liviu Cristescu - România

**

Mă voi referi doar la un singur aspect: ce se întâmplă cu cărţile după ce ies de la tipar. Cred că marea problema, în contextul diminuării drastice a numărului de cititori, este lipsa unei promovări (nu agresive cum fac unii autori), ci active, prieteneşti, care să stârnească interesul. Şi aici putem contribui toţi (autori, editori, promotori culturali, etc.), prin diversele mijloace care ne stau astăzi la îndemână. Există şi excepţii: un autor din România a încheiat recent un turneu de promovare în SUA şi Canada, altul a creat un sistem (piramidal) de stimulare a cititorilor pentru a-i cumpăra cartea, o autoare de la noi a avut un turneu de lansări de carte în diferite oraşe din România. Uzuale rămân Târgurile de carte, acţiunile de promovare făcute de edituri, reclamă (în presă, facebook), lansări de carte realizate cu forţe proprii sau cu ajutorul asociaţiilor de profil.

Viorel Maier - Israel

**

Mediul virtual își pune amprenta tot mai mult asupra acestei relații. Piața de carte, bine reprezentată, variată, târgurile destul de numeroase, nenumăratele edituri, evenimente, lansări etc-acoperă mai mult nevoia de socializare, de diversificare, de așa-zisă ,,impregnare,, literară. Se produce şi o anume inflaţie, - mulți autori plusează, scot cărți peste cărți, 2-3 pe an - enorm. Editurile mici nu au șanse de promovare, de vizibilitate - se pot pierde cărți bune. Există efuziuni și efluvii la Bookfest, Gaudeamus, etc-dar poate fi vorba de orgoliul achiziționării, al frecventării standurilor, pentru ca, ajuns acasă, omul să răsfoiască superficial cartea, apoi să o uite în goana treburilor...virtuale. Ceea ce am constatat -interesant- ca un soi de modă -și la scriitorii cunoscuți- acele stări de maximum 3 fraze, care au luat amploare pe FB. Probabil goana după nevoia de expunere, de likeuri, își spun cuvântul. Am văzut și numeroase dispute pe FB, sunt site-uri unde se cere să comentezi un text sau un poem, există o anumită febrilitate comunicativă -dar superficială, texte profunde dar lungi nu pot fi parcurse într-un atare mediu. Noi, generația de la 40 încolo, suntem *Ultimii Mohicani* ai cititului autentic. Nu se poate reveni la asta o dată ce generațiile noi s-au dezvoltat în mediul internetic. Este vorba de adaptare la medie și de alte stimulări cognitive. Facilul este blamat și căutat-ca o defulare-în aceeași măsură. Cititorul avid devine o Fata Morgana, o excepție, el se poate susține doar motivațional-intrinsec. Autorul autentic-la fel. Ei se pot întâlni mult mai frecvent ca în trecut. Și autorii sunt frământați și formați de media. Mulți caută succesul imediat, scot cărți slabe dar numeroase, se autopropun, autorii buni sunt susținuți de regulă de edituri puternice, vizibile, ceilalți dispar sau...nici măcar nu se formează.

Alex Valeriu - psiholog - București

**

- Se scrie suficient de mult cu rezultate doar uneori meritorii. Există o fascinaţia a publicării cu orice preţ şi în afara oricăror criterii de apreciere.
- Creaţii sunt în toate domeniile, dar rămâne, din păcate, atractivă zona politică în care se fac prea multe exerciţii de "libertate".
- Calitatea scrisului are tendinţe ferme de a urma calitatea scriitorului format la şcoala facebook-ului.
- Relaţia cititor-scriitor suferă din cauza enclavizării publicaţiilor de orice fel, dar şi din cauza faptului că, în general, cititorul a migrat spre cititul pe ecran. Nu i se poate face o vină din asta.
- S-au format clici în jurul unor edituri. Aşa se face că dacă nu publici la una din acestea, unde preţurile sunt exorbitante, nu eşti citit de critici şi, prin urmare, rămâi în afara cunoaşterii largi. Aşa se face că o bună parte din scrierile valoroase totuşi, mai ales din „provincie" rămân necunoscute publicului.

Mihai Batog-Bujeniţă - Iaşi

**

Dinspre spaţiile anglo-saxon, spaniol/latino-american, francez/francofon şi românesc/ românoafon, literatura se vede a fi într-o stare de recesiune simbolică. Literatura a fost fundamentală pentru secolele XVIII şi XIX – pentru că a fost legată de o formă sau alta de emancipare: a unui imperiu (englez, francez), a raţiunii ironice (iluministe), a individului (romantic, german; apoi modern, deci franco-englez) şi, mai ales, a naţiunii. După ce i-au fost puse pus armele şi bagajele în slujba unui mit sau altul, literatura modernă (de la Hoffmann, Kleist, Poe şi Baudelaire încoace), „ şi-a permis să devină estetică", cum ar fi spus-o G. Călinescu despre cea română. Arta pentru, faute de mieux, artă, care nu serveşte fantasme non-estetice (raţiune anti-ecleziastică, individ, stat-naţiune…), a rămas fără aliaţi care să-i

sară în ajutor. De când modernismul înalt şi-a consumat capitalul odată cu Wilde, Proust, Joyce, Kafka, Ion Barbu, Borges…, literatura şi-a pierdut puterea simbolică. Imaginea sa publică suferă de paloare progresivă, iar explozia tehnologică a ultimelor decenii a contribuit, constant, la diminuarea accelerată a importanţei literaturii. Junilor mei studenţi, de exemplu, le vine greu să citească, texte mai lungi de două-trei pagini. Mintea lor este formatată (and in template we trust!) de spartanismul verbal al SMS-urilor, al Twitter-ului, al Facebook-ului, pe scurt, de abreviaţionism. Aşa cum ştiam, verbalul e, de nu puţină vreme, ambuscat de vizual. O imagine face cât o mie de cuvinte. Dar ce mai e mia în ziua de azi? Cine să numere, când noul cititor de-abia ce se poate concentra pe-o mică halcă, gata, cum este, să sară la alta. Iată – un om nou modern.

Călin-Andrei Mihăilescu *(n. Bucureşti, 1956; studii filologice Bucureşti [1981] şi de literatură comparată Toronto {MA, 1989; Ph.D. 1992]) este profesor de literatură comparată, teorie critică şi studii hispanice la University of Western Ontario (London, Canada)*

**

Însemnări pe un iphone. Quo Vadis ?

M-am întrebat de multe ori: De ce scriem ? În lumea contemporană acapararea tehnicii digitale și viteza mileniului ne scot din tradițiile lecturii clasice, din practica devorării cărții în liniștea de altădată. Într-o Fugă de Bach, interpretată de către o orgă digitală, astrală ne regăsim dominați de o imensă goană. Toate acțiunile cotidiene se reduc la timp și bani. Din degustătorii calofili, am ajuns consumatori, ne întoarcem la o stare aproape preistorică în care omul trăia doar pentru a-și satisface poftele primare. Între a consuma vânatul în acea perioadă aparținând supraviețuirii și consumul prezent al dobândirii de haine de marcă, de o mașină mai arătoasă, de bijuterii etc, pare-se că nu ne aflăm pe o treaptă superioară a spiritualității. În acest context ar trebui să adaptăm producțiile literare la noua tehnologie, la noul stil de viață presărat cu tablete, ceasuri-computer și la telefoane smart. Într-o bună zi vom putea citi poemele lui Shakespeare pe cer, în HD și în holograme înstelate.

Florin Predescu - USA

**

Fac parte dintre cei care nu se lansează în aprecieri, atunci când nu stapânesc bine subiectul. "Literatura română" este o chestiune mult prea vastă, pentru a-mi putea permite o apreciere de ansamblu. Starea literaturii din țara mea ar putea-o cunoaște cei care sunt la curent cu pulsul vieții literare, de către exegeții în materie.

Dacă pot avea o impresie modestă, desprinsă din ce văd pe internet, este că, din păcate, se poate publica orice. Nu numai în spațiul internautic, ci și pe hârtie. Se laudă unii cu lansări de poezie, de exemplu, în format "carte". Aceștia primesc valuri de aprecieri, din partea cercului de amici. Când citesc și eu câteva versuri, mă sperie erorile ortografice, lipsa diacriticelor și banalitatea conținutului... Și mă întreb cum de văd lumina tiparului asemenea nulități.

Probabil, există edituri total neprofesioniste. Pentru că, dacă editura nu are capacitatea de a controla și selecta "la sânge" textele, dă o dovadă flagrantă de lipsă de profesionalism.

Părerea mea: Pentru bani, se publică orice. Literatura se instaurează ca "afacere". Și-atunci, "câmpul alb, cu oi negre" riscă să devină o "mocirlă". Ceea ce se pare că nu știu mulți internauți este că orice postare care apare pe internet, ca o așa-zisă "creație literară", se cheamă tot "publicare". Și, din nefericire, multe dintre aceste "scriituri" sunt nedemne de a se afișa sub ochii cititorului de literatură adevărată. Este o părere limitată de accesul pe care nu am cum să mi-l permit, la pulsul real, de ansamblu, al literaturii din țara mea.

Anica Fraschini - Franța

**
Ne oprim aici (multumind participanţilor la sondaj) ca să sumarizăm ce intuiam de peste două decenii: Noua medie a cotit-o spre trivializarea artei. A generat maculatură şi a aplatizat discernământul consumatorului care nu mai distinge între adevăr şi fals, între calitate şi diletantism. Forţele care guvernează "sănătatea" mediei au pierdut şi ele controlul. Mediocritatea, grafomania sunt vizibile. Pornografia, frauda, pedofilia, hakerii etc, au găsit o oază primitoare în care totul este permis. Nu există mecanisme moralizatoare, etice, ba din contra, a devenit vizibilă activitatea malefică a unor indivizi mânaţi de interese, numiţi troli, în argoul internautic. Un astfel de trol a distrus pe Wikipedia pagina ASILR care consemna 50 de ani de activitate scriitoricească în Israel. O uriaşă cantitate de informaţie biografică, istoria unor predecesori, ziaristica şi viaţa literară în Israelul modern, au fost şterse, anihilate ireversibil. **Folosesc această ocazie în a blama forţele întunericului care distrug ce alţii construiesc, care fac un grajd şi un cimitir limbii române, o paragină celor care vor urma.**

Adrian Grauenfels
Editura SAGA

Jaffa -Traseu turistic şi gurmand

Ne-a vizitat și încântat cu prezența sa dl. Răzvan Voncu, conferențiar universitar de la Facultatea de Litere - Universitatea București -cât și redactor șef la prestigioasă revista "România literară, venit special pentru lansarea a două cărți recente datorate condeiului lui Roni Căciularu, reporter, ziarist și scriitor de seama în spațiul de limba română al Israelului. Iata un bun prilej să vizităm împreună cu oaspetele nostru, într-o plăcută seară de noiembrie, cartierul Newe Tzedek din Jaffo -Tel Aviv. Primul popas este la brutăria Abulafia, existentă din 1879, pe stradă Yefet, care parcurge oraşul în paralel cu marea. Evrei şi arabi îşi văd de afaceri, cafenele şi negoţ de mărunţişuri care dau viaţă şi culoare locurilor. Abulafia este un nume comun la evreii sefarzi (Abu = tată, affia = stare bună) dar şi la maurii din peninsula Iberică unde aceştia din urmă au avut controlul timp de 700 de ani, perioadă în care cele trei religii convieţuiau în deplină pace şi armonie. Evrei purtând acest nume se evidenţiază: Meir Abulafia a fost un cărturar renumit, provenind dintr-o familie bogată. La moartea tatălui sau respectat , în 1225, Meir capătă titlul de Nassi, adică prinţ . Abraham Abulafia, născut în 1240 la Saragosa, a învăţat Tanah şi Talmud din copilărie. La 18 ani, când tatăl îi moare, pleacă spre Eretz Israel sperând să descopere soarta celor 10 triburi evreieşti. Dar cruciadele şi haosul care domnea în ţară îl împiedică să treacă mai departe de portul Acco. Întors în Europa se dedică studiilor şi fiind un om carismatic atrage studenţi setoşi să audieze lecţile lui despre Kabala şi filosofie. Reîntors în Spania se dedică studiilor mistice şi începea să aibe vizuini. O voce interioară îl trimite la Roma cu scopul convertirii Papei Nicolas 111 la iudaism , o zi înainte de anul nou evreiesc 1280. Popa ordonă ca fanaticul să fie ars pe rug , dar imediat papa moare lovit de un atac cerebral. Abulafia a rămas după gratii 4 săptămâni după care este eliberat. Începe să declare că este Messiah şi scrie Kabala până în anul 1291, când dispare fără

urmă în Sicilia. Multe scrieri au rămas de la el şi au fost publicate în Ierusalimul modern. Un alt Abulafia de vază a fost Samuel Halevi, membrul unei familii ilustre care servea regii Castiliei timp de generaţii. În 1356 ridică o sinagogă "El Transito", la Toledo, mai înalta şi mai mare decât bisericile creştine. Sinagoga devine faimoasă pentru interiorul splendid decorat, rivalizând cu Alhambra sau Alcazarul. Din 1910 funcţionează ca muzeu al ritului sefard. După expulzarea evreilor din Spania (1492), Familia Abulafia se aşează la Zfat, oraş religios, în care ei stabilesc o dinastie rabinică. Rabinul Haim Abulafia se stabileşte la Tveria (Tiberias) la conducerea unei comunităţi în dezvoltare. Sinagoga spaniolă din oraş îi poartă numele iar mormântul sau este un loc de pelerinaj des frecventat. In 1907 un nepot al său, Shlomo, a construit o casă în cartierul Newe Tzedek, pe stradă Rokach. Un tânăr bărbat pe nume Shmuel Yosef Czaczkes închiriază o camera modestă la mansarda acestei locuinţe. Mai târziu omul îşi schimbă numele în Shai Agnon, scriitorul. Agnon descrie din camera închiriată vederea sa spre mare, trenul turcesc, deşertul, portocalii din Neve Tzedek. Trimite ocheade frumoasei Margalit Schlouche din fereastra de vis a vis, dar avansurile sale sunt refuzate de familia fetei care consideră că meseria de scriitor este nerespectabilă. Într-un text remarcabil Agnon scrie cum de la ferestrele sale vede marea, la nord nispurile (pe care va fi construit orașul Tel Aviv), la sud casele și moschea orașului arăbesc Jaffo, iar spre est, dealurile Ierusalimului și ochii Margalitei. Mai târziu Agnon capătă premiul Nobel pentru poezie şi în onoare sa portretul său va fi aplicat pe bancnota de 50 de sekeli. Acelaşi Shlomo Abulafia se numără printre primii locuitori ai Jaffei care cumpără un teren la nord de portului de pescari. La 11 Aprilie 1909 , 66 de familii se adună pe o dună izolată că să tragă la loterie parcele din acest teren. Copiii lor au adunat scoici şi fiecare familie şi-a scris numele pe o scoică. Un băieţel şi o fetiţă au ales la întâmplare scoicile din cutie cât şi numere, astfel fiecare familie a căpătat o parcelă pentru casa dorită. Acest eveniment marchează fondarea oraşului Tel Aviv. Pe când Shlomo Abulafia este considerat unul din părinţii oraşului, alt Abulafia, pe nume Said, de descendenţa arabă, marchează ceva mai devreme locurile când în 1879 deschide brutăria care îi poartă numele şi functionează neîntrerupt de 138 de ani. Tot un Said, strănepotul lui Said fondatorul trăieşte în Jaffa despre care este mândru pentru pluralismul multi cultural. Said urmaşul are de povestit o fabulă emoţionantă despre predecesorul său: În 1970 rabinul Shlomo Zalman poseda o fabrică de pantofi vecină cu brutăria. În timpul sărbătorii paştelui evreii nu consumă paine aşa că toate brutariile se închid pentru 7 zile. Brutăria Abulafia, condusă de un arab, rămânea deschisă, spre marea supărare a rabinului care vedea cum evreii fac coadă să cumpere pâine. Rabinul nostru l-a întrebat pe Said câţi bani câştigă în săptămâna de paşte evreiesc. Era o suma însemnată, pe care rabinul a propus să o acopere dacă brutăria va sta închisă de paşte. Said a acceptat. Acest aranjament a funcţionat timp de cinci ani, în al şaselea an Said l-a vizitat pe rabi Zalman o săptămâna înainte de paşte: "familia mea a avut mari câştiguri în aceşti cinci ani, Allah ne-a binecuvântat că stăm închişi de paşte, aşa că nu mai vrem să luăm bani de la tine". Intelegerea celor doi s-a încheiat, brutăria rămânând închisă de paşte, an de an până în prezent. În restul anului funcţionează 24 de ore pe zi , folosind cuptoare mari din cărămidă care produc produse delicioase. O specialitate este patiseria Sambusak, un foietaj umplut cu cartofi, ceapă, ciuperci şi brânză. E servit lângă un ou fiert tare şi mult piper negru. Azi, Said proprietarul brutăriei combină munca lângă cuptor cu rolul de avocat, administrator pentru averea familie care a adăugat o branşă în portul Tel Avivului. În timpul liber omul joacă futbol american într-o echipa locală, mulţi naţională. Said reprezintă minunat etosul convieţuirii în Jaffa. Este un bun exemplu şi nu singurul în Israel când arabii, creştinii şi evreii pot munci şi se pot distra împreună aşa cum au făcut acum 15 generaţii în Andaluzia-Spania. Un alt cartier vecin, celebru, este Newe Tzedek (oaza dreptăţii) fondat la 1887 de câteva famili de evrei sefarzi care căutau să evadeze din suprapopulata Jaffa. Promotorul aşezării în această regiune a fost Aharon Shelouche, evreu algerian născut în Oran. Era bancher şi

giuvaergiu. În memoria sa o stradă a cartierului îi poartă azi numele. Cartierul a fost construit din case joase, cu un singur etaj şi străzi foarte înguste. Unele au fost decorate în stil Art Nouveau şi mai târziu Bauhaus. La începutul secolulul 20, artişti şi scriitori se mută în cartierul pitoresc. Pictorul Nahum Gutman născut la Teleneşti în Basarabia, deschide un studio-atelier, azi devenit muzeu. După ce Tel Avivul s-a dezvoltat şi crescut mult devenind metropolă mulţi locuitori au părăsit cartierul Newe Tzedek şi au migrat la nord, spre oraşul nou, efervescent. Cartierul a decăzut şi după 1948 era candidat la demolare. Pe de altă parte, amatorii stilului retro şi de orientalism au revenit în semi-pastorala vecinătate a marelui oraş, renovând clădirile de seamă. Azi vom găsi buticuri, cafenele, magazine de ceramică, bijutieri, un mic hotel iar strada principla Shabazi se termină la Staţia de tren turcească, şi ea renovată recent, o altă placută atracţie a oraşului. Terminăm micul nostru periplu cu o discuție însoțită de un pahar de vin roșu, israelian, enologia fiind o altă mare pasiune a domnului Voncu. Dar vinul, acest subiect incitant îl vom ataca cu o altă ocazie in Alchemia 2018.

Adrian Grauenfels
Editura SAGA

Constantin Antonovici, elevul lui Brancuşi
Amintiri despre Maestru

În 1939, am absolvit Academia de Arte Frumoase din Iași, România, în specialitatea sculptură, devenind un artist tânăr, acaparat și dominat de visurile de cucerire a lumii artelor. În acel timp, cercurile artistice, toate revistele de artă ale României, vorbeau despre artistul revoluționar, Constantin Brăncuși. Acesta fusese născut în satul Hobița, fiu de țărani în 1876, dar care a trăit și a lucrat la Paris din 1904. Eram determinat să mă duc în atelierul lui de creație. Șapte ani mai târziu am reușit să ajung acolo. Prima mea escală în acest drum lung și plin de oprelişti și peripeții, a fost în București, unde m-am prezentat la Biroul de Pașapoarte. Funcționarul de acolo, aflând că eram lipsit de mijloace financiare, a încercat să mă descurajeze. Ivan Mestrovici din Zagreb, Iugoslavia – considerat pe acea vreme drept cea mai mare personalitate în sculptură, un mare succesor a lui Rodin – era în București pentru a instala câteva sculpturi comandate de guvernul de atunci. Prin Mestrovici am întrevăzut posibilitatea salvării mele. I-am comunicat visul meu de a putea studia cu sculptori mari europeni, dar nu l-am menționat pe Brâncuși, pentru a nu-mi strica șansele. Mestrovici m-a ascultat și mi-a răspuns aprobator - "vino la mine la Zagreb și vei putea lucra în atelierele mele. Vei putea ajunge cumva acolo. O știu !" La Universitatea București, erau mulți studenți din diverse țări. Studenții din Iugoslavia mi-au marcat pe hartă zonele de graniță pe care le puteam traversa în timpul nopții, când vameșii erau mai neglijenți. Am trecut granița și am ajuns la atelierele lui Mestrovici. El m-a pus să lucrez cu alți douăzeci de artiști tineri. Atelierele lui erau enorme și impărțite pe secții, ca într-o uzină. Am fost surprins să aflu că existau circa optzeci de oameni, lucrând în diverse domenii – în lut, ghips, marmură, metal, și în ambalarea și încărcarea sculpturilor în trenuri și camioane, în funcție de țările de destinație. Cunoștințele mele și experiența mi-au crescut, dar gândurile mele continuau să rămână către Brancuși. Șase luni mai târziu, am primit un ordin să mă întorc în țară în vederea prestării serviciului militar. Întoarcerea s-a dovedit cea mai mare greșeală pe care am comis-o. Hitler a ocupat foarte curând, atât Iugoslavia cât și România, forțând țara mea să lupte alături de el, împotriva Rusiei. Am reușit să obțin o amânare de trei luni de la serviciul militar și în toamna anului 1941 mi-am împachetat rucsacul și am trecut din nou granița spre Iugoslavia. Aceasta a constituit a doua mea mare greșeală. Când am sunat la soneria locuinței lui Mestrovici, un ofițer german SS mi-a deschis ușa. Mestrovici fusese arestat la ordinele lui Mussolini și trimis în închisoare la Roma. Cincizeci de ofițeri SS ocupaseră atelierele lui. Eu am fost trimis într-o baraca la 200 de mile de Berlin. Spre surpriza mea, clădirea era ocupată de naziști români. Ei încercau să mă convertească, dar mi-am amintit un citat din Mein Kampf – Populatia Germaniei care nu era de sânge german, trebuiește distrusă și înlocuită cu rasa germană, în acest mod, întreaga Europă va deveni o Germanie. Am realizat că Hitler intenționa distrugerea României, care contribuise la cultura Europei încă din epoca Neolitică. Într-una din zile, am profitat de neglijența unui paznic. Am evadat spre o stație de trenuri, unde am luat un tren spre Berlin, cu speranța țelului meu final către Paris și Brâncuși. La stația din Berlin, am fost denunțat de un nazist român, pe nume Culică, și aruncat într-o închisoare din Berlin. Nemții îmi spuneau repetat că voi deveni liber, dacă voi voluntaria să lupt pe front împotriva rușilor, dar răspunsul meu a fost întotdeauna – „Nu”. Spre sfârșit, Gestapo-ul m-a aruncat într-o celulă de închisoare mică și umedă, fiind iarna, iar celula neavand încălzire. Porția mea zilnică de mâncare era o felie de pâine și o cafea slabă, la breakfast, doi cartofi fierți, la prânz și unul pentru masa de seară. Am rămas în această celulă timp de șase luni. Am pierdut din greutate, încât nu mă mai puteam deplasa nici măcar până la cafea. Un doctor a raportat că dacă aș mai fi fost deținut acolo doar o singură săptămână, aș fi murit. Oficialii au

hotărât să mă elibereze cu condiția de a nu rămâne la Berlin. Am cerut să fiu trimis la Viena, știind ca austriecii erau împotriva lui Hitler. Acolo, Gestapo-ul local m-a luat în primire, dându-mi un program strict. Orice infracțiune va conduce la încarcerare. În fiecare dimineață trebuia să mă înregistrez la stația de poliție. Acolo am întîlnit mulți evrei, sub același regim și m-am împrietenit cu mulți dintre ei. În fiecare zi numarul lor scădea vizibil, până când într-o zi, au dispărut cu toții. Nu mi s-a permis să corespondez cu prieteni din România. Nu am avut voie să-mi schimb adresa, fără aprobarea Gestapo-ului. Nu mi s-a permis să corespondez cu Brâncuși la Paris. Academia de Arte Frumoase din Viena mi-a acceptat înrolarea ca student. Profesorul de sculptură, Fritz Behn, avea un mare talent și am fost foarte fericit să aflu că el îl cunoscuse pe Mestrovici. Am rămas la Academie, din 1942 până în primăvara anului 1945, când din cauza apropierii trupelor rusești, m-am retras în Tyrol. Acolo am studiat sculptura în lemn. După încetarea războiului, am întâlnit cațiva ofițeri italieni, prietenoși, la returnarea lor de pe front. Mi-au propus să merg cu ei pentru a vizita operele marilor sculptori italieni. În Roma am vizitat totul, în special operele lui Michelangelo. Mi s-a oferit o bursă de studii în Italia, pe care am declinat-o. Singurul sculptor care mă putea învăța mai mult, era Brâncuși. Din Italia, m-am întors în Austria, la Innsbruck. În timpul anului 1946, s-a organizat o competiție pentru o sculptură din lemn, de o înălțime de 1.80 cm, a Sfântului Iosif, la Catedrala Iezuită din Viena. Am cîștigat competiția și dreptul de execuție. Sculptura a fost plasată în catedrala din piața Am Hof (actualmente catedrala croată –NT). Am lucrat în Tyrol până în toamna anului 1947, când aveam suficienți bani pentru a-mi putea cumpăra un bilet de tren către Paris. Acolo, prin câțiva prieteni noi, am reușit să închiriez un garaj mobilat cu un pat, o chiuvetă și un scaun. Singurul inconvenenient era ca locul acesta se afla la o oră de mers cu un un autobuz spre Paris. Dar eram doar la o oră de la locul visului și al idealurilor mele supreme de șapte ani – sculptorul Constantin Brâncuși.

Proprietara apartamentului meu, a găsit adresa lui Brâncuși și m-a informat cum pot ajunge la el. Cațiva prieteni români mi-au povestit lucruri teribile despre Brâncuși – ca era brutal, incăpățânat, nervos și deseori, fără nici un motiv temeinic, te dădea afara din atelierul lui.A treia zi după sosirea mea de la Paris, am decis că Brâncuși nu putea fi mai periculos decât Gestapo-ul. La sosirea mea, am remarcat în ogradă un bătrân de statură medie, cu o barbă mare, îmbrăcat in straie albe.M-am apropiat de dânsul și el mi s-a prezentat spunând în franceză – „Mă numesc Brâncuși și cu ce vă pot fi de ajutor?” I-am răspuns în limba română ca sunt un sculptor și că de șapte ani trec prin multe impedimente, ca să pot să-l întâlnesc personal. El mi-a ascultat povestea. Fiecare moment scurs, mi se părea o eternitate. Apoi, pe un ton prietenesc mi-a spus – Daca ai făcut un drum atât de lung, trebuie să fi obosit. Unde locuiești? Ai bani? Mi-a fost jenă să-i mărturisesc adevărul că posedam bani germani, dar că nu-i puteam schimba din cauza legilor franțuzești împotriva Germaniei. I-am spus ..mă voi descurca cumva, maestre! Câteva zile mai târziu, am intrat in atelierul lui Brâncuși, care măsura 10,50 metri x 6,10 metri x 6,10 metri inălțime, iluminat puternic de soarele care pătrundea prin tavanul construit 100% din sticlă. Existau sculpturi peste tot, circa 25 în total. Am ramas extrem de impresionat de strălucirea sculpturilor polizate în bronz. I-am observat zâmbetul lui Brâncuși pe față, satisfăcut de efectul lucrărilor lui, lăsat asupra mea. Tot aici mai existau și alte 15 sculpturi, toate din mamură albă. Și acestea m-au lăsat fără vlagă. Brâncuși m-a rugat să-i povestesc istoria vieții mele, cu excepția vieții mele artistice, spunând că nu este interesat de acea parte. I-am mulțumit pentru amabilitatea lui. Mi-a strâns mâna și mi-a spus să mă intorc peste o săptămână. Am simțit un bilet de hârtie mototolit în pumnul meu. El mi-a menționat să-l păstrez, că va deveni util. Era un bilet de o mie de franci, suficienti pentru a putea trăi o săptămână, sau chiar două, în caz de necesitate. Înapoi în apartamentul-garaj, m-am gândit la simplicitatea și sărăcia în care trăia marele geniu. Am devenit convins că Brâncuși plecase de la premiza că, între interesele esențiale ale artei și interesele lui personale, el le prefera pe cele pentru artă, facând orice pentru progresul și

succesul ei, neglijandu-și total persoana lui. Peste o săptămână m-am întors la Brâncuși. De această dată, l-am văzut în curtea atelierului, sub umbra unui arbore mare și stufos, utilizînd un fierăstrău de mână pentru o grindă groasă de stejar, având 6,10 metri lungime și 38 cm diametrul. Se putea vedea că avea experiența unui tâmplar. Fierăstrăul avea o lungime de 1,50 metri, proiectat pentru folosirea lui de către doi lucrători, dar Brâncuși îl folosea de unul singur, avand o greutate legata de celălalt capăt, pentru menținerea echilibrului.Am observat sudoarea frunțtii lui și i-am spus. Maestre, acest lucru este mult prea greu pentru tine. El s-a uitat la mine și mi-a răspuns cu o voce aspră – cine ar putea să-mi taie mie așa ceva? Eu as putea maestre ! Aruncându-mi o nouă privire, mi-a răspuns: Atunci tai-o, dar să nu dea dumnezeu ca tăietura să nu fie dreaptă! Eu devenisem în Tyrol expert al tăieturilor cu fierăstrăul și am terminat treaba repede. Căpătând încredere în mine, Brâncuși m-a rugat să tai restul întreg al grinzii și s-a retras în atelierul lui. Mai târziu m-a luat pe domeniul proprietății lui. Am aflat că Brâncuși avea patru ateliere conectate între ele prin uși.În încăperea cea mai mică, am remarcat instrumente de lucru peste tot. Pe unul din pereți erau suspendate prin cuie lungi câteva fierăstraie de tăiat lemnul și câteva fierăstraie de tăiat metalul. De-a lungul peretelui exista o masă lungă pe care erau stocate diverse ustensile pentru sculpturile în lemn, în piatră și în metal. Existau, de asemenea și unelte de lucru electrice. Într-un colț al incăperii era forja lui, cu uneltele necesare acestui proces.Mai târziu, am văzut cum își executa Brâncuși propriile lui unelte și m-a învățat cum să le fac și eu. Uneltele mele făcute dupa direcțiile date de Brâncuși, erau mult mai durabile decât cele cumpărate pe căi comerciale și erau încă bune, multe decade după ce fuseseră fabricate, în timp ce cele pe care le cumpărasem, se stricau foarte repede.Când am părăsit atelierul în acea zi, Brâncuși mi-a palmat iarăși o bancnotă de o mie de franci și mi-a mai dat și o sticlă de vin. Brâncuși a fost un mare amator de vinuri, putând să bea o mare cantitate. În pofida acestui lucru nimeni nu putea să confirme că l-ar fi vazut vreodată beat. În tinerețea lui de la Paris, prietenii lui de băutură erau Modigliani, Picasso, Matisse, Leger, Utrillo, dar nimeni dintre aceștia nu-i puteau face față.După acea zi, îl vizitam pe Brâncuși de doua-trei ori pe săptămână, corespunzator necesității lui de a mă folosi la diverse proiecte. Aproximativ un an mai târziu, unul din studiourile din complexul lui, a devenit liber și m-am mutat în el. Studioul nu era altceva decât o baracă de lemn construită deasupra altor studiouri existente. Am locuit timp de patru ani cu aceeași adresa ca a lui Brâncuși, 11 Rue Impasse Ronsin, Paris XV.Cu scurgerea timpului, aflam zilnic informații noi despre acest titan al artei. Lui nu-i plăcea să discute prea mult despre artă, ura artiștii care se tot lăudau și se dădeau mari, vorbind tot timpul numai despre ei.Cât despre severitatea operelor lui Brâncuși și a execuției lor, vă voi da câteva exemple și explicații. El se concentra la fel de mult pe finalizarea lucrărilor lui, ca și pe execuția lor. Compoziția și execuția unei lucrări aveau în mintea lui, o importanță egala. Era o plăcere specială pentru mine să pot să-l urmăresc lucrând ore întregi pentru a perfecționa o linie dreptă, sau una curbă. Lucra zile întregi la detalii pe care alți sculptori le-ar fi terminat în câteva ore, dar când Brâncuși declara o sculptură ca fiind terminată, nici un ochi, cât de versat, nu putea sa descopere vreun defect. Fiind atat de perfecționist, a creat pentru colaboratorii lui, cei care aveau curajul să lucreze pentru el, un dezastru. El făcea mereu observații și îi critica în mod necontenit. Brâncuși avea studenți precum Modigliani, Lipchitz și Archipenko. Toții i-au simțit criticile și jignirile lui, dar când Modigliani a încetat din viață, Brâncuși îl plângea ca pe un frate. În aceste condiții mi-am petrecut aproape patru ani cu Brâncuși. Îi datorez enorm. El avea o mână extrem de abilă, care împreună cu geniul său, a îmbogațit arta sculpturii cu procedee noi, în folosirea materialelor. El m-a învățat să fabric unelte pentru sculpturi, să lustruiesc marmura, să lucrez cu metale și cum să le finisez. El mi-a arătat lumina artei mele, lumina artei moderne, nu a artei abstracte, pe care Brâncuși o detesta. În timpul său liber, Brâncuși ne-a tratat ca pe niște prieteni adevărați și destul de des ne invita la petreceri, spunându-ne să ne distrăm si să ne bucurăm, acestea făcând parte din

plăcerile oferite noua de Domnul nostru. Generozitatea lui nu avea egal în lumea artelor.Brâncuși și-a construit o sobă – cuptor țărănesc, ca cele din regiunea lui nativă, Oltenia. Cuptorul era folosit atât pentru încălzirea atelierului lui, cât și pentru gătitul mâncărilor franțuzești si românești. El era considerat unul din cei mai buni bucătari ai Parisului. A gătit fasole într-o cratiță mare, ca mâncare pentru el și pentru studenții lui.Brâncuși era de statură medie, nici gras, nici subțire, destul de puternic și de sănătos. El iși purta in spate toate materialele întrucât nu avea bani pentru a plăti pentru transportul lor. A fost sărac până la vârsta de 60, Ce ironie! Un Brâncuși astăzi s-ar vinde cu peste două milioane de dolari. (NT - 57 de milioane dolari astăzi).Brâncuși era extrem de nervos, totuși cu un bun simț al umorului. A fost foarte sociabil și un mare admirator al femeilor și un excelent povestitor. El n-a fost căsătorit niciodată, poate din cauza sărăciei permanente în care a trăit la tinerețe. A fost si un mare iubitor de muzică. Când l-am întâlnit, avea deja de 71 de ani, dar vocea lui din timpul zilei, direcționându-și studenții, era asemenea unui tenor de 30 de ani. El a fost adeptul multor profesii, reparându-și singur radioul, ceasurile lui, un fotograf excelent, luând fotografiile propriilor lui lucrări. Brâncuși a fost un cititor avid. În timpul ultimilor lui ani, a citit o sumedenie de cărți de filozofie. Filozofii lui preferați erau Aristotel, Socrate și Di ogene. Ținuta lui vestimentară era simplă, din bumbac alb, cu pălăria din același material. În loc de pantofi, el purta saboți de lemn din cauza prezenței betonului prin încăperile atelierului său. Acesta a fost modul în care l-am cunoscut pe Brâncuși, care din cauza voinței lui puternice și a talentului lui excepțional, a reușit să revoluționeze arta, creând o nouă epocă, din care astăzi, milioane de artiști – sculptori, pictori, arhitecți și scriitori, se inspiră.Providența mi-a direcționat pașii către Brâncuși, care m-a ajutat să-mi găsesc drumul meu în artă, ceva pe care îl căutam înaintea întîlnirii mele cu el, dar pe care nu-l găseam.

***

Din scrisorile lui Antonovici- **(articol aparut în revista Sculpture Review in 1985, traducere Stephan Benedict)**
adaptare, actualizare: Adrian Grauenfels- Editura SAGA

AYN RAND *(SUA)*

La 2 februarie 1905 în Rusia, la St. Petersburg, s-a născut scriitoarea americană Zinovievna Alisa Rosenbaum, cunoscută în lumea literară sub pseudonimul Ayn Rand, care a decedat în luna martie 1982 la New York. Cuvintele acestei scriitoare nicicând nu s-au potrivit mai bine, ca în aceste vremuri:

,,Când vei constata că, în scopul de a produce, trebuie să obţii aprobarea de la acei care nu produc nimic, când vei observa cum banii se scurg spre cei care nu activează în bunuri, ci în favoruri, când vei înţelege că o mulțime de oameni se îmbogățesc prin luare de mită şi influența lor e mai eficace decât munca lor, că legile nu te protejează contra lor, ci dimpotrivă, ei sunt cei care sunt protejaţi împotriva ta, când vei descoperi că este răsplătită corupția iar onestitatea devine un sacrificiu de sine, atunci vei putea spune fără teama de a greşi, că soarta societăţii în care trăieşti, este condamnată."

Ayn Rand (1950)

DRAGOŞ GELU

POEZII

Amintiri

Într-un ceas am visat
cât într-o noapte

Herghelii de cai sălbatici
urcau şi coborau
prieteni abrupţi

Ascultă-i cum nechează
asculţi?!...

Ana-Maria

Într-una din zile
mi-am amintit
chipul tău

Înspre miezul nopţii

grabnic l-am desenat
În Carul Mare

Sufletul meu
sub tălpile ei...

Carte de nisip

Carte a uitării şi nepăsării
Să arzi ca nisipul Saharei
La vest de singuraticul Soare
La răscruce de vânturi negre
Departe de mine, între ieri şi mâine...

Mozaic de gânduri

De dincolo de nori
aud vocile demult
plecate

Cei duşi se întoarnă
Anotimp după anotimp

Prieteni destoinici
ori distinse amante

Aduc ploile dese
de nimeni înţelese...

Ţinutul închis

De mult prea mult timp ţinutul nostru e închis
ne ţinem sufletele ca-ntr-o pânză de paianjen
viaţa noastră are prea multe coborâri şi crăpături

deşi trăim într-un mare clopot de sticlă
A venit vremea ca fiecare s-o luăm pe un drum
vreau să pun ordine şi dacă mă împotmolesc în desiş
oare de ce seara vorbeşti într-un fel şi mâine eşti alta
până la urmă toţi avem nevoie de puţină primăvară
de puţin orizont albastru şi cuvinte înstelate şi tandre
Pe lume am venit ca să învăţ fericire încă din tinereţe
tu mă înveţi zilnic ce-i bătrâneţea şi opacitatea
iar cuvintele dintre noi nu mai prind rădăcini...

Clipe de neuitat

În noaptea aceea va muri mama
poate mă întrebaţi de unde ştiu
Am văzut moartea cum îi dădea târcoale
şi ea, mama, speriată mă întreba de unde vin!
Pentru buna întocmire a sufletelor noastre
mă îndemna să fiu bun cu copiii, cu nevasta,
mă sfătuia să mă-nţeleg cu vecinii şi satul
mă ruga să adun fapte în Cer şi la Domnul
să las lumea asta, nebunii şi răii!
În noaptea aceea va muri mama
poate mă întrebaţi de unde ştiu
Am văzut cum o frunză galbenă cade
iar ochii mamei nu mai au lacrimi!

Privim în aceeaşi direcţie
Motto: „Dacă tu eşti o pasăre, sunt şi eu o pasăre”

Noaptea trecută am visat un poem
lung cât o pagină de revistă
scris cu litere glagolitice
motiv pentru care nu-l pot reproduce

îl povestesc pe scurt

Descrie-mi, Doamne ţinuturile
în care nu am călcat
şi înfăţişarea Ta
deşi exprimarea-Ţi nu o voi pricepe
poate
iar tu, Doamnă desenează-mi
un tablou care să-mi ţină de cruce
seara la culcare

Fiindcă eu am fost îndrăgostit
doar de cuvintele mai lungi ca
Ecuatorul
motiv pentru care alaltăieri
le-am trădat

Pe tine, nu
deşi prin venele mele
nu curge sânge
ci trec doar vânturi
amirosind a toamnă târzie

Iar într-o noapte chiar a venit
Toamna
Şi într-o clipită m-am dumirit
Că ea se numeşte simplu-
Doamna
Pentru care sunt în stare
să mă împrietenesc şi cu
Moartea
şi să ne facem fraţi de cruce
fără să ştim
nici eu şi nici ea
care pe unde s-apuce

Tu să ai grijă însă
Doamnă
că tocmai acum prin faţa
ferestrei tale
mai trece grăbit
un anotimp...

Suferinţa plăcerii

nu-i drum de întoarcere
căci arborii cresc anormal
cu rădăcinile în sus, tot mai sus

fiecare dintre ei e un copil
pentru pădurea bavna
cu stejarii maiestoşi, seculari

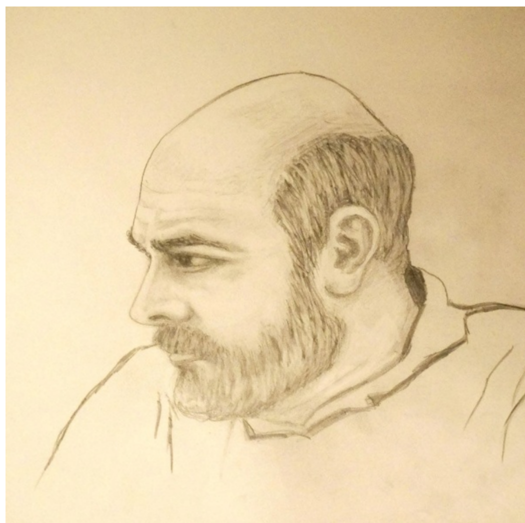
peste ei şi coroanele lor
vine în toate primăverile
stârcul cenuşiu şi mirosul de peşte

în rătăcite orizonturi împovărate
de multe griji şi nevoi
aduc cu ele plăcute ecouri

dintre întâmplările care ne privesc
pe noi şi pe păsările aceastea firave
aş dori ca niciuna să ne mai lovească

oameni buni, între viaţă şi moarte
există doar o linie orizontală tăcută
acela sunt eu, tu, sau păsările acestea
ce nu ştiu să mai zboară....

EMANUEL POPE *(Anglia)*

ziua #234

Azi vom începe cum am mai început...
cu inimile îndepărtate ale strămoșilor
vom freca bine dimineața pe spate,
dar și prin ziare
unul câte unul, așa cum ne-am dorit.
Dintr-un colț al camerei, tăcut
animalul inimii ne va privi cu vădită curiozitate
timp în care, fiind unul de pace,
pe facebook 250 de prieteni
ne vor urî de moarte.
Dar noi ne vom simți bine chiar și așa
și cu degetul mic, ăla de lapte pe care l-am supt,
adânc înfipt în ispita zilei
ca Narcis ne vom privi în oglindă toți
jucând ... numai x, x, x

Nedespărțiti solitari vom fi tocmai de aceea...
și ca o pecingine cu rezistența pe mâini
ne vom spăla degeaba
cele 300 de jigodii care am mai rămas
vom începe să numărăm cu voce tare ca la grădiniță
total anapoda:
de la viitorul cristoșilor pesediști - ziua 234
la cristosul cel de buzunar, personal din ziua întâi
și extrapolând
la cel al unui popor de mameluci – 365 de zile într-un an.
Totul fără niciun rest, numai și numai matematică pură,

ca un sfânt respirând lângă noi, prin lumina din încăpere
liniștită așteptând,
ca pe tavan să reapară,
în celulă roșie,
aerul, cancerul și cerul de la alimentară:
cel de prin '80 ... deja prezent în manuale.

Toamna, desigur, în tot timpul ăsta
va poza în rol drăguț, de fetiță îndrăgostită,
de viață până când
și ea va fi lăsată de izbeliște
și după o spaimă în care s-o fi pierdut cu firea,
ca să nu tremure de frig
își va trage iute și ea nădragii pe sub fusta de pământ.
Frunzele toate imediat de frică VOR ÎNCHIDE OCHII și se vor culca la pământ.
Dar nici ăsta nu va fi un semn deajuns și nici nu va trezi vreun cuvânt
iar fiecare din poporul ăsta amărât
va intra în iarna ce vine
cu un zeu ... și mai mic și mai urât.

... cum numai boul intră singur în jug
sau tăcerea prin ceața din lunca fără de pământ.

Feldmareșalul Soroș

Toate astea nu au existat!
Cum nu a existat în țară nici justiție,
Nici guvern și nici soluții.
Tot ce a existat
A fost un singur nume și atât
Care singur s-a multiplicat
Precum păpușile matrioșka.
Sub el era tot el
Care el la rândul lui
Tot pe el se avea sub fustă
Și așa mai departe până
Zorii cei negri într-adevăr
Au ajuns
Acasă.
Și pentru că toată tărășenia asta
trebuie să poarte un nume
I s-a spus simplu pușkin.
Nu mint!
eminovici,

Nu, nu este adevărat!
I s-a spus Soroș și atât.
"- Băi, vezi că ești prost!"

Voiculescu a fost cuminte

"Voiculescu a fost cuminte și disciplinat. Și are o vârstă."
Iliescu a fost și el cuminte și disciplinat când
ne-a bătut, mințit și împușcat. Și are o vârstă.
La fel și Gelu Voican Voiculescu. Are o vârstă.
La fel și torționarul Vișinescu. Are o vârstă.
Toți au o vârstă!
numai eu nu am,
numai eu nu știu unde mi-am pierdut-o,
numai eu nu știu cine mi-a luat-o,
cum de am ajuns
mic, veșnic și indisciplinat
de nici măcar nu am trecut de cei șapte ani
de acasă
numai eu am suportat palmele instructorului P.T.A.P
și m-am lăsat călcat în picioare în 12 ani de școală
totul numai din respect și bun simț,
numai mie mi s-a zâmbit ironic
când alergam pe sub gloanțe
și la fel de câte ori am fost furat,
numai eu am plătit toate facturile acestor cinstiți
și înaintați în vârstă
toate politicile lor de rahat timp de 27 de ani
numai eu din respect
și bun simț
mereu eu

eu

eu

și eu

și toți ceilalți ca mine
care azi nu mai avem nicio vârstă.
dar nici viață nu am avut.

ultimii

lui Dăncuș, fratele meu Omul

În mijlocul unui popor obedient
de rațe (prietenii știu de ce)
toți cei apropiați mie
nu au mai putut alege
decât variantă cea mai profitabilă
"economiei lor de țară":
propria disoluție,
și chatul virtual pentru o vreme,
încât izolarea și plictisul din casă
s-au dovedit repede
doar o problemă de timp.

Pentru că într-o mare de lăcuste și termite
este greu să înoți,
e greu să-ți ții hambarele-nchise,
și atât cărțile serioase cât și autorii lor curajoși
încep iute să dea semne de oboseală,
darămite omenia.
Cât despre grâul din povești
cât cocoșul
el a început din nou să crească,
sincer,
din ce în ce mai mult
și azi ne face rău pe față,
ne taie, mai mult ca oricând.
iar lehamitea zilei ni se schimbă-n vomă
imediat ce o gândim
darămite s-o mai și rostim.
Iar pentru toți ceilalți mojici,
toți dintre cei cu obrazul subțire ca talpa
ceasul sinuciderii colective deși n-a sosit
a-nceput să ticăie
în capul pescăriei.

Lucrurile mari au stat mereu
în calea vitezei.
de aceea și graiul duce
susură mult mai ușor
din cavitățile mici
și cum numai pietrele de râu o știu bine
cele mici călătoresc ușor purtate de ape,

iar cele mari
sunt și rămân
...urâte de toți.

Nu! nu viața se joacă aici
nici în horă și nici în cor
tot ce se aude la știri acum
e numai dansul banditților din noapte
plecați la jaf și cumetrii.
Da, încă se mai poate zîmbi în doi pentru o vreme,
dar și asta a devenit o rușine de-acum.

De aceea spun:
noi nu am trecut pe aici
și nu am trăit!
cu noi sunt numai rame
și rămășite prin expoziții
cu poze din cărți
si cu poeme desenate-n tricolor prin caiete,
pentru că tălpile noastre care puteau strivi
și uriașii din povești
n-au îndrăznit să calce,
n-a stârnit praful drumurilor
de frica de-a nu strivi un popor de termite.

Nimeni dintre noi,
ca sa nu provocăm mânie,
nu a atins nici stomacul plin
nici paloarea fraților mai puțini norocoși
și nici iasca pământului
sub Sorele Dogoritor de Roșu.
Suntem ultimii dinozauri și murim.
proști și cinstiți,
demni sau hilari pentru unii tâmpiți,
dar fără ca vreunul dintre noi
să fi cunoscut cu adevărat focul!

Cine a văzut, a cunoscut și va spune altfel,
pe prispa acestuia să se adune toată durerea noastră
și înstrăinarea acestui popor.

Pentru ca noi nu am trăit în ultimul vostru sfert de veac!

Balada unei țări numai de guvernat prost

Plouă-n cer de parcă ar ninge
Sfinții speriați pe garduri
Din priviri își dau ocol
Dumnezeu c-un ochi în frunte
Suspinând înjură-n somn.

Nae iute-și activează
Batiscaf cu nouă vieți
Culegându-i de pe garduri
Îi salvează cam pe toți.

Iarăși voci și veselie
La poporul alb de sfinți
Ca scăpați din pușcărie
Beau absint și pudra albă
Ei pe nas și-o trag cu zimți.

Zece zile se gătiră
Până ajunseră pe lună
Iar odată ajunși acolo
Sfinții luară toți cuvânt.

Pe pământul ăsta hâtru
Arătând în depărtare
-zise unul irlandez
Suntem cunoscuți ca dracu
Cel mai bine pentru toți
Ar fi sigur printre hoți.

Unu spune că-n Cairo
Altu cică pe la ruși
Ba în junglă, alții țipă
Ba la polul nord și-au spus...

Fraților, nu faceți gură
Stați puțin să vă cuvânt
Se iscă atunci cu milă
Unul dintre ei mai blând
Eu vă spun acum un nume
Care-i pâine și e unt.

Maică a Domnului Grădină
Se numește acel ținut
Unde azi când unul fură

Zece-l pupă-n văzul lumii
Și pe gură și în fund.

Tot poporu' are milă
De golani și mafioți
Ba mai mult din ei ridică
Câte unul cel mai prost
Ca în capul mesei ăsta
Să le fie șef la toți.

Cum îi spui așa îți joacă
Ăst popor de hotentoți
De-ar fi câinele omidă
Toți în pom ar sta ciorchine
Și-ar lătra în cor pe-o cracă
Până s-ar usca ca poama-n draci.

Mărturie și mântuire- cartea morților României de azi

Vine un sol în pacea mă-tii şi te-anunţă că eşti mort
deşi tu încă mai tragi din ţigară, deși tu încă mai respiri
și asta în pofida labelor împuțite ce-ți atârnâ de bot;
Suferi de nesomn, zeiţe firave cu fiecare seară coboară
ca poveștile din trecut prin fibrele tale trecând,
ca prin ochiurile unui bătrân năvod de pescuit
toate numai ecouri, se spală de lacrimi
cu lacrimi în visele tale sorbind
din iubirea-ți cu nesaț
ce strâmb te-ai așezat omule în lume!
și încă mai speri la dreptate
mai bine în genunchi să cazi
și să ceri îndurare
poporului tău de cameleoni
pentru că el are întotdeauna dreptate
și știe cel mai bine.

Această lehaminte, toată această spaimă înlănțuindu-se
ca melancolia unui trup ce nu a murit dar sigur o va face
și care nu-i al tău, nici al lor - zăboveşti pe marginea lui-
priveghiul e-n toi: sunt părinții tăi aici? nu
sunt acestea toate, neamurile tale? nu
Dacă nu, fă pași atunci și te spânzură, mi se spune
ca un tren de spaimă această alunecare abruptă
dintr-o culoare-n alta ca printr-un delirum tremens

cuprins de febra morţii par a fi și eu gata
și destul de ușor de doborât
numai uriaşul ăsta din mine, uriașul ăsta care mă locuiește
fără să-mi plătească chirie,
se încăpățânează, se încăpățânează
chiar și împotriva mea
și moare încet, încet...prea încet

Melancolic mă privesc în oglindă
căprioare aleargă printre riduri peste trupuri ucise de lei
încă mai sper în frații mei
încă mai sper în hrana vie a trupului lor spiritual
deşi ca oricare dintre ei și eu, om viu de dimineaţă
îmi spăl faţa şi colții cu apa neîncepută
din aceleași rezervoare ale comunităţii mele
de conaționali
numai cu un gând:
unde sunt ai mei?!

NU, nu! nu fraţii şi surorile mele din sângele părinţilor mei
NU, nu! nu neamurile calicilor acestui popor
cu care am împărţit odată copilăria
vor hotărâ când se moare din picioare
Luaţi, luați tot! Acum! partea asta cea mai bună a zilei
luati-o voi care vă grăbiți,
eu încă mai caut, mai caut
chiar și după moarte voi căuta
și voi reveni
dinspre alt izvor... din altă parte!

Sub lentila unui miscroscop
umilinţa niciodată n-ajunge atom
cum n-ajunge să-ţi bei banii munciţi ca un dement zilnic
și să te crezi fericit întrebându-te unde sunt ai tăi
cucuta ta de om liber de România
cineva s-a gândit la bine cu supramăsură
și a pus căruța înaintea cailor tăi
a clădit o catedrală unui popor pe jumătate obosit
pe jumătate dispărut
ca să-l mântuiască pe vecie.
Să-i însemne ființă lui vie cu rușine
Să-ți arate că încă se mai poate
lângă urât și mai urât, lângă casa poporului încă și încă o prostie
ca nație facem colecții, de parcă nu ne-ar fi ajuns
toate umilințele din trecut

De parcă nu eram sătui cu o copilărie petrecută
sub birul legăturilor roșii,
De parcă mâinile noastre ar fi bătut de pomană pe stadioane
De parcă adolecența ta furând muzică de pe canale de radio străine
în sfarșit ți-ar fi fost recompensată printr-o și mai mare bătaie de joc
şi de parcă nu ai fi vărsat destul ascultând zi de zi minciuna părinților tăi:
FURĂ CA SĂ FII FERICIT!
De parcă nu,
De parcă nu,
nu ai mai fi
om
numai o insectă cu buletin de România
așteptând pe autostrada soarelui să te ia un tirist din milă sub roți
și să te care apoi prin Europa ...care știe și așa și a văzut destui ca noi.

Catedrala mântuirii unui neam prost...nu ne-a mântuit
cu doua cărămizi mai înalte decât statura noastră de popor creştin
azi suntem liberi să plecăm fericiți
purtați ca-n zbor
de picioruşele infantile ale unui flutur orb
dar ce orb!

numai uriașul ăla
moare încet, încet în noi.... încet

contorsionistul social

Îmi trăiesc viața luând cele mai chinuitoare
și complicate poziții
nu, nu sunt un contorsionist
nu e un hobby și nici nu câștig din asta
dar am o problemă mereu
atât cu spațiul civic cât și
cu viteza mea înăuntrul câmpului social
cu tot ce mi se oferă la schimb
de câte ori plătesc cu moneda vie a timpului meu,
extrem de scurt.

...și plătesc, plătesc!

De cele mai multe ori,
taman bine m-aș încadra în toate ecuațiile și ingineriile sociale
dacă aș avea numai un umăr
ori lipsit de coloană aș fi doar o bucată de carne

fără pretenții de dialog,
alteori bătând pasul pe loc
mi se cere să muncesc cu o mie de brațe
pentru nefericirea de-a asculta la sfârșitul fiecărei zile
același deplorabil buletin de știri
și atunci gândurile mele toate nu mai am unde să mi le mai port
și sunt nevoit să mi le înghesui în ridurile feței
și asta în detrimentul epidermei, speranței
și a oricărui schimb eliberator de idei.
Dacă dintr-un an, fără să fiu restricționat,
nu-mi pot mișca sufletul decât 3 ore pe zi
e ușor de înțeles că încă nu am scăpat
de lecțiile ce mi se tot pregătesc, de gimnastică,
de 40 de ani.

...flexibil, tot mai flexibil!

Dar eu aș vrea să zbor, să zbor
să zbor departe de toată ciuma asta roșie
și ciuntimea ei, oameni buni
și pentru asta niciunul dintre noi
n-ar trebui să dea vina nici pe păsări
nici pe lipsa de imaginație a unui sistem.
Ori eu aș vrea să trăiesc fără să mai fiu nevoit
o săptămână întreagă să mă desfășor ca un caterpillar
prin ușa ce duce în grădina timpului liber
sau în piața publică:
luni o mână,
marți cealaltă,
apoi ușor miercuri un picior
în noaptea dintre joi și vineri scoatem și umerii
ca abia apoi
spre sâmbătă să ne izbească lumina.

Lumina!

fi-mi-ar scârbă de toate aceste negocieri
duse în umbra întunericului
numai pentru o secundă
o secundă,
o secundă,
în care să mă pot simți înainte să mor
(nici angrenat, nici roată cu dinți de oțel
nici alezaj, nimic de metal,
-urăsc de câte ori scrâșnesc

și de câte ori mă restrâng)
abur de zeu
în foiță vegetală de om.

Unuia fără nume ce dădea ca Maromet cu paru'

A venit toamna și împreună cu ploile ei
a mai spălat un pic din mizeria adunată
pe scândura și treptele prispei noastre.
Printre pietrele din drum
odată cu apele
l-am văzut scurgându-se
în pământ
pe cel căruia nici numele nu vreau să i-l spun,
cum înțelept ne învățau odinioară bunicii.
Du-te! i-am spus gunoiului
și de jos, de acolo,
la tine să-i chemi pe toți,
pe toți lingăii și tovarășii tăi,
fi-v-ar să vă fie rasa de scârbă și de toată rușinea lumii!
Ptiu!
și cu năduf am scuipat apoi cu multă, multă silă.

susținătorul #rezist

În inima mea dacă aduci România
poți să o așezi pe ***genunchele*** tău
sau rezemată de o piatră
să te apeși sărind ca diavolul
cu toată greutatea trupului tău pe ea,
cât poți
că nu se va rupe.
Dar dacă o lași afară
la îndemâna câinilor psd
nu într-un an, nu în 27
dar în 50 de ani
nimic nu va mai rămâne
din ea.

Semaforul

Aștept,
așteptarea nu-i ca moartea
dar nici viață nu-i,
de 50 de ani aștept
semaforul e roșu!
În spatele meu
încolonați ca deținuții,
așteaptă și eroii
neamului meu,
unul și unul.
Cu toții așteptăm
schimbarea culorii
cum altădată
se așteptau americanii
...și unii și alții
vrem odată pentru totdeauna
să trecem de cealaltă parte a istoriei
până nu ne pierdem.
Semaforul e roșu!
Așteptăm!
...nu-i ca moartea
dar nici viață nu-i,
semaforul tot roșu
eroii cu moartea-n brațe așteaptă la coadă
semaforul e roșu
la aceeași coadă
cu gheara PSD-ului pe față
aștept schimbarea
semaforul tot roșu
sau un glonte
semaforul tot roșu
altcineva să vină să-mi preia așteptarea
semaforul e tot roșu!

GEORGE PETROVAI

Religia sau nevoia stringentă a omului de Transcendent (3)
(*Elemente de filosofia religiei*)

I.Homo religiosus

Cele spuse despre transcendență și Transcendent ilustrează *universalitatea experienței religioase*, respectiv nevoia acută de acel Unic, Maxim, Ultim sau Dincolo, care umple și, deopotrivă, dă sens vieții credinciosului și ateului (cazul lui Nietzsche).

Cât privește *realitatea Transcendentului*, ea ar trebui să fie la fel de evidentă și indiscutabilă, fie și pentru aceea că „lucrurile de care oamenii au nevoie, există realmente". Or, dacă toți oamenii au nevoie de Transcendent, fapt demonstrat mai sus, atunci trebuie să existe undeva Acel ceva fundamental, care să împlinească această trebuință, chiar și atunci când unii dintre ei nu-L găsesc. Și nu-L găsesc pentru că, negându-I din start existența, El nu poate fi găsit de aceia care, încrezători doar în nihilismul lor și al celor de-o seamă cu ei, nici nu-L caută!

Problema ateismului este următoarea: admite nevoia omului de transcendență, dar nu admite existența Acelui ceva infinit superior omului (ființă, principiu, fenomen, obiect), care poate să-i împlinească trebuința, ceea ce, adaugă Geisler, „reprezintă o cruzime existențială față de o nevoie atât de irevocabilă cum este cea religioasă".

Inexistența lui Dumnezeu ar fi cu adevărat catastrofală pentru om. Da, căci asta ar însemna nu numai că foarte mulți oameni au fost înșelați, ci că toți marii sfinți din istoria omenirii, ba chiar și Însuși Mântuitorul, s-au înșelat în privința realității lui Dumnezeu. Ceea ce-i totalmente absurd, dovadă că până și marii atei resping o atare ipoteză.

Astfel, David Hume și Immanuel Kant n-au trăit până la capăt scepticismul lor teoretic (Kant, de pildă, era de părere că trebuie să-L postulăm pe Dumnezeu din punct de vedere moral) și, completează Geisler, „nimeni nu o poate face": Fr. Nietzsche se plângea de natura

insuportabilă a ateismului său, care până la urmă i-a provocat nebunia, iar Jean-Paul Sartre scria despre „cruzimea încercării" de a fi un ateu consecvent.

Cu precizarea că nu rațiunea, ci numai un salt al credinței îl poate conduce pe om la Dumnezeu și că nevoia de dovezi raționale ilustrează necredința, nicidecum dorința de a-L cunoaște pe Atoatefăcător. De altminteri, se ştie prea bine că probele logice privind inexistența lui Dumnezeu nu-s mai cu moț decât cele care-I susțin existența și că însuși Kant spunea despre celebrele lui antinomii (Lumea are un început, lumea n-are niciun început; Lumea este simplă, lumea este compusă; Lumea are o cauză exterioară ei, lumea n-are nicio cauză; În lume există numai necesitate, în lume există și libertate) că nu sunt decât rătăciri al rațiunii în căutarea Absolutului!

Și totuși, ce este religia? Consider că nu se poate răspunde în mod adecvat la această întrebare mai înainte de evidențierea deosebirilor dintre experiența religioasă pe de o parte, experiența morală, estetică și seculară, pe de altă parte.

1)Diferența dintre experiența religioasă și experiența morală

Deși unii filosofi și teologi înclină spre inseparabilitatea dintre religie și morală (de pildă, Paul Tillich opinează că „Morala este intrinsec religioasă, așa cum religia este intrinsec etică", iar episcopul anglican Ian T. Ramsey le denumește „rude logice apropiate"), adevărul este că, în pofida înrudirii și aparentei inseparabilități, cele două includ experiențe complet diferite.

Bunăoară, dacă la Friedrich Schleiermacher morala este datoria omului față de univers, pe când religia este dependența de univers (cu completarea că și în dependență există o datorie, doar că aceasta este mai elementară ca cea morală), deosebirea la William James are următoarea natură: morala pretinde ascultare și, ca atare, acceptă jugul universului, pe când religia îl primeşte cu bucurie, căci ea înseamnă iubirea universului, nicidecum supunere stoică în fața lui.

Dar cea mai netă distincție între datoria morală și cea religioasă a fost făcută de Søren Kirkegaard în faimoasa scriere despre Avraam, unde patriarhul biblic a fost pus în situația să treacă peste legea morală „Să nu ucizi", pentru a putea îndeplini porunca primită de la Domnul: „Sacrifică-l pe fiul tău Isaac!", situație în care, ne spune subtilul gânditor danez, experiența etică răspunde legii morale, însă „experiența religioasă răspunde Însuși Dătătorului legii morale".

Întrucât eticul precede într-un atare mod religiosul, încât nimeni nu poate deveni religios fără a fi în prealabil moral, din experimentul avraamic nu rezultă că religiosul distruge eticul, ci doar că-l detronează sau suspendă în vederea atingerii obiectivului superior din afara lui. Vasăzică, fiind religiosul superior eticului, la fel cum concretul este mai presus de abstract și individualul de general, înseamnă că morala constituie răspunsul omului în această lume și, deci, cheamă la datorie, în vreme ce religiosul cheamă la închinare cu calitatea sa de răspuns la revelația situată dincolo de această lume. Cu alte cuvinte, „Morala spune omului ce trebuie să facă, dar religia îl poate ajuta să îndeplinească lucrul acela" (N. Geisler).

În concluzie, diferențele dintre experiența religioasă și cea morală decurg din felul angajării (morala este o chestiune de datorie, religia este *și* o chestiune de dorință), din orizontul angajării (fiind o angajare a „omului întreg față de universul întreg", angajarea religioasă este mai amplă decât cea morală) și din obiectul experienței: nu numai că experiența religioasă are un obiectiv mai înalt ca cel al experienței morale, căci prima

urmărește angajarea față de Transcendent, iar a doua angajarea omului față de oameni, dar experiența religioasă este singura capabilă să-i ofere omului harul prin care poate învinge vinovăția morală, în acest chip aducând o unitate completă în viața lui (unitatea reclamată de dualitatea lăuntrică a omului și care se stabilește dincolo de el).

2)Diferența dintre experiența religioasă și experiența estetică

În decursul timpului, cugetătorii au fost preocupați să înfățișeze ba legătura strânsă dintre religie și artă, ba deosebirile dintre experiența religioasă și cea estetică. De pildă, Alfred North Whitehead era de părere că religia și jocul au aceeași origine în ritual, o zi sfântă și o sărbătoare fiind înrudite în lumea modernă, Rudolf Otto considera că sacrul și sublimul (ambele inexplicabile și, totodată, capabile să-i umilească și să-i exalte pe privitori) „sunt atât de asemănătoare, încât se poate folosi o experiență estetică pentru a evoca una religioasă", iar Paul Tillich era convins că „sentimentul religios poate să apară chiar și într-un tablou care nu are subiect religios în sensul tradițional al cuvântului".

Firește, mult mai dificil este să faci distincția între cele două tipuri de experiență, atât de asemănătoare pentru cugetătorii citați. Socotind că știința nu este decât „existența lucrurilor în om", că, dimpotrivă, arta este „existența omului în lucruri" și că cele două (știința și arta) depind de „existența universală a tuturor lucrurilor în Infinit", Schleiermacher ne prezintă următorul tablou al deosebirilor: știința este speculativă, arta este practică și religia este intuitivă!

Dar dificultatea sporește apreciabil atunci când nu se dă uitării aprecierea lui Platon că „și esteticul poate fi intuitiv". Da, căci atunci, arta văzută ca făurirea practică a frumosului, se distinge categoric de conștiența religioasă a Absolutului. Însă la Plotin reapare conștiența Frumosului absolut, acel principiu ultim, identificat cu Unul sau Dumnezeu, care se situează dincolo de frumusețea sensibilă, chiar și de cea intelectuală, și poate fi cunoscut numai prin unirea mistică a omului cu El.

Este adevărat că la acest nivel nu există nicio deosebire între plotiniana experiență religioasă și cea a Frumosului absolut, așa ca la nivelele inferioare (senzorial și intelectual), unde prima (experiența religioasă) are un caracter ultim, cealaltă nu. În plus, experiențele estetice inferioare pot să-l conducă pe om la experiența religioasă superioară. Prin urmare, dacă prin experiența estetică înțelegem această intuiție intimă, atunci – ne informează N. Geisler – „s-ar părea că deosebirea făcută de Schleiermacher între estetic și religios nu mai stă în picioare".

Reluând concepția plotiniană și dezvoltând-o, Kirkegaard consideră că estetica, morala și religia sunt cele trei nivele sau stadii ascendente ale vieții: primul este stadiul simțirii (întruchipează rutina vieții), se concentrează asupra eului și desemnează o viață fără alegere; al doilea (eticul) este stadiul deciziei, dă reguli de viață, se concentrează asupra „legii" și permite alegerea modului de viață; cel de-al treilea (religia) este stadiul existenței, oferă vieții o revelație, se concentrează asupra divinului și exprimă alegerea lui Dumnezeu.

Deosebirea kirkegaardiană dintre experiența estetică și cea religioasă se prezintă astfel: Dacă prima este ceea ce omul *are* (impersonală și ceva ce cunoaștem), a doua e ceea ce omul *este* (personală și ceva ce trăim), așa încât „cineva poate cuprinde dimensiunea estetica a vieții, însă religia îl cuprinde ea pe el".

Dar nici Kirkegaard nu izbutește să facă deosebirea netă între ceea ce înțelegea Plotin prin experiența estetică a Frumosului absolut și ceea ce înțelegea Schleiermacher prin

experiența religioasă, ambele fiind concepute ca ultime, respectiv ca absolute. Tocmai de aceea, într-o nouă încercare de a distinge între ele, Rudolf Otto susține că experiența estetică este un sentiment al sublimului, pe când cea religioasă este conștiența sacrului, și că prima poate fi folosită pentru a o evoca pe a doua. Nu doar atât, căci chiar dacă între sublim și sacru există o strânsă legătură, cele două experiențe diferă atât cantitativ cât și prin natura lor – măreția în primul caz, viziunea lui Dumnezeu în celălalt. Taman ce filosoful britanic Alfred Edward Taylor va încerca să pună în evidență cu ajutorul următoarei imagini: „Dacă William Shakespeare ar intra acuma în cameră, noi ne-am ridica în picioare. Dar dacă ar intra Isus Cristos, noi am îngenunchea". Adică, prima este o experiență estetică ce implică uimire, ba chiar uluire, dar a doua este o experiență religioasă, care conține în sine sentimente de adorare și închinare.

Spuneam mai sus că diferența dintre estetic și religios decurge și din natura lor intimă. În primul rând din obiectul experienței: cum numai obiectul experienței religioase este ultim, nu și cel al experienței estetico-senzoriale sau estetico-intelectuale, iată de ce intuiția plotiniană a Frumosului absolut este de fapt „o experiență religioasă în dimensiunea ei estetică" (Geisler). În al doilea rînd, chiar dacă obiectul ambelor experiențe îl constituie Absolutul, atitudinea omului religios față de el este diferită de atititudinea artistului: adorare și închinare la primul, admirație și uimire la al doilea; omul religios este și respins de către Absolut (sentimentul de devotament și fascinație, îmbinat cu teama și dependența), pe când artistul se simte mereu atras de El; în sfârșit, omul religios are o angajare totală, în timp ce artistul, detașat de Frumosul ultim, are o angajare contemplativă.

3)Diferența dintre experiența religioasă și cea seculară

Dacă prin experiența pur seculară vom înțelege acel tip care îndeplinește una din condițiile: (a) Nu există niciun Altcineva transcendent (adică superior și situat dincolo de individ) sau (b) Există un asemenea Altcineva, dar – întrucât nu-i văzut ca ultim - individul refuză să se angajeze total față de El, atunci vom constata că astfel de trăiri umane sunt foarte greu de găsit, dovadă în plus că omul este „incurabil religios".

Cum poți fi nereligios sau pur umanist? Prima cale constă în nerecunoașterea oricărui fel de transcendență, caz în care, ne spune gânditorul american Martin Marty, „Secularismul se conține doar pe sine, se explică singur pe sine, este închistat în cochilia lui". Iată câteva posibile cauze ale eșecului înțelegerii și acceptării Transcendentului: El „tace" sau „se ascunde"; limbajul nostru referitor la El este „mort" sau lipsit de sens; potrivit concepției lui Buber, El poate fi „eclipsat" de anumite conceptualizări ale Sale.

Cea de-a doua cale a secularismului decurge din faptul că unii oameni contemporani, nu numai că se dovedesc incapabili să descopere Transcendentul, dar nu doresc să se angajeze față de El nici măcar parțial. Din următoarele motive: fie că nu-L consideră vrednic să I se dedice, fie că omul se consideră buricul universului (dorește să se onoreze pe sine însuși ca ființă ultimă), fie că individul a ajuns atât de arogant, încât consideră că poate să se descurce fără Transcendent.

Oricum, în ambele situații (fie incapabil să vadă Transcendentul, fie nedispus să I se supună) experiența omului nu va izbuti să fie religioasă în deplinul sens al acestui cuvânt.

După aceste ample precizări, suntem în măsură să-i dăm dreptate lui Fr. Schleiermacher că experiența religioasă a Transcendentului este „sentimentul de dependență absolută", lui Peter Koestenbaum că religia presupune „o relație de tipul eu-Tu, nu una eu-eu"

și lui Emilian Vasilescu (*Istoria religiilor*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1982) că religia constituie „un ansamblu de credințe, sentimente, reguli morale și rituri provenite din conștiința indivizilor sau colectivităților că se află în legătură cu o ființă supremă sau cu mai multe ființe supreme de care depinde". Doar astfel, adică prin acceptarea și adorarea Absolutului, omul religios face saltul de la neliniștea vieții de-aici la liniștea conferită de credința în răsplata viitoare...

Tot Emilian Vasilescu ne face cunoscută dubla accepțiune a termenului „religie": Dacă Cicero l-a dedus din verbul *relegere* (a reciti, a se raporta la ceva cu deosebit respect), cuvânt care, în înțelesul său primitiv, se referea la respectul față de tot ce privea cultul zeilor și, cu acest sens, exprima concepția romanilor despre religie, Lactanțiu deduce termenul (este adevărat, mai puțin corect din punct de vedere gramatical, dar mai aproape de înțelesul atribuit de creștini religiei) din verbul *religare* (a lega, a uni), cu sensul de unire cu Dumnezeu.

Sighetu Marmației
mai-iunie 2017

IGNAT DRAGOMIR

Un nou demers pentru recuperarea lui Eminescu

FLORIN PARASCHIV

EMINESCU- MAIORESCU- Imperceptibila Junime

Pentru descifrarea operei şi a geniului eminescian s-au consumat tone de hârtie şi hectolitri de cerneală. Cu toate acestea poetul şi mai ales jurnalistul şi omul Mihai Eminescu rămân subiect de cercetare, dezbatere şi nu de puţine ori de controversă. De o parte sunt adulatorii poetului, care-l zeifică grosso-modo, de cealaltă sunt detractorii, care nu scapă nici un prilej să încerce dacă nu a-l desfiinţa, măcar a-l minimaliza pe cât posibil.

Toate acestea se întâmplă pe de o parte pentru că astăzi reperele axiologice sunt distorsionate, pe de alta pentru că de-a lungul istoriei omului de rând i-a fost servit un Eminescu în clişee. Iată câteva clişee din perioada comunistă; „cel mai mare poet al neamului, geniul poeziei româneşti, ultimul romantic târziu, poetul nepereche etc." Studierea operei poetice în paradigma doctrinei ideologice este mai mult decât evidentă. Poezia dragostei şi a naturii, cu texte nu dintre cele mai reprezentative, „De-aş avea, Somnoroase păsărele, Lacul, Pe lângă plopii fără soţ", poezia elegiacă „Mai am un singur dor, O mamă" trecutul istoric, obligatoriu un fragment din Scrisoarea III, scena cu Mircea şi Baiazid, în care Mircea reprezintă demnitatea şi dorinţa de neatârnare a românilor, iar Baiazid semeţia şi nejustificata sete de glorie, asta lăsând la o parte povestea cu vitejia noastră versus neputinţa cuceritorilor." „Împărat şi proletar" se vrea a fi efectul de grenadă. Îl găsim aici pe poet alături de revoltaţii proletari ai tavernelor mohorâte, care nu au nimic de pierdut „decât jugul robiei", prin urmare, gata să zdrobească orânduiala „cea crudă şi nedreaptă. Tot aici îl regăsim pe ateul Eminescu, „Religia o frază de dânşii inventată,/Ca cu a ei putere să vă aplece-n jug"... Poezia filosofică, obligatoriu ilustrată prin „Luceafărul", în care influenţa schopenauriană este sugerată ca malefică. Un fragment din „Călin- file de sau din poveste", depinde de ediţie şi autorii de manuale, ceva despre sonete sau glosă, poezii în formă fixă şi foarte puţin despre

basmul cult, „Făt Frumos din lacrimă” sau despre proza romantică, cu elemente „mistice şi onirice” - „Sărmanul Dionis” şi, atenţie, nimic despre jurnalistul Eminescu, nimic despre relaţionarea sa socială, totul înlocuit cu un clişeu sau două, „Maiorescu a fost duşmanul lui Eminescu, interzicându-i să se căsătorească şi lăsându-l într-o viaţă mizeră” sau „Eminescu n-a fost înţeles de către societatea burgheză a timpului său.” Exemplele pot continua, iar cei care le-am trăit şi le-am digerat prin puritatea noastră de copii, adolescenţi şi tineri, încă mai putem depune mărturie despre cum poate fi minimalizat un om lăudându-l. Mai multor generaţii ni s-a servit o minciuă naţională, aplicând metoda eludării adevărului prin omisiune.

Studiul lui Florin Paraschiv „Eminescu-Maiorescu, Imperceptibila Junime”(Editura Transilvania, 2015, ediţie postumă) este o interpretare de ultimă oră a operei poetului, realizată şi elaborată pe parcursul mai multor ani, decenii am zice noi, în urma consultării şi utilizării unui riguros aparat bio-bibliografic, în care datele biografice din care nu lipsesc anii copilăriei cu atmosfera familială, traseul şcolar, sucesele şi scurtcircuitările care au determinat lipsa din documentele de studiu a actului de absolvire a claselor gimnaziale sau cursului inferior, cum se numea la timpul respectiv şi în consecinţă imposiblitatea obţinerii mai târziu a doctoratului la Viena. Nu lipsesc nici momentele semnificative, uneori de cumpănă în integrarea poetului în viaţa cetăţii. Florin Paraschiv sintetizează elementele cruciale din fiecare etapă a vieţii scriitorului. Originile parentale, tata, Gheorghe Eminovici, din familie probabil pauperă, despre care se fereşte să dea detalii, dar ambiţios, conştiincios şi inteligent, parcurgând treptele boiereşti ale vremii numai prin munca şi corectitudinea sa, mama, Raluca Juraşcu, frumoasă, sensibilă, inteligentă la rândul ei, dar cu accese de megalomanie datorate zestrei cu care a venit în familie şi din câte lasă autorul să se înţeleagă, purtând şi consecinţele unei boli netratate în familie, un sifilis ereditar. Boala va avea consecinţe şi asupra stării de sănătate psiho-fizică a copiilor. De aici comportamentul bizar şi tendinţele spre suicid sau chiar actul în sine al unora dintre ei. Ceea ce diferenţiază conţinutul cărţii lui Florin Paraschiv de zecile de biografii şi monografii despre Eminescu, mai mult sau mai puţin reuşite, este profunzimea cu care este cercetat şi judecat fiecare document ce va fi inserat în conţinutul studiului elaborat. Pentru că elemente de noutate deosebită despre Junimea şi membrii săi nu apar în ce păstrează până acum instituţiile de profil româneşti, autorul va face o trecere selectivă în revistă cu scurte crochiuri biografice ale membrilor marcanţi, căutând să surprindă resorturile interioare de integrare a ei în viaţa culturală românească. Dar cercetarea nu se opreşte numai aici, ea pătrunde şi în domeniile sociale, economice dar mai ales în cel politic, cu care vrând nevrând se intersectează, aprobându-le sau amendându-le după caz. Maiorescu primeşte ceea ce merită cu prisosinţă, recunoaşterea conducerii şi coordonării direcţiei mişcării, a relaţionării ei cu cultura şi viaţa politică europeană şi cu cultura românească încă fragedă, fără o direcţie clar conturată, asupra căreia îşi va pune profund amprenta. Un capitol al cărţii se ocupă de Maiorescu. Şi cum Maiorescu mentorul şi Eminescu speranţa care se iveşte la orizontul viitorului literar vor fi cei care prin cultura, geniul şi originalitatea fiecăruia vor da direcţia nouă în cultura română, între ei se va cimenta o legătură nu numidecât literară sau afectivă, ci una organică, mentorul fiind pentru poet deopotrivă maestru, critic şi prieten, iar la nevoie, suportul material în momente de cumpănă. Trecând peste faptul că poetul se întoarce din apus fără doctoratul pentru care fusese stipendiat cu o bursă, Maiorescu nu pierde speranţa de a-l vedea profesor de filosofie la tânăra universitate ieşeană. Deocamdată se reţine că istoria Moldovei îi e carte de căpătâi şi model de urmat, „Un neam care nu-şi cunoaşte trecutul îşi pierde identitatea e un citat ce exprimă crezul poetului. De aici admiraţia pentru folclor, tradiţii şi nu în ultimul rând pentru credinţa strămoşească. De Ipoteşti nu-l leagă ceva plăcut, fratele Ilie moare, Iorgu e distant, cu tatăl relaţiile rămân reci, bătrânul insistând ca Mihai să-şi finalizeze studiile. Periplul prin ţară ca sufleor şi idilele tinereşti îi ocupă o parte din timp. Rămâne fascinat de Blaj, unde se pare că şi-ar fi susţinut şi unele examene de şcoală. Este adimirat de intelectuali ardeleni, un bunic al

lui Goga, N. Densuşeanu sau Iosif Vulcan, care-l debutează în Familia, schimbându-i numele din Eminovici în Eminescu. Din Blaj ajunge în Bucureşti şi reia din nou preocupările legate de teatru, urmând un nou periplu prin oraşe din sud, inclusiv Giurgiu.În Iaşi junimiştii intră în politică, unde Maiorescu ajunge la demnităţi academice şi administrative, prim ministru etc. Cu trupa lui Pascaly ajunge în Cernăuţi de unde însoţit de părinţi ajunge din nou la Viena unde o cunoaşte pe Veronica Micle, femeia care-i va fi de aici înainte şi înger şi demon.Înfiinţează România jună şi revine la Iaşi de unde este trimis la Berlin, unde se făceau şi desfăceau iţele Europei. Între timp, împeună cu alţi tineri organizaseră sărbătoarea de la Putna. Observăm prin urmare că Florin Paraschiv urmăreşte traseul existenţial eminescian şi intersectarea lui cu cel maiorescian, aplicând cu consecvenţă criteriul cronologic, cu accent pe momente marcante ca studiile la Berlin şi la Viena, înfiinţarea societăţilor Junimea română, dar mai ales aderarea mai mult sau mai puţim mascată la societatea „Carpaţi”, percepută drept organizaţie împotriva Austriei, revenirea în capitala Austriei la tratament, plecarea în Italia etc.Un alt traseu este cel din, ţară, pendulările Iaşi, Bucureşti, Botoşani profesiuni, ajutor bibliotecar, diector de bibliotecă, revizor şcolar, dar mai ales ziarist în Iaşi şi în Bucureşti la Timpul, unde îşi expune cele mai multe idei şi opţiuni politice , sociale, naţionale, inclusiv chestiunea evreiască pentru care nu este iertat nici azi, deşi la o lectură atentă se poate observa că virulenţa jurnalistului este îndreptată împotriva celor care nu produc, indiferent de naţie, preferând să devină intermediari între producători şi consumatori şi să introducă viciul alcoolului între băştinaşi. Cert este că Eminescu era conservator convins şi când partidul ajunge la putere, cu Maiorescu ministru sau prim ministru, este numit sau menţinut în funcţii administrative, susţinând cauza partidului în luptele de idei cu liberalii sau cu alţi adversari politici. Între tentative politice efemere se înscrie şi simpatia lui pentru socialiştii Gherea, Ion Nădejde ş.a. Altă observaţie este legată de domiciliul poetului, acesta ducând cu intermitenţe o viaţă boemă, cu consum de cafea şi uneori alcool în exces, neglijând igiena ambientală şi cea vestimentară spre exasperarea gazdelor femei, vezi chiriaş la Maiorescu, dr. Kremnitz şi legătura amoroasă cu Mite, Slavici etc. Prietenii statornice cu Creangă, Slavici Chibici, Simtion, Scipione Bădescu ş.a. Adversari, Macedonski, Grama D.Anghel etc. Femei din viaţa poetului, Veronica alfa şi omega, dar şi Mite Kremnitz, Cleopatra Poenaru ş.a. Certurile şi împăcările cu Veronica sunt cauzate şi de comportamentul ei frivol uneori, dar şi de minciunile şi clevetirile celor care credeau că un mariaj între cei doi ar fi dăunător inspiraţiei poetului sau din invidie pur şi simplu. Crizele bolii îl trimit din nou în spitale şi case de sănătate, Spitalul Sfântul Spiridon, casa Şuţu unde îşi găseşte şi sfârşitul în condiţii cel puţin obscure. Posteritatea lui Eminescu nu a fost mai binevoitoare cu poetul. De la adulatorii şi epigonii ce au dăinuit, în opinia lui Florin Paraschiv, până la Nichita Stănescu, până la contestatarii de către caricaturi culturale şi avortoni contemporani ca Horia Radu Patapievici sau pretinsul geniu Mircea Cărtărescu etc. Editarea operei eminesciene este un merit al Academiei Române şi reprezintă binemeritata şi obiectiva recunoaştere a poetului. Cartea lui Florin Paraschiv este rezultatul muncii unui intelectual român veritabil, care a crezut în valorile perene şi în geniul poporului român. În încheiere nu putem să nu remarcăm iniţiativa alcătuirii şi publicării cărţii de faţă de către Editura Transilvania, cu contribuţia criticului şi istoricului literar Virginia Paraschiv, care a valorificat manuscrisul textului aflat încă în stadiul de elaborare la moartea autorului, dându-i formă publicabilă şi a scriitorului Mihai Ganea, editorul volumului. Din punctul nostru de vedere, la o viitoare ediţie va fi nevoie de reaşezarea capitolelor în pagină, ca şi de o „periere” a textului pentru a elimina unele greşeli şi erori de culegere. Cartea de faţă rămâne un substanţial reper pentru cei care vor dori să cunoască un Eminescu natural, firesc, ferit de exagerările sau interpretările veninoase ale unor neaveniţi, un geniu pus în condiţia sa firească de om al societăţii, cu bucuriile şi necazurile sale cotidiene.

*

LOLI - SAU SCRIITURA COMPLEXĂ

Mărturisesc că nu am cunoscut proza lui Mihai Ganea, scriitor român născut în Baia Mare, dar rătăcitor prin ţară, pe unde l-a purtat profesia de medic chirurg. Ca poet m-a convins că scrie o poezie aparte, cu tematică lirică livrescă, uneori mai puţin accesibilă lectorului comun. Impresionează prin ilustraţiile muzicale, creaţii proprii, cu care îşi însoţeşte poemele atunci când le prezintă public. La cald, (ieri am terminat lectura lui Loli), îl creditez pe autor ca prozator format, dar la fel ca în lirică, unul atipic. Loli(Yagan Ameih, LOLI, Editura Transilvania, 2010, Colectia Cititor de Proză), bildungsroman, jurnal, proză de sertar, confesiune sau rechizitoriu sever al comunismului românesc, surogat adus la noi de oameni străini de neam şi ţară, pentru că e inexact să susţii, mai ales în zilele de azi, că el ar fi venit numai pe tancurile sovietice. Mai degrabă câte ceva din toate cele mai sus enumerate. Eul narator, Nicolae Ganea se naşte în sudul ţării la Olteniţa şi copilăria îi este marcată de prezenţa mamei, femeie simplă, pentru care virtuţile morale sunt mai presus de bogăţiile materiale, iar credinţa în dreptatea celui de sus, reper de căpătâi. Personalitatea ei îşi va pune amprenta şi pe comportamentul fiului şi nu la modul cel mai benefic. Viitoarele sale ezitări şi oscilaţii comportamentale, ca şi refuzul luptei până la capăt care duce la resemnare, de la copilăria timpurie i se trag. La şcoală, dând ascultare îndemnurilor materne, se dovedeşte elev sârguincios. Se perfecţionează în arta lemnului, dar i se pare că nu e destul. El se vrea în rândul intelectualilor, al funcţionarilor publici, care nu sunt plătiţi săptămânal, ci iau salarul lunar. Pentru aceasta va părăsi sudul, înscriindu-se la şcoala tehnică superioară din Baia Mare. Ghinionul face să îl întâlnească aici pe un oarecare profesor inginer Marin, spaima şcolii, care a făcut ca din patruzeci şi patru de elevi înscrişi, să termine după trei ani abia unsprezece. Printre ei, cu mari peripeţii şi sacrificii şi Loli sau Culaie. Prezenţa lui Marin îl va urmări şi în carieră, atâta timp cât va fi în Baia Mare. Aventura profesională este la fel de sinuoasă. Se încadrează în Baia Mare, apoi are aventurile Roşiei Montane, a Sibiului, a capitalei, a reîntoarcerii în Maramureş, la Borşa şi apoi la Ferneziu. Peste avatarurile profesionale cu suişuri şi coborâşuri se suprapun complicaţiile survenite datotită geloziei atroce a primei soţii, Viorica, femeia de care s-a despărţit după optsprezece ani de chin familial. Comportamentul ezitant îl predispune la gafe. Se înscrie în rândurile comuniştilor, chiar dacă o face prin efectul de biliard, fapt care-i va aduce promovarea. Vezi ascensiunea la Agrofruct, dar şi deziluzia, pentru că a intrat nepregătit într-un mediu de hoţie organizată, pe care încercând să-l asaneze, va claca, fiind eliminat din sistem. Deziluzia cea mare pentru Nicolae Ganea este însă cea cauzată de comportamentul comuniştilor în care, în naivitatea sa, a crezut sincer. De aici întoarcerea obsesivă din însemnările de jurnal, la mustrarea inginerului Ionescu, „eu te-am băgat în serviciu şi tu te-ai dat cu comuniştii”. Ei i-au luat casa şi l-au trimis la bloc, în apartamentul cu linoleu pe jos, cu lipsa apei la robinet, cu locatari care acceptă traiul în promiscuitate. Discuţiile cu şeful de scară şi cu vecinii se cantonează în sfera restanţelor la taxe, a curăţeniei pe casa scărilor, iar când e vorba de femei la adulter, cine cu cine se mârleşte şi la alcoolism. Nu de puţine ori se ajunge la conflicte şi răfuieli cu forţa pumnului. Nici în viaţa familială Nicolae Ganea nua are motive de bucurie sau de laudă. Mihăiţă, fiul cel mare, are o tinereţe aventuroasă, termină totuşi liceul şi după paisprezece ani facultatea de medicină. Sub influenţa maică-si, va avea faţă de tatăl său un comportament distant, aproape ostil. La venirile sale din Tecuci nu-l vizitează, preferând să doarmă în alte părţi. Repetă însă

în planul căsniciei gafa tatălui, căsătorindu-se cu Nina, fată simplă, cu şapte clase, căreia, în postura de soţie de medic, i se urcă domnia la cap. Fiul lui Nicolae cel mic moare în condiţii misterioase, probabil ucis de miliţie sau de securitate. Pentru a-l ţine lângă ea, Nina îi toarnă lui Mihăiţă patru copii, apoi începe să-l terorizeze cu gelozia sa. Soluţia finală va fi divorţul şi căsătoria cu Livia, o ingineră petrolistă. Să nu uiutăm că Nicolae Ganea îşi scrie jurnalul la vârstă înaintată, la 75 de ani, când starea fizică începe să-i creeze probleme. El scrie de fapt ceea ce nu poate vorbi, pentru că pereţii au urechi şi geamurile ochi. Mărturiseşte că scrie cum se pricepe, corecturile ortografice urmând să fie făcute de cei care-i vor citi probabil caietele. Frica de securitate devine paralizantă, experienţa a două luni de puşcărie îl îndeamnă la prudenţă. În două rânduri, de teama unor presupuse repercusiuni, îşi distruge caietele cu însemnări. În plus, scrie sub teroarea obsesiei, fetele din a doua căsătorie îi crează necazuri prin alcoolismul şi traiul depravat la care au ajuns. Lia rămâne gravidă, e denunţată de Mihăiţă şi trebuie să se mărite cu ţiganul Ciucur Dumitru, care o bate şi o batjocoreşte, până când o abandonează în favoarea altei femei venite din sud, care a lăsat acasă patru copii şi a venit în Baia Mare să mai despartă o familie. Mediul în care trăieşte Nicolae Ganea mereu apăsat de lipsa banilor, de sărăcie şi nevoi, este unul abject şi lipsit de orizont. Istorisirile pot continua cu părerile lui Nicolae Ganea despre situaţia politică internaţională, fuga lui Pacepa, ştirile de la Europa Liberă, evenimentele interne de la Braşov din ‚87.Observaţiile sale sunt de bun simţ, purtând pecetea percepţiei omului simplu.Încet, încet ne apropiem de evenimentele din ‚89, precedate de perestroica lui Gorbaciov şi de modificările politice din Europa de est. Condeiul lui Nicolae Ganea slăbeşte, ca şi mâna care-l poartă. Sprijinul său la senectute rămâne Lenuţa, care înţelege să se sacrifice pentru a menţine cât de cât pe linia de plutire o familie în derivă. Resemnarea şi gândul la viaţa de dincolo pun stăpânire pe eul narator.

O primă observaţie stilistică este că autorul lui Loli refuză proza elaborată. Lipsesc descrierile, lipseşte limbajul aluziv sau metaforic. Textul nu este nici un jurnal elaborat după canoanele ştiute, cu exacerbarea persoanei naratoare, dimpotrivă, Nicolae Ganea este necruţător cu sine, dar şi cu ceilalţi. Observăm aici detaşarea autorului faţă de text şi personaje. Eul narativ cu cât înaintează în vârstă, cu atât îşi evaluează trecutul mai lucid. Nu lipsesc din însemnări unele expresii licenţioase, dar ele sunt fireşti în mediul descris. Structura narativă aduce aminte de Soljeniţân, de Paul Goma, dar are amprenta tuşată de autor a rezistenţei româneşti împotriva ororilor comunismului. Ura faţă de Cezar şi soţia sa, doi analfabeţi ajunşi în vârful piramidei, se regăseşte în fiecare pagină. În final aceeaşi întrebare, roman, jurnal personal, invectivă împotriva comunismului românesc? Toate la un loc? Şi în acelaşi final deschis, iertarea creştinească pe care eul narator o dă deopotrivă prietenilor, familiei, primei soţii care i-a oprit ascensiunea, dar i-a şi salvat probabil viaţa opunându-se mobilizării sale pe front, copiilor şi nepoţilor, dar mai ales duşmanilor. Perfect cunoscător al mediului ostracizant comunist, Mihai Ganea, care-şi semnează romanul cu pseudonimul Iagan Ameih, este obligat să depună în continuare mărturie scrisă despre ororile lui, pentru a nu mai fi repetate de viitoare regimuri totalitare. Este evident interesul cu care aşteptăm viitoare mărturii.

IOANA CARP *(Belgia)*

E-o realitate

‘- Te menajezi.
- Nu, Wiebe, n-am să te pot întrece niciodată;
e-o realitate.’

Tatăl meu, pe care nu l-am cunoscut,
era profesor de sport.

Eu la bunicii mei acasă eram o tocilară
cu notele slăbuţe-aferente
la educaţie fizică.

Cu tine puteam împărţi pâine și heringi,
vin, mirodenii, toate pădurile și plajele din Ţările de Jos;

pe toţi urșii din România cu tine
aș fi putut să-i fac cei mai moi ursuleţi de pluș

și-o bucată din Carpaţi –
un masiv acolo, să fie, sau un vârfuleţ –
aș fi putut-o aduce cu tine până la Norg.

Dar să te întrec la fugă, nu.
(Te rog, nu,
gândeam la fiecare jumătate de oră de alergat.)

Tu m-ai întrecut, bineînţeles, pe mine și cu mult,
ca-ntotdeauna.
Iar pe urmă n-ai mai vrut altă linie de sosire
decât orizontul.

search history

pe google ‘cardiac arrest’,
‘cardiac arrest spiritual causes’
‘cauze spirituale stop cardiac’

pe youTube ‘lascia ch’io pianga’
‘ombra mai fu’
‘pie jesu’

pe site-uri cu i-ching
cu rubricatură cu-ntrebare

la întrebare ‘de ce-a murit subit?’
‘și-a-nvăţat toate lecţiile?’
‘a ajuns în lumea albă?’

trișez și nu îţi pun ţie de-a dreptul întrebări
șapte din zece inutile
există
bătrânul google nu
plus divinaţie online cât încape

(nu degeaba ai plecat tu dintre noi amuzându-te
și-amuzându-ne și pe noi cu
mutriţa ta din sicriu)

curăţenie de toamnă

fac curat prin toate timpurile perfecte
așa cum știau profesorul higgins și mai ales proust

să nu rămână nicio amintire neadunată de pe jos
să nu rămână nicio pânză de păianjen pe vreo
unitate de timp de calitate
nimic
nesortat

niciun sertar care să nu respecte concordanţa timpurilor

e felul meu de a fi ordonată așa cum postul ortodox bombănit de tine
era felul meu de-a fi disciplinată

relatare albă

pentru prima oară aud distinct
cum într-un apartament vecin
cineva sfâșie o coală de hârtie-n două
sau smulge o filă dintr-un caiet
aud cum pe locul de joacă al copiilor
păsările-au tăcut brusc
și cum copiii
aleargă mai departe
râd
se strigă unul pe altul
mai departe...

Coliva doamnei Percea*

Aveam în școală un băiat rău, chiar în clasa mea. Întâmplător era ţigan. Cu părul negru corb, cu pielea nu foarte întunecată, cu niște ochi verzi-căprui frumoși. Mai întâi te izbea strălucirea ochilor lui. Pe urmă îi observai dârele de jeg de pe faţă.

'Elevul Sârbu Iulian înjură', ne plângeam frecvent la profesori. 'Ne înjură de mamă... și de morţi...', mai adăuga câte unul din noi încet. Băiatul o înjura mai ales pe o fetiţă, Doina Percea, care avea curajul să se ia la ceartă cu el.

Doina era într-adevăr, cu un termen foarte modern, un copil asertiv. Ea mai intra și cu alţi copii din clasă în conflict. Dar când avea o discuţie cu colega ei de bancă sau cu premiantul clasei nu citeai pe faţa ei teamă. De furia și de înjurăturile băiatului murdar pe obraji însă se temea; o văzusem privindu-l speriată și nu o dată. Noi, ceilalţi, intuiam că tocmai acele priviri de animăluţ încolţit o făceau să fie – deja – un om curajos. O respectam, chiar o admiram pentru că nu evita defel conflictele cu 'Sârbu' sau 'Sârbu ţiganu'', cum i se spunea băiatului brun.

Într-o zi de luni a intrat mama Doiniţei Percea în clasă, îmbrăcată în negru, însoţită de doamna dirigintă. A împărţit cornuri și colivă la copii. Când a ajuns la Iulian Sârbu l-a privit tristă și i-a zis cu blândeţe: 'Ia și tu... Iulian...' Copilul a ridicat ochii cu greutate spre femeie și apoi a articulat încet, dar limpede: 'Dumnezeu să-l ierte.' Nu 'bogdaproste' ca noi, ceilalţi. Apoi și-a primit cuminte cornul și porţia de colivă. Am mâncat cu toţii încet coliva, din farfurioare și cu linguriţe aduse de doamna Percea de acasă. Doamna Percea, doamna dirigintă și două fete săritoare au'strâns' apoi discret 'masa'.

Zvonul care circulase în weekend se confirma; tatăl Doiniţei murise de leucemie. Toată ora care a urmat pomenii, Doiniţa a plâns încet. Mama ei și doamna dirigintă plecaseră între timp și intrase doamna Ivan, profesoara de engleză. Doamna Ivan a îmbrăţișat-o la un moment dat pe copilă. I-a spus cuvinte de consolare. Iar pe Iulian Sârbu l-am surprins de câteva ori privind gânditor spre capul ascuns între braţe al fetiţei care plângea.

O săptămână mai târziu, asistenta medicului școlii avea să cântărească, să măsoare și să noteze cu luare-aminte în catastiful dumneaei cât mai crescuse fiecare dintre noi.

Dar pe noi toţi ne intriga altceva, ceva inexprimabil în cifre. Eram uimiţi de cât se schimbase elevul Sârbu Iulian în ultimele zile și în același timp frustraţi că nu putem să punem mâna pe schimbare, s-o fotografiem, s-o 'salvăm' cumva. S-o definim cumva. Privirea, mimica, mișcările, vorbirea, tăcérea copilului erau acum – ciudat, tare ciudat – altfel; se transformaseră inexplicabil pentru noi. Între rostirea 'futu-ţi morţii mă-tii' și rostirea 'Dumnezeu să-l ierte'.

*Aici orice asemănare cu evenimente din viaţa reală este pur întâmplătoare. Textul de mai sus intră la categoria 'ficţiune'.

Anti-bocet II

Afară plouă
și nu e deloc trecut de ora nouă
și nu plouă nici placid,
stupid sau morbid.

Plouă încăpăţânat
pentru că e octombrie în Ţările de Jos,
pentru că eu când mă întorc seara de la supermarket
trebuie s-aud repetat o picătură tenace
pe gulerul canadienei mele
și pentru că farul
care face să sclipească
niște frunze galbene și vârful botinei mele negre
nu va mai fi niciodată farul de la Peugeot-ul tău.

Impact

Mi-ai modificat comportamentul în bucătărie.
În fiecare lună fac tiramisu și clătite cu smântână,
nu numai pentru copiii mei,
ci și ca să dau din ele ‘de sufletul tău’.

Mi-ai modificat rutina matinală a recunoștinţei.
Nu-mi mai amintesc zece oameni cărora le-am mulţumit odată,
ci pe tine de patru ori,
iar dup-aceea încă șase.

Mi-ai modificat dialogul interior.
Nu mă mai trezesc dimineaţa
cu vocea unui critic afurisit în cap,
ci ori cu vocea ta pusă pe glume,
ori cu voci de soprane și de copíi
cântând ‘Laudate Dominum’.

Îmi modifici – uite – aici și acum structura textului.
Că eu o luasem de la ‘Laudate Dominum’ la bucătărie,
iar tu știi cum știai și-n viaţă,
ca nimeni altul,
că e mai bine de la bucătărie la ‘Laudate Dominum’.

aleea

care mă duce din cartierul meu în cartierul tău
de pe tărâmul nostru-al pământenilor pe tărâmul celălalt
unde mă va-nhăţa un spân
un slut
sau un statu-palmă-barbă-cot, șchiopenia pădurii
furios că i-am călcat hotarul
tărâmul
unde încă nu m-aventurez
până la ce știam eu a fi casa ta
de frica unui perete de sticlă
care-ar apărea prin teleportare
de frica unui déja vu, flashback, flashforward
a unui crai de iele, -a unui vârtej
de frica...

unde-a rămas viaţa mea nedespărţită
în dinainte-de-tine și după-tine?

film

mă uit la un film
pe care-aș fi vrut să-l văd cu tine

poate că la un moment dat forma pipei unui personaj
sau nuanţa ciocolatei calde sorbite de altul
ţi-ar fi trezit o amintire

și-ai fi apăsat numaidecât pe ‘pause’
ca s-o depeni...

tu te pricepeai de fapt la amintiri
recuperat, arhivat, celebrat
stăpâneai bine etapele
nu le săreai niciodată

eu sunt acum cea a cărei minte se zbânţuie
hiperactiv și haotic

celebrez și ce n-am arhivat
arhivez și ce n-am recuperat
mă joac’ amintirile, realităţile și irealităţile cu tine
cum joacă jărăgaiul varga ţiganului

deadline

au trecut cele patruzeci de zile

până acum mă-ntrebau vecinii cum mă simt
sau ce pot să facă ei pentru mine
în timp ce biocâmpul tău zis și suflet
râdea mânzește la colţul blocului
ori în bolul meu cu lumânare-aprinsă

azi am stins lumânarea
am ieșit din casă și m-a udat ploaia
până la oase
e prea lucid doliul ăsta azi

până acum ne-am jucat de-a despărţirea
acum îngheţ

te-aș striga ascuţit ca un prunc

dar știu de la un preot-călugăr de la noi
că azi nu se mai cade

***

‘românii nu știu să-și gestioneze miturile’
am citit eu undeva

nu știu ce facem și desfacem noi românii-mpreună
de nu ne îngrijim miturile

dar eu ca individ te-ngrijesc pe tine
mitul meu
spălat pieptănat și-nrămat

rama ta ţine laolaltă și
fâșiile mele de identitate

ION BUGAN *(SUA)*

The Cold War Veterans' Association For
FREEDOM AND HUMAN RIGHTS
Michigan V.S.A

MĂRTURII DESPRE TRATAMENTUL PSIHIATRIC APLICAT OPOZANȚIILOR ANTI-COMUNIȘTI DIN ROMÂNIA 1945-1989.

Daca uitarea este o virtute a omului, memoria este o datorie patriotică !

Decretul lege din anul 1965 nr 12 cu privire la tratamentul medical de natura psihiatrică, aplicat impotriva persoanelor indizerabile care nu acceptau sistemul totalitar Comunist, precum; cei de la Poiana Mare Jud Dolj, cei de la Jilava, Dr Petru Groza din judetul Bihor. În baza art nr 114 din codul penal 1968, mii de persoane socotite periculoase, au fost internate in spitalele psihiatrice.

Decretul lege nr 12, prevedea că decizia de izolare a persoanelor recalcitrante în spitalele psihiatrice, revenea procuraturii militare, cu aprobarea unei instanţe judecătoresti.

In aceste spitale ale morţii, au pierit zeci de mii de bărbati şi femei, în chinuri groaznice, care nu s-au mai întors acasa, şi zac în pământ fără cruci şi fără mormânt, cu diagnostice fabricate de doctorii securității, precum: atac de cord; turbeculoză, paralizie progresivă; sifilis, icter, hepatită, cancer galopant, majoritatea sub 30 de ani…!!!

Pe o parte din acești supraviețuitori ai acestui experiment, i-am cunoscut in lagărele de muncă, în aresturile securității și în închisori, fie în transit, fie, în detenție.

MARTURISESC URMATOARELE:

Medicamente Psihotrope administrate în doze masive produceau tulburări somatice și psihice grave și în cele din urmă **Moartea.**, În spital lucra o formaţiune compusa din 50-60 de personae. Doctori Militari; Asistente Medicale; precum și 3-4 persoane în laborator. Aceștia preparau medicamentele ucigatoare pentru a fi injectate detinutilor politici. Erau femei și bărbați, majoritatea absolvenți ai cursurilor de instruire la MOSCOVA…!!!???

Directorul spitalului era Dr ION Pricop. Scția de femei era condusă de Dr Mircea Tocuțiu iar cea de barbați de Dr. Horia Ardelean. La Poiana Mare, Jud Dolj, lângă Calafat, spitalul a fost preluat de M.I. în totalitate. Directorul Spitalui era Dr. Enache. Toţi angajați ai securității. Numărul lor era de 80-90 cadre militare şi 20 gardieni care asigurau paza…

Numărul Ostaticilor anti-cominterniști oscila între 600 și 800 de persoane care-și așteptau **Moartea.** Toți au fost supuși unor doze masive de medicamente preparate în laboratoarele închisorii. Acele ”medicamente”, au ucis mii de oameni care au pierit în chinuri groaznice. Astăzi, criminalii sunt liberi si nepedepsiti….!!!!????

Penitenciarul Jilava a fost destinat nouă, detinutilor politici. Fosta fortăreață de apărare a Bucureștiului. Aici se scurgea apa din tavan și pereti, de unde i se trage și numele de “Jilava”. În această fortăreață, am petrecut și eu o parte din cei 12 ani de închisoare. Închisoarea adăpostea în jurul a 4000 de deținuți. din care majoritatea și-au găsit moartea, sub dictatura comunistă. Destine de patrioți, cu spirit de sacrificiu, care urmau fecunde virtuți străbune.

Spitalul psihiatric din Jilava, aplica cele mai odioase metode de tortură. Deținuții erau legați de plasa patului, cu cătușe de mâini și de picioare. Apoi, erau injectati. Alții, în cămași de forță, erau ținuți luni de zile. Unii refuzau mâncarea, pentru a-și pune capăt chinurilor, dar erau hrăniți cu forța pentru a li se prelungi chinurile. Sadismul comunist ca si cel hitlerist întrece orice închipuire.

Blestemata Jilava a rămas și va rămane în memoria posterității ca loc de tortură pentru oamenii care au fost închiși pentru dreptul si libertatea de opinii, de către invadatoriii bolșevici, pentru a supune voinței lor destinul unui popor. Popor, care s-a luptat de veacuri pentru supraviețuire.

Un alt spital pentru disidenții și opozanții anti-comuniști, era cel de la Sighetul Marmației, în Maramureș. Acolo au fost torturate și exterminate, elitele militare și cele intelectuale.

În anii 1970-1980, Spitalul ”Dr. Gh Marinescu” din Bucuresti a fost folosit pentru tratamente psihiatrice. Un mijloc de reeducare pentru recalcitranți și opozanți: minerii din Valea Jiului, răscoalele țăranilor din Vadu Roşca, Suraia și Răstoaca, Jud. Vrancea. Țărani care au refuzat colectivizarea. Greva muncitorilor din Brasov. Majoritatea au avut aceeași soartă: tortura prin injectarea medicamentelor preparate în laboratorele securitații comuniste. Uciși pentru simpla vină că nu s-au aliniat orbește în fața unei dogme Maxisit-Staliniste. În timpul anchetelor se foloseau medicamente psihotrope, șocuri electrice, tortura *la Macavela* de care am avut si EU parte dupa manifestația publica din 10 Martie 1983 ora 12 în Bucureşti din Piaţa Libertăţii spre Piaţa Romană. Tortura a fost condusa de col. Gh. Vasile, fostul şef al temutei Directii a-VI-a a securității, cercetări penale Rahova. Această tortură a avut loc pe data de 23 August în arestul subteran și supravegheată de medicul securității care și-a dat avizul.

Așa au fost uciși românii, de către invadatori bolșevici, din brigăzile rosii, care au semănat dureri și suferințe. Mii de oameni zac în pământ fără cruci și fără mormânt !!!???

Menționez: totul se păstrează în Arhiva Universităţii MI, Oxford, și Solidarnosc Lech Walesa Institut Pentru studii și Cercetări Istorice a crimelor comuniste comise de invadatorii bolsevici din brigăzile roşii !…

SEMNEAZĂ EXILATUL ROMÂN, CETĂȚEAN AMERICAN, cel care a cunoscut tortura, spaima și groaza în cei 12 ani de închisoare executați și 27 ani de opozant anti-comunist, veteran al războiului rece, vechi militant pentru Drepturile și Libertăție Omului.

ION BUGAN.
GOD BLESS ROMANIA !

Michigan U.S.A. my, phone (616)361-9007 ;
Email buganion@hotmail.com 14/12/2006

LUCA CIPOLLA *(Italia)*

Back home

Roteando,
le mie cellule ho sperso
e donato al vento,
intrecciate a fili di
arabesco..
note indecifrabili
che raccolgo
nel meccanismo simile
ad orologio squassato e
sei tu, sono io,
riportati a casa
feriti;
ci ridestiamo colore,
iridi, papaveri
e spighe che
lavano il dolore
nell'aura d'ambra che avvolge il sangue speso
e lo perde dentro
un semplice ricordo..

Back home

Rotind,
celulele mi-am pierdut
și dăruit vântului,
împletite la firele de
arabesc..
note indescifrabile
pe ce le adun
în mecanismul similar
unui ceas zguduit și
ești tu, sunt eu,
readuși acasă
răniți;
ne redeșteptăm culoare,
curcubeie, maci
și spice care
spală durerea
în aura ambrei înfășurând sângele risipit
și-l pierde într-o
simplă amintire..

Cleopatra

Eri raccolta all'ombra
dei pensieri-nebbia,
quella madre
che più non scorgo,
eclissata dal mio ego,
un deserto
che l'immagine risalta.
Cleopatra,
temevi un dì la serpe,
dico, anche di pezza,

e fra le dita leggevi
il mio destino..poi,
scivolata nello spazio d'un atomo,
vidi la tua forma
accecarmi
ed il mio sguardo
teso
ad una goccia di rimpianto
e di beata gioia.

Cleopatra

Erai reculeasă la umbra
gândurilor-ceață,
mama aceea
pe ce n-o mai zăresc,
eclipsată de egoul meu,
un deșert
pe care imaginea îl subliniază.
Cleopatra,
o zi te temeai de șerpii,
vreau să spun, și din cârpă,
și între degete citeai
destinul meu..apoi,
alunecată în spațiul unui atom,
văzui forma ta
să mă orbească
și privirea mea
țintită
spre o picătură a regretului
și a bucuriei fericite.

Chiara d'Assisi

Le tenebre si fan leggere
e rischiaran d'improvviso,
non è facile contare le promesse disattese..
ma tu, correndo su prati rossi, fossi,
hai cancellato una lacrima
e l'istante precedente.
La casa era dismessa,
misero sdentato sorriso,
la tua mano accogliente
a porgere il pane.
Scesi anch'io
e t'aspettava il matto
in partenza per Roma,
inciampai e per un istante..
l'acqua smise di segnare il ruscello,
non più un sussurro
o verso d'allodola..
mi reclamò la notte.

Clara din Assisi

Tenebrele se ușurează
și înseninä deodatä,
nu sunt ușor de socotit promisiunile încălcate..
dar tu, alergând pe pajiști roșii, șanțuri,
ai șters o lacrimă
și clipa mai devreme.
Casa era părăsită,
zâmbet mizer și știrb,
mâna ta primitoare
care întindea pâinea.
Am coborât și eu
și te aștepta nebunul

plecând spre Roma,
m-am împiedicat și pentr-o clipă..
apa se lăsa de imprimat pârâul,
nu mai un șopot
sau viers de ciocârlie..
mă reclamă noaptea.

Seta

Il tuo sorriso era seta,
accogliente velluto,
coperta,
due occhi ossidiana
rilucenti al buio,
chissà quale carovana
dietro le quinte
l'accompagnava,
quali impavidi corsieri
su steppe ardenti
e poi..il freddo.
Seta..
il tuo perdono,
coscienza,
fendevi anche la notte
come un faro imperituro
e poi..ti lasciavi
intangibile presa
marginale, prevalente..

Mătase

Zâmbetul tău era mătase,
catifea primitoare,
pătură,

doi ochi obsidian
strălucitori în întuneric,
cine știe ce caravană
în culise
îl însoțea,
ce neînfricați armăsari
pe stepe fierbinți
și apoi..frigul.
Mătase..
iertarea ta,
conștiință,
despicai și noaptea
ca un far nepieritor
și apoi..te lăsai
prins intangibil
marginal, prevalent..

LUCIANA VLAD

MĂRTURISIREA MEA

Am studiat timp de 50 de ani factorul Educaţie, pornind de la familie şi de la observarea mediului şcolar. Este curios cum scopuri corecte erau urmărite a fi atinse în condiţii inadecvate, dezavantajoase... Şi cu cât au trecut anii lucrurile s-au agravat. Să suferi? Să te indignezi? Să faci haz de necaz? Să disperi? Eu am pornit un pelerinaj fără odihnă pe meridianele cărţii în căutarea „grădinilor ascunse" unde stăpânesc simbolic: bunătatea, pacea, dragostea, cuviinţa şi măsura. Nevoia intimă de emoţii şi sentimente înălţătoare trebuia satisfăcută. Atrasă de ficţiuni meşteşugite, de înflorituri lirice, de formule înţelepte, de discursuri subtile, de argumente convingătoare am transformat lectura într-o călătorie izbăvitoare în care mă căutam pe mine şi dragostea pentru semenii mei. La fel cum urcuşul la munte este dătător de sens şi de bucurie întâlnind semeţia stâncilor şi grandoarea peisajului, şi eu îndeplineam cu cutezanţă un traseu al căutărilor, al întrebărilor şi al adevărurilor ajungând, fără tăgadă, la minunata, complexa şi strălucitoarea creaţie a lui Dumnezeu. Iar în centrul ei: omul cu unicitatea, valoarea şi frumuseţea lui, întocmit după chipul Domnului.

Credinţa şi ea, este o cale de cunoaştere, o descoperire, o revelaţie. Petre Ţuţea afirma fără echivoc: „Fără Dumnezeu, fără credinţă, omul devine un animal raţional, care vine de nicăieri şi merge nicăieri."

Dar până să ajungi aici la această „ luminiţă" iluminatoare, tunelul a fost lung şi crunt de străbătut... Multă vreme Dumnezeu părea absent, respingându-te la fel cum te respingeau părinţii. Iubirea era prezentă în firimituri: în jurul pomului de Crăciun şi în ziua de Paşti, când ciocneam ouă roşii. Biserica era un loc cu multă lume, unde ţi se cerea răbdare şi nemişcare de mai multe ore... Şcoala era o confruntare cu propriile posibilităţi... Radioul, singurul prieten drag! Apoi cartea şi biblioteca... Apoi colegele şi prietenele... Totul era o experienţă interesantă, dar prea puţin împărtăşită. Ar mai fi încăput multe, ca răspuns curiozităţii vârstei... Astăzi, ştii că treceai în goană pe lângă toate, mereu în căutarea elementului în care să te regăseşti, să-ţi fie propriu, să răspundă unei chemări lăuntrice. Mereu cu un stilou în mână ai început să scrii despre nedumeriri şi nevoi, pagini naive ce şi-au pierdut rostul... Nu înţelegeai atât de multe... Întrebai insistent persoane ce păreau că-ţi pot accepta prezenţa şi frământările. Nici chiar preoţii nu-ţi puteau spune de ce trebuie să suferi. Când un psihoterapeut a notat mărturisirea ta,

descoperind pe fiecare palier al existenţei doar eşec şi nefericire a rămas blocat. Şi astfel este şi azi, când se preface că nu te mai cunoaşte!?

Cea mai mare cruzime ce o poate suferi un copil este lipsa iubirii. Şi dacă ea apare mai târziu, nu poate remedia în totalitate, perioada copilăriei. Revezi copilul înfricoşat, adormind cu lacrimi pe obraz sau înghiţind mâncarea însoţită de ofense... Îl îmbrăţişezi imaginar şi-i dai căldura pe care nu a primit-o... Şi te întrebi: oare cum poate un părinte să jignească un copil şi să aştepte o comportare cuviincioasă din partea lui? După ce am citit multe lucrări şi am discutat cu multe persoane, am descoperit că puţini părinţi au o prestaţie corectă şi puţini copii au şansa unei familii frumoase şi unite. După ce am văzut multe reportaje la televizor despre copii abandonaţi şi am cunoscut cazuri de copii rău trataţi, am descoperit că pedagogia Waldorf are principii de educaţie benefice pentru copil, utile pentru părinţi. Deci, se poate şi altfel...

Dar şi educaţia adulţilor este un domeniu interesant de care m-am ocupat, oferind optimism, încredere şi speranţă prin restabilirea echilibrului lăuntric. Cea mai nostimă apreciere mi-a oferit-o o doamnă, spunând: „Acum, datorită dumneavoastră, am prins aripi! Oare cât o să mă ţină?” La cursurile de formare a formatorilor am adăugat apoi, conferinţele şi cărţile, preocupată să ajut, să orientez, să luminez conştiinţe şi să conving că orice om este numai la „un gând distanţă de Dumnezeu.” Astfel, ultimii 20 de ani au fost activi, rodnici, cu implicare în viaţa culturală şi spirituală a comunităţii. Căci nimeni nu poate trăi în afara iubirii. Nimeni nu se poate desprinde de schimbul firesc dau-primesc.

Şi nimeni nu poate trăi cu rost, având faţa spre trecut, ci implicat în prezent, conştient că „dăruind va dobândi.”

Doamna Lucia Vlad a semnat mai multe cărţi cu numele de autor Luciana Vlad, apoi a ales Lucia L. Vlad la vol. „Gingăşie” şi mai nou s-a oprit la Cosmina Lucia Vlad la vol. „ Comorile inimii”şi „Curajul vieţii.”

P N

MARIA FRANDOS *(Anglia)*

Fregata Ariel

In memoria poetei Sylvia Plath

Ultimele zile de noiembrie fuseseră neobișnuit de calde anul acela. Micul atol părea neîncăpător pentru păsările care continuau să sosească din America de Nord, pregătindu-se de iernat.

Situat în Oceanul Pacific, în grupul de N-V al insulelor Hawaii, aproape de punctul Darwin, Kure, era cel mai nordic atol de corali.

Bătrîna focă Monachus Schauislandi, care făcea parte din garda veche a insulei, numea atolul Mokupapapa. Acum stătea sprijinită cu botul pe labele din față și se uita cu ochii ei negri și umezi la fîșia aurie suspendată între albastrul sclipitor al cerului și spinarea verde a oceanului. Mai încolo, o colonie de pescăruși băteau din aripi, scoțînd țipete asurzitoare. Ziua întreagă se ghiftuiseră cu pește și bătrîna focă nu înțelegea cum niște păsări atît de frumoase se comportă ca un cîrd de gîște.

La ce se gîndea? Ah, da! De-a lungul anilor se schimbaseră multe pe atol. Furtunile azvîrleau la țărm resturi ale unei civilizații sufocată de propria ei modernitate: plase de pescari, parîme, balize, sticle de plastic. În curiozitatea și ignoranța lor, păsările ingurgitau deșeurile, sfîrșind în agonie.

Numai la apus, culorile își păstraseră intacte nuanțele.

Cum zarva făcută de pescăruși nu contenea, își mută privirea de la linia orizontului la colonie. Cu penajul lor gri perlat, așa cum se profilau pe fundalul înserării, păsările păreau ireale.

Un crab mic și grăbit se ascunse îndărătul unei pietre în vreme ce broasca țestoasă își întinse gîtul, clătinînd cu îndoială din capul ei înțelept.

Foca se îndepărtă greoaie de pescărușii cu coada scurtă și văzu ce anume le stîrnise agitația: odată cu înserarea, pe bariera de corali poposise o colonie de fregate.

Deși aveau ciocul încovoiat, se asemănau mai degrabă cu rîndunicile de mare, în frumoasele lor fracuri negre, cu plasturele alb de pe piept și coada bifurcată.

Într-un picaj egal, colonia de fregate ateriza stol după stol în vîrfurile arborilor de naupaka. Insula fu învăluită în lumina apusului, zgomotele se potoliră ca printr-o vrajă, se

auzea numai clipocitul valurilor retrăgîndu-se peste scoici și nisip. Noaptea coborî răcoroasă peste stînci și ape, peste arbori și păsări.

Epuizate după zborul lung, păsările adormiră cu ciocurile vîrîte între pene.

Ariel se trezi cu prima geană de lumină. Își scutură cu grijă penajul întunecat și desfăcîndu-și larg aripile țîșni ca o săgeată din arcul întins al nopții, drept în inima dimineții! Îi plăcuse atolul de cum îl văzuse de sus: părea o scoică enormă cu marginile sidefii pierdute în apele turcoaz ale lagunei. Trecu în zbor razant peste suprafața adormită a oceanului și pescui primul pește. Bărbătușul bătu semeț din aripi! Își împarțiră carnea albă, fragedă și ea - cu regeasca-i mărinimie - îi cedă capul peștelui. Curînd, se înălță soarele dindărătul stîncilor aruncînd umbre lungi și ascuțite, păsările se treziră una cîte una și insula se umplu treptat de zarvă și țipete. Pentru Ariel și perechea ei era important acum să găsească un loc pentru înjghebarea cuibului. După cîteva zboruri de recunoaștere găsiră un arbore mai înalt de naupaka cu frunze de un verde intens, mari și lucioase. Își luară zborul pe rînd și Ariel, cu privirea ei ageră, zări o ramură ce încă mai păstra cîteva flori mici albe. Își strînse aripile și coborînd în picaj, o culese din zbor. Văzu bărbătușul la stînga ei și dădu drumul ramurii. El o prinse și se înălță deasupra ei. Ariel se roti în aer încercînd să i-o smulgă din cioc dar el se îndepărtă făcînd un ocol larg. Cînd ea zvîcni în sus în direcția lui, el lăsă rămurica să cadă. Ariel o prinse triumfătoare! Jocul îi înveseli pe amîndoi și ea zbură spre noul cuib uitîndu-și vechile temeri. Construiră cu migală cuibul din crenguțe rupte, frunze, flori, fire de iarbă și pene pierdute de păsări. Ea le așeza în cerc atentă și absorbită pe de-a întregul de această îndeletnicire.

Iubea albastrul acela profund și transparent premergător zorilor. Apoi zarea devenea sîngerie, ceața se ridica în fuioare subțiri printre arbori ca o rămășiță a nopții. Erau clipele cînd simțea că nici o murdărie n-ar fi putut să atingă această pace și frumusețe desăvîrșită.

Întotdeauna se trezea înaintea lui. Uneori zbura din cuib atentă să nu-l trezească; alteori îl gîdila cu vîrful aripii pînă ce bărbătușul deschidea ochii somnoros. Își luau zborul aripă lîngă aripă. Înscriau în aer cercuri concentrice cu vîntul vîjîindu-le în urechi, sus tot mai sus pînă ce păreau două puncte negre pe cer. Ariel, care-și exersase pînă atunci zborul ei de pasăre solitară, descoperea frumusețea zborului cu celălalt care iubea aerul tare și pur al înălțimilor aidoma ei. Înspre amiază se întorceau la cuib și unul dintre ei pescuia un pește sau chiar doi. Picoteau o vreme moleșiți de căldura amiezii și la prima adiere de vînt își reîncepeau exercițiile de zbor pînă tîrziu cînd înserarea își întindea umbrele deasupra atolului.

Într-una din zile Ariel trecu în zbor razant peste plajă și o sperie pe țestoasa ce moțăia la soare. Honu strigă în urma ei: - Păsările astea cu ciocul încovoiat nu au pic de respect pentru veteranii insulei! Bătrîna focă aprobă pufnind supărată. Se așteptase la mai multă politețe de la o pasăre care avea eleganța rîndunicii de mare și picajul condorului. Urechea fină a lui Ariel prinse frînturi de conversație și se simți ofensată. Se înălță rotindu-se de cîteva ori împrejurul atolului și din înalt se prăvăli în picaj în direcția celor două cîrcotașe. Țestoasa rămase cu gîtul ei lung înțepenit de spaimă; bătrîna focă se tîrî cît putu de repede și se scufundă în apă. În ultima clipă Honu își vîrî capul sup carapace și fregata se izbi cu ciocul de spinarea ei ca de un scut de oțel. Impactul o ameți și o rostogoli pe nisip într-un vîrtej de pene.

Foca bătu batjocoritoare apa cu înotătoarele din față, împroșcînd o ploaie de stropi în jur. Țestoasa se scufundă și ea, îndepărtîndu-se de pasărea asta primejdioasă. Ariel își scutură aripile furioasă și umilită. Țopăia neajutorată pe nisip aruncînd priviri amenințătoare înspre cele două. Ea nu se putea apropia de apă, penele ei nefiind impregnate cu grăsime, apa ar fi tras-o la fund. Monachus Schauinslandi ieși greoaie din apă.

- Întîi de toate nici măcar nu te-ai prezentat de cînd ai sosit pe atol. În al doilea rînd Honu e cea mai bătrînă de pe insulă. Toți o tratăm cu respect și te sfătuiesc și pe tine să te porți cuviincios cu ea.

- Sînteți două bătrîne bîrfitoare îi răspunse Ariel.

-Și crezi că tu ai să fii veșnic tînără? Dă-i nițel răgaz timpului și ai să vezi în ce te preschimbă.

-Eu n-am să îmbătrînesc niciodată!

-Ei! Atîta insolență chiar n-am mai pomenit pe insula asta! Auzi la ea! Se crede nemuritoare doar pentru că are aripi și zboară! Pufni foca iritată.

-N-ai înțeles nimic, o contrazise Ariel, n-o să am timp să îmbătrînesc și uite cum mă doare ciocul din pricina voastră.

Foca se cufundă iar în apă și cînd ieși, azvîrli un pește mare la picioarele păsării.

-Puțină untură de pește are să-ți facă bine. Ariel sfîșie pielea peștelui și rupse bucăți grase de pe abdomenul acestuia. Contactul cu grăsimea și răceala îi mai potoliră durerea. Mulțumi focii spunîndu-și în gînd: are dreptate, îmi pierd bunele maniere de cînd am venit pe insulă și am devenit nervoasă! Împinse peștele spre focă dar ea îi spuse: - E al tău, eu sînt sătulă. Mai bine fii atentă la pescăruși, sînt mari hoți! Ariel rîse înveselită, rîdeau acum amîndouă. Honu scoase uimită capul din apă și se cațără pe o piatră uscată. Carapacea ei era încrustată cu urmele bătăliilor cu stîncile, coralii și dinții rechinilor.

-E așa de bine să stai la soare!

Pasărea, se simțea deja mai bine și cu restul de pește în plisc zbură spre cuib unde o aștepta bărbătușul. În vreme ce ea îi reda întîmplarea, el rupse o bucată de carne grasă și îi frecă ciocul cu ea. În ochi li se aprinseră luminițe.

-Te mai doare?

-Nu, mi-a trecut de tot. Renunțară la ospăț stînd așa, o pereche de ochi rotunzi reflectați în altă pereche de ochi bridați cu aur, piept palpitînd atingînd înfiorat pieptul cald al celuilalt. Aripile se deschiseră larg și îmbrățișarea cuprinse nu doar pasărea ci și arborele, nisipul, marea, albastrul luminos, într-o învolburare de respirații și fîlfîituri. Ieșeau la iveală penele moi de la subțiori, de pe pîntec...carnea tremurînd de dorință... În zare, norii își serbau iubirile devenind imense buchete trandafirii.

Zilele se scurgeau pe nesimțite devenind tot mai scurte. Cuibul era gata de acum și după ce-și exersa zborul, Ariel venea să stea de vorbă cu Honu și cu Monachus.

-Să luăm de pildă mărgăritarele, zise într-una din zile foca . Un grăunte de nisip pătrunde în intimitatea scoicii și din rațiuni numai de ea știute îl fecundează prefacîndu-l într-o perlă. Ani de zile pîntecul moale al scoicii secretă substanța asta sidefie împrejurul bobului de nisip. Poate unica modalitate de a expulza corpul acela străin e de a-l înfrumuseța. Ariel ascultă tăcută în timp ce țestoasa aprobă tot ce spune prietena ei.

-Mi-ar fi plăcut să fiu o scoică, să n-ai altă treabă decît să stai pe fundul mării și să tot secreți mărgăritare pînă te golești de frumusețe, zise cu nostalgie Ariel. -Da, dar atunci n-ai mai fi putut să zbori, replică Honu.

-Păi dacă eram o scoică habar n-aș fi avut că există păsări! Aș fi crezut că întreaga lume e alcătuită doar din scoici, nisip și perle!

Cînd, după cîteva zile, pîntecul ei expulză oul, Ariel își spuse orgolioasă: uite și bobul meu de mărgăritar, e adevărat, unul mai mare dar tot atît de alb și pur. O întrista doar că nu mai zbura împreună cu bărbătușul, unul dintre ei trebuia să păzească necontenit oul. Descoperi tot felul de primejdii pe care nu le sesizase înainte. Într-una din zile zburînd deasupra atolului remarcă niște pete negre care se mișcau repede. Nu înțelegea ce puteau fi. Plană la joasă înălțime și văzu că erau furnici. Își aminti că pe Monachus o neliniștise invazia

asta de furnici negre cu capul mare, Ariel nu-i dăduse atenție atunci. Cu toată înțelepciunea lor, uneori pe cele două veterane le înspăimînta orice eveniment, cea mai mică schimbare în ordinea firească a lucrurilor. Acum, văzîndu-le cum mărșăluiau prin iarbă în șir indian, priveliștea era într-adevăr neliniștitoare. Păreau mici și neînsemnate luate cîte una dar împreună formau un corp compact, o mică armată care se deplasa în aceeași direcție ca unda unui val. Înspăimîntată că furnicile s-ar putea cățăra pe copaci ajungînd la prețiosul ei ou, zbură iute la cuib.

Îi împărtăși temerile perechii ei și el o ascultă atent, liniștind-o ca întotdeauna. Îl iubea o dată mai mult pentru asta. El nu dramatiza, nu exagera. El raționa cu calm și o anume detașare astfel că întîmplările și reflexele lor căpătau dimensiuni și nuanțe cărora li te puteai adapta. El nu era într-un război necontenit nici cu lumea și nici cu el însuși. Stătură multă vreme amîndoi strînși unul în celălalt. Într-un tîrziu se ivi luna, galbenă și rotundă ca o floare a soarelui.

Într-o dimineață puiul sparse coaja care-l apăra de răul din lume, dornic să soarbă primul lui răsărit de soare. Era atît de plăpînd și golaș! Îl hrăneau pe rînd păzindu-l ca pe ochii din cap. Acum bărbătușul era cel care pescuia mai mult, Ariel zbura numai în zori.

Iarna, care fusese blîndă ca o toamnă întîrziată trecu pe nesimțite. Primăvara veni pe atol cu tot cortegiul ei de flori și miresme îmbătătoare. Clorofila făcea tumbe sus, jos și frunzele arborilor deveniră iar verzi, pline de sevă. Pînă și harnicile albine se ciocneau în aerul cald derutate de atîtea parfumuri și culori. Soarele îi desfăta pe locuitorii atolului cu lumina și căldura lui. Oceanul gemea de pește. Ariel își reluă plăcutele taifasuri cu Honu și Monachus care picoteau cît era ziua de lungă la soare.

Nici puiul nu mai era atît de neajutorat, creștea și trupul i se acoperea de pene. Își admira aripile și deveni mîndru de pintenul alb de la subsuoară. Îl învățau amîndoi cum să-și folosească aripile, la început la mică înălțime, mărind treptat distanța de la sol. Plin de încredere se avînta să zboare țipînd furios cînd pierdea controlul și se rostogolea de sus. Ariel îl susținea în cădere cu aripile ei largi, înainte ca el să atingă nisipul.

Vara întreagă, odată cu ivirea zorilor Ariel își desăvîrși zborul dincolo de nori unde nici o altă pasăre nu se avîntase pînă la ea. Plutea pe apa cerului executînd cele mai complicate volte și picaje, se lua la întrecere cu vîntul, cu propriul ei zbor pînă ce devenea ea însăși vîntul, zborul...una cu sinele ei cel mai înalt. Aproape că îi era teamă să nu rănească ființele de lumină ce veneau în întîmpinarea ei. Păreau îngeri ai dreptății cu o singură aripă și cu o sabie de foc în locul celeilalte. Cît ar fi vrut să împărtășească cu el focul acesta sacru ce-i străbătuse inima fără s-o ardă, nicicînd nu fusese mai pură.

Numai că bărbătușul își exersa propriul lui zbor care nu se mai întîlnea cu al ei, de parcă înălțimile rarefiate la care zbura ea, erau o prezență prea tare pentru el. Începuse să se poarte ca un străin, rece și nepăsător. Într-una din după-amiezi pe cînd urmărea salturile delfinilor rotitori îl văzu pe bărbătuș cu o altă fregată. Se repezi la el ca o furie ciupindu-l pînă la sînge.

-Ești o pasăre nebună, nebună de legat! Ariel se întoarse la cuib cu inima sfîșiată de durere. Nimic nu durează din pricina blestematului de timp, nici anotimpurile, nici iubirea. Gîndurile i se roteau în cap ca o morișcă de vînt, fără noimă. Memoria ei decupa imagini și întîmplări fericite devenite un simplu trecut. Ariel se sustrăgea din trecutul acela așa cum scufundătorii extrag din adîncuri perlele. Ei deschid fără milă pîntecele scoicilor, răscolind partea lor cea mai intimă și jefuindu-le de frumusețe.

Cum poate o pasăre, oricît de înalt i-ar fi zborul să aibă o asemenea putere asupra ei? Și cine îi dădea puterea asta? Ah! Cum se lăsase iar și iar orbită de scînteierile unor pene! Se înălță căutînd o urmă a zborului lor pe întinsul cerului dar acolo nu era nimic, neantul înghițise totul ca un pește înfricoșător. Se zbătea îndurerată și deznădăjduită stîrnind flash-uri de lumină. Cerul rămînea mut la suferința ei, numai vîntul o asculta neputincios.

În tufișurile din vecinătatea cuibului un cîrd de masculi băteau din aripi umflîndu-și gușile roșii, lucioase, o inflație de super-ego-uri la vedere. Țopăiau cu capetele date pe spate, o orgie de păcănituri și cîrîituri. Ideea de zbor îi ridica spre amețitoarele spații și instinctul împerecherii îi cobora la nivelul unui balon roșu, inflamat. Printre ei își zări bărbătușul. Îl privi pe cel care fusese vulturul mărilor, condorul ei și nu-l mai recunoscu, devenise una cu ceilalți.

Apele turcoaz ale lagunei își schimbară pe nesimțite culorile devenind vineții și un vînt rece le aminti păsărilor că se apropie iarna. Lui Ariel i se făcu frică și frig, de parcă sîngele ei se retrăsese de la suprafața pielii în adîncul inimii rănite într-o încercare de a o apăra. Era aceeași frică pe care o simțise traversînd bătrînul continent. Miros de carne arsă, mirosul morții. Pămîntul tot părea un cazan clocotitor ce azvîrlea înspre cer aburi de cenușă și odată cu ea toate spaimele lumii.

În zilele următoare se porni să ningă. Lumina se retrăsese din lume și peste ea se înstăpîni întunericul și frigul. O vreme izbuti să mai prindă cîte un pește de la suprafața oceanului pentru ea și puiul ei. Curînd însă o crustă de gheață prinse apele ca în clești și o iarnă cumplită, cum nu se mai pomenise năvăli peste locuitorii micului atol. Zadarnic își făcea Ariel curaj, era tot mai istovită. O Doamne! Cît ar fi vrut să mai creadă în bunătate! Rupea crengi și frunze neacoperite încă de zăpadă îngrămădindu-le în cuib. Se porni să-și smulgă penele fără milă, au să-i țină de cald puiului ei.

Adunîndu-și ultimele puteri se ridică în înalt prăvălindu-se în picaj și spărgînd gheața cu ciocul ei puternic . Penele ei strălucitoare odinioară se îmbibară cu apă. Frumoasele ei aripi atîrnau lungi și grele. Trupul i se zbătea să iasă la suprafață dar ea și-l apăsa sub apă. Își simțea inima bătînd înnebunită, gata să facă implozie. Niciun martor nu asista la scena asta mută. Pescărușii, Honu, Monachus, atolul, lumea întreagă părea încremenită sub ger.

Cu un ultim licăr al conștiinței Ariel înțelese că în cele din urmă se îndrepta spre locul acela „neatins și de neatins”.

21 noiembrie 2017
Castle Hedingham

MIHAI GANEA

SENTINŢA

Aseară am văzut o bătrână scurmând prin tomberoane, căutând ceva de mâncare. Mi-am adus aminte de ea în timp ce priveam o emisiune de ştiri la televizor unde crainicul anunţa cuantumul pensiilor foştilor magistraţi. Reieşea, din cele ce spunea, că un fost procuror îşi poate cumpăra, în fiecare lună, din pensia pe care o primeşte de la stat, un automobil. Halal dreptate, halal revoluţie, m-am gândit, cititorule. La noi, “gândacii lui Ceauşescu mai dau şi vor mai da încă mult timp din picioruşe”.

Cele ce am să vă povestesc aici s-au întâmplat, cu adevărat, în urmă cu un sfert de veac, în apartamentul unor prieteni din cartierul Săsar, unde mă opream aproape în fiecare seară, când veneam de la Certeze, un sat din ţinutul Oaşului, unde fusesem repartizat ca medic de ţară pentru două luni. Făceam naveta zilnic, înghesuit pe băncile de lemn din caroseria camioanelor ”Carapaţi” acoperite cu prelate, alături de minerii care lucrau în schimburi de câte şase ore la minele de aur din Baia Mare. Şi azi mă tulbură amintirea unuia dintre ei care, în timp ce tuşea puternic, gata, gata, să-şi scuipe plămânii, îmi spunea: “Viaţa minerului, domnule doctor, este ca şi cămaşa pruncului mic, scurtă şi căcată!” Îşi trăgea apoi casca plină de noroi pe ochi şi încerca să mai fure o jumătate de oră de somn, în timp ce camionul cu *ortaci* rula pe drumul neasfaltat şi plin de gropi, aruncându-ne unii peste alţii sub prelată.

Coboram împreună cu minerii la mina de lângă flotaţie, chiar în mijlocul cartierului. De acolo mergeam de-a lungul celor zece blocuri vechi numite “tiz haz”, până la primul bloc turn, unde locuiau prietenii mei, familia Suciu. Erau tineri căsătoriţi. Urcam, aproape în fugă, cele şapte etaje până la apartamentul lor unde, de cele mai multe ori, mă întâmpina soţia prietenului meu, graţioasă, plină de farmec.

-Ai venit, cum a fost drumul ? Iar eu, care eram îndragostit de ea, îi răspundeam sfios.

-Ca deobicei, plin de dor! Şi ea înţelegea. Înţelegea şi-mi făcea cu ochiul fericită, fericită că mă vede şi mai are cu cine să schimbe o vorbă sau două. Asta numai pentru că mai mult era singură. Singură şi tristă. Soţul ei, era mai tot timpul plecat. Plecat cu treburi.

Treburi de bărbat proaspăt însurat şi cu responsabilităţi. Muncea mult. Muncea la serviciul de la stat, apoi, pe unde mai găsea ceva de lucru pentru a-şi mai rotunji puţin, cîte puţin, suma de bani pe care îi punea la CEC pentru casă. Visa să aibă casa lui, *proprietate personală*, fără să mai locuiască în casa statului, cu chirie. Pe masa din sufragerie mă aşteptau prăjiturile ”de casă” care imi plăceau la nebunie. Întotdeauna mi-au plăcut la nebunie prăjiturile de casă.

Târziu, după ce se întuneca bine, plecam și eu la casa mea. Acolo mama mă lua în primire, dojenindu-mă pentru întârziere.

- Iar ai fost pe la Suciu?, Nu te mai satură Dumnezeu de prieteni, dragul meu, prieteniile sunt întotdeauna în pagubă şi nu duc la nimic bun, ai să vezi într-o zi că am avut dreptate. Apoi aprindea aragazul.

- Ţi-o fi foame, pe unde ai umblat, ţi-au dat ceva de mâncare ? Tăceam şi mă uitam la mama cum trebăluia printre oale şi farfurii şi-mi era atât de dragă în momentele acelea de mare intimitate familiară. Toată viaţa ei se zbătuse, cum numai ea ştia, să mă facă doctor. Să le arate ea unguroaicelor de pe strada Florilor, unde locuiam, că băiatul ei este doctor. Nu era şovină, nu ! Majoritatea prietenelor sale erau unguroaice, dar numai ea, mama, numai ea, pe strada Florilor, avea băiat student la medicină la Cluj, numai ea, mama, avea acuma băiat doctor. Să crape unguroaicele de ciudă. Asta era bucuria ei, să crape unguroaicele de ciudă. În realitate, era şi mama, o unguroaică. Născută în Tăuţi de Sus, fusese de mică luată de baronul Pap S în casa lui de la Mocira. Acolo a stat până la vârsta de patrusprezece ani. A crescut împreună cu fetele baronului, iar gurile rele spuneau că era fata lui că, vezi doamne, bunica fiind văduvă tânără, de război, baronul . . . aşa şi pe dincolo, în sfârşit, asta e ! Pe mama o chema Viola.

Mie îmi era teamă. Grozav ce teamă îmi era. Dacă ar fi aflat cineva, aşa ca din întâmplare, povestea, păi nu mă dădeau afară din facultate şi ajungeam pe undeva la Canal ? La Canal acolo au ajuns cei cu dare de mână, ţăranii harnici, preoţii catolici, şi câţi alţii, dar mi-te un conte sau baron, cum s-ar zice.

-Uf ! Mă cutremuram deodată în timp ce sorbeam din ciorba mamei. Ciorbă ardelenească pe cârnaţi, ciorba care îmi plăcea mie cel mai mult.

-Da ce ai, dragul mamii? mă iscodea mama.

-N-am nimic mamă, sărut-mâna pentru masă ! Şi o zbugheam în dormitor. Mă culcam imediat. La ora cinci mă trezea mama pentru ca să merg la autogară. Drumul până la dispensar îl făceam cu autobuzul. Numai la întoarcere veneam cu minerii. Cu minerii, în camioanele lor. Asta pentru că la întoarcere, nu aveam cursa de autobuz, iar la navetă nu aş fi renunţat pentru nimic în lume. Asta îmi era viaţa. Viaţa mea de medic de ţară. Între timp, mă pregăteam intens. Mă pregăteam să dau, şi eu, un examen la un concurs pentru un post de medic secundar în chirurgie. Era greu. Era greu al-dracului. Al dracului de greu. În anul acela erau doar unsprezece locuri, din care vreo șapte în Bucureşti. Asta presupunea să ai buletin de Bucureşti. Chestia cu buletinul mă obseda tot timpul. Găsism odată un loc mai aproape de casă, la Borşa. Eram bine pregătit şi nu-mi puneam probleme. Nu-mi puneam probleme până în ziua când a apărut o colegă de a mea din Braşov. Fiica şefului securităţii din Braşov. Şi culmea, Silvia Petric, fiica şefului securităţii din Braşov avea buletin de Borşa. Mi-a suflat postul.

În ziua aceea a început totul. Abia coborât din camionul cu mineri, m-am gândit să merg acasă fără a mai trece pe la prietenii mei. Dar mai încolo, pe stradă, mă aştepta el, Suciu. Prietenul meu.

-Mă gândeam că nu o să treci pe la noi, tocmai azi când avem nevoie de tine.

-Da ce s-a întamplat ? am zis curios.

-Nimic ! Nevastă-mea vrea să vorbească personal ceva cu tine.

Am urcat cu liftul. Uşa apartamentului era întredeschisă. Vocea plăcută şi caldă a stăpânei ne îndemna.

-Hai, intraţi mai repede ! Apoi, după ce am intrat în sufragerie, nu trebuie să vă vadă vecinii acuma, e secret !

Eram nedumerit. În clipa aceea, am văzut pe un fotoliu o fată. O fată deosebită, o fată foarte frumoasă. Semăna la chip cu Claudia Cardinale. Avea aceiaşi ochi, şi mai ales aceleaşi buze, aceleaşi buze cu inconfundabilul lor contur, contur inconfundabil şi senzual. Eram paralizat. Dar numai câteva clipe. Câteva clipe care, pentru mine au părut atunci mult mai mult. S-a ridicat în picioare şi atunci am putut să văd un trup de femeie, desăvâşit. Înaltă, cu picioare lungi, talie fină, piept bine conturat sub o bluză de culoare cafenie, păr castaniu prins la spate într-o coadă despletită.

-Sima Doina ! a prezentat-o gazda, amfitrioana noastră. Sima Doina

Am înclinat uşor din cap şi m-am aşezat pe un fotoliu în faţa fetelor.

-Eu vă las să discutaţi, a zis prietenul meu, am treabă în oraş. Apoi adresându-se soţiei mai spuse:

-Vin târziu acasă, să nu mă aştepţi cu cina !

Imediat după plecarea lui, fetele s-au apropiat de mine şi mi-au relatat, cu menţiunea strict confidenţial, motivul convocării mele acolo în acea seară.

-Avem nevoie de ajutorul tău. Doina are o problemă. Doina este gravidă. Doina este studentă în anul trei la subingineri mineri. Este în ultimul an, iar prietenul ei nu o poate ajuta.

-Cine este prietenul ei ? Am întrebat mai mult ca să câştig timp decât din curiozitate. Pentru mine situaţia era clară. Eram obişnuit cu astfel de interpelări de când cu decretul acela nenorocit prin care se interzicea întreruperea cursului unei sarcini, sub pedeapsa aspră a închisorii şi a pierderii unor drepturi civile.

-Iulian, Iulian Căprăroiu ! Jucătorul de rugby de la Clubul Minerul Baia Mare, mi-a răspuns Sima Doina.

-Dar vă puteţi căsători ! Am încercat să-i explic, căsătoria ar rezolva problema. Un copil aduce soarele într-o casă, am mai adăugat aşa ca încurajare.

-Imposibil ! A intevenit pe un ton categoric amfitrioana. Imposibil ! Baiatul este din Timişoara şi joacă la Baia Mare detaşat până la toamnă. Am vorbit cu el. Iulian are părinţi care nu agreează o fată săracă şi pe deasupra, mai provine şi dintr-o familie de miner cu nouă copii. Asta e ! Apoi, ca să fie şi mai convingătoare a mai adăugat:

-Între Iulian Căprăroiu şi Sima Doina nu există posibilitate de conciliere, amândoi au hotărât să scape de sarcină, oricât ar costa asta. Căprăroiu are bani şi va suporta toate cheltuielile. Mai are câteva luni şi pleacă, iar Doina trebuie să termine institutul şi să-şi facă un rost. Copil îi trebuie acuma ? Ce să facă ea cu un copil ? Un copil din flori !

Mă uitam la fată. Nu părea afectată de fel. Dimpotrivă, afişa un aer rece şi indiferent, total nepotrivit pentru situaţia în care se afla. Mă sâcâia o întrebare. O întrebare firească şi ciudată în acelaşi timp. Şi anume: De ce individului acela, Căprăroiu, un ins ciudat, cu studii modeste, opt clase, îi repugna ideea unei alianţe matrimoniale cu Sima Doina, o fată frumoasă şi, în curând, subingineră cu perspective de promovare sigure în cadrul Trustului Miner din Maramureş? In acele clipe mi-am amintit de vorbele mamei, vorbe pe care mi le spunea adesea seara, când întârziam la cină, după ce mă plimbam prin oraş cu vreo fată. Mama mă dojenea pentru întârziere iar la sfârşit mă atenţiona.

-Fiecare fată este copilul cuiva, dragul mamii, să nu-ţi baţi joc niciodată de copilul nimănui, că este mare păcat.

Dar ce te faci atunci când viaţa îţi zdruncină credinţa betonată cu atâta migală şi insistenţă în conştiinţă de mama ? Viaţa mi-a demonstrat altceva.

Sima Doina din Roşiori, a fost cea mai cumplită lecţie pe care am primit-o până atunci de la cineva. O lecţie cu repercusiuni care mi-au influenţat destinul şi parcursul profesional toată viaţa. S-a apropiat de mine ca o pisică domestică, aproape torcând şi mieunând rugătoare.

-O să mă ajutaţi ? Trebuie să mă ajutaţi ! Nimeni nu mă poate ajuta, şi nu am pe nimeni care să mă ajute, afară de dumneavoastră ! Tare frumoasă mai era fata aceea, Sima Doina. Eram tulburat, tulburat şi plin de bune intenţii.

-Cunosc pe cineva, am zis în cele din urmă. Am un coleg ginecolog, fost coleg de grupă şi bun prieten, fratele decanului de la facultatea din Cluj, o să vorbesc cu el.

-De ce nu-mi puneţi o sondă ?

-Domnişoară! Dar eu sunt medic.

-Ei, şi? Aşa se procedează. Întâi se pune sonda, apoi se vine în gardă pentru completarea avortului. Sima Doina era bine informată. trebuia să-mi dau seama de asta încă de la început, dar eram orbit de frumuseţea fetei şi de felul convingător, aproape tandru cu care mă aborda.

-O să vorbesc cu doctorul Aurel !

Chiar voiam să ajut fata. A doua zi am rămas la Baia Mare. Imediat după raportul de gardă, la ora nouă, l-am căutat pe Aurel. În câteva vorbe i-am expus cazul. Fata trebuia ajutată.

-O mai ştii pe Golgoţiu ? M-a întrebat acesta.

-Care ? Aia bătrână şi turnătoare ? Era cea mai vârstnică studentă din institut şi mare membră de partid, venise la facultate din producţie. Avea origine bună, cum s-ar zice, fusese muncitoare !

-Este şefa secţiei ! a zis Aurel. Şi-a denunţat predescesorul, iar acuma este cu ochii pe toţi colegii. Toate avorturile incomplete le completează cu miliţianul şi procurorul lângă ea. Este unul, nou venit, Ivan. Locotenentul major Ivan. Tare al dracului. Dacă femeia nu spune cine i-a facut avortul, o lasă să moară. O lasă să moară dacă nu spune. Să moară prin hemoragie. Hemoragie sau septicemie. Unele chiar nu spun. Nu spun. Se încăpăţânează să nu spună. Dacă încerci să le ajuţi, ai de-a face cu tovarăşa doctor Golgoţiu. La fel este şi la Satu Mare. Aproopos, ai auzit de Nilaş ?

-Ce-i cu el, am fost colegi de grupă, am zis.

-E la închisoare !

-Aşi ! Radu Nilaş, de la Negreşti, la închisoare ?

-Da, da ! L-a turnat una. . . . .o “momeală” !

-Adică ?

-Una care colaborează cu miliţia. Racolarea o fac cei de la “secu”. Printre studenţi, elevi chiar, dar mai ales muncitoare. Le trag de limbă, iar care-i proastă, spune. Spune, iar a doua zi, Ivan o arestează. Apoi intră în rol tovarăşul procuror şef Cioltea. Cu ăsta nu e de glumit. Are un papagal, mamă, mamă !

Mi-am amintit şi eu de Ivan. Un tip de cretin gras şi îngâmfat, mândru tare că-i miliţian, de se ruşinau şi ai lui din Hideaga de excesul său de zel pe altarul datoriei militare faţă de patria socialistă, partid şi tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Odată chiar mă invitase la Miliţie să-mi propună discret o colaborare. Ancheta o fată. Fata, care abia dacă avea şaptesprezece ani, se ţinea dârză şi neclintită în tăcerea ei. Nu ştia nimic. Am ieşit scârbit din biroul tovarăşului locotenet major Ivan şi am scuipat pe tabloul plantat sub un castan pe strada 17 Octombrie, chiar în faţa miliţiei unde erau postate mutrele lor cu zâmbete joviale. Am aşteptat fata.

-Vai! Mi-a fost aşa de frică că o să mă recunoaşteţi, domnule doctor. M-o pârât una de pe şantier de la TRCL că am fost gravidă. M-o tăt întrebat ce am făcut de nu mai îs, da io n-am zâs nimică ! Uitaţi ce mi-o făcut. Şi fata mi-a arătat mânuţele ei gingaşe şi pline de răni. Mi le-o strâns cu uşa, da io tăt nu am zâs nimica. Uite aşa, ca să-l ia dracu de bolund ! Şi în momentele acelea îmi venea să o iau în braţe pe micuţa aceea fată şi să-i sărut puternic guriţa. Guriţa aceea povestitoare de copil încă, de copil încă, mândru şi supărat, nevoie mare, pe toată

miliţia din Baia Mare. Pe toată miliţia din Baia Mare, dar mai ales pe tovarăşul locotenetntul major miliţian Ivan. Ivan din Hideaga. Au trecut câteva luni...

Măi să fie ! Era o citaţie. O citaţie să mă prezint la Miliţie. La cine ? Păi tocmai la tovarăşul Ivan. Între timp reuşisem să dau afurisitul acela de examen la Bucureşti. Niciodată nu voi înţelege cum de am reuşit. Erau exact nouă locuri pe care puteam să candidez. Restul locurilor erau condiţionate de buletin. Buletin de identitate. În fruntea listei erau cele din Bucureşti. Multe locuri erau în anul acela, locuri de medici chirurgi în Bucureşti, da cu buletin de identitate de Bucureşti. Cine avea aşa ceva ? O să aflu mai târziu. Restul locurilor erau pentru noi. Noi cei fără buletin de Bucureşti. Ciudată discriminare. Nu o înţelegeam, dar asta era recomandarea preţioasă a tovarăşei academician doctor inginer Elena Ceauşescu, buletin de Bucureşti. Am optat pentru Galaţi, dar în ultimul moment a apărut un coleg cu buletin de Galaţi şi abia, abia am prins la Tecuci, Spitalul Municipal. Nu înainte, însă, de a afla şi cine este colegul cu buletin de Galaţi, doctorul Crintea. Cine era doctorul Crintea ? Păi, era fratele procurorului comunist cu acelaşi nume, Crintea. Procurorul Crintea de la Focşani. Am început anul de curs la Spitalul Clinic republican Fundeni, sub conducerea distinsului profesor Dan Setlacec. Între timp, mi-am cunoscut şi restul colegilor. Ei, cititorule ! Am fost coleg cu o generaţie de aur de chirurgi într-o epocă de aur pe măsură. Unii veneau la clinică în uniformă. Probabil direct de la serviciu. Frumoasă uniformă mai avea colegul Aşchie. Vedeai de la o poştă ofiţerul căpitan de “interne” V. Aşchie. Şi ce mândru era. Urma să-şi desfăşoare activitatea la Constanţa. Era şi o colegă. Frumoasă era şi ea colega mea, viitor chirurg, doctoriţa Ligia. Ligia Ispas, fiica generalului Ispas. Unii zic că a ajuns în America. Ce maşină mai avea, una decapotabilă, Skoda Felicia, dacă nu mă înşel. Dar şi ceilalţi colegi doctori, Irinel Popescu, Popa Costi sau doctorul Sinescu. Ce să mai zic ? Parcam şi eu printre maşinile lor. Aveam şi eu un vehicul, motoreta *“MOBRA*”. Cu motoreta *“MOBRA”* am parcurs de câteva ori drumul de la Bucureşti la Baia Mare la procesul pe care tovarăşul Ivan şi cu procurorul Cioltea mi l-au intentat la Judecătoria din localitate, unde eram judecat ca un infractor. Unul care a boicotat politica demografică promovată de Partidul Comunist Român şi tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Trebuia să fiu aspru pedepsit. La interogatoriu, tovarăşul procuror Cioltea Octavian s-a purtat asemeni procurorului descris de Camus în celebra sa carte Străinul. Mai ţii minte, cititorule ? Replica aceea celebră, “ îl acuz pe acest om că şi-a îmormântat mama cu un suflet de criminal”. Omul greşise. Băuse o ceşcă de cafea la căpătâiul moartei în timpul priveghiului. Îţi mai aduci aminte cititorule ? Aşa şi eu. Nu eram judecat pentru un avort oarecare ca un infractor de drept comun, unul de rând, ci eram judecat ca un om medic criminal care, a pus la baza crimei sale experienţa ştiinţifică şi exerciţiul său profesional. Mai ceva decât Mengele sau altul ca el, deoarecare lucram într-o instituţie academică, Spitalul Republican Fundeni. Mai era ceva, ceva care adăuga un plus culpei penale, culpa politică. Eram duşmanul poporului român, al clasei muncitoare şi al partidului comunist, eram, chiar duşmanul tovarăşului Ceauşescu, conducătorul iubit şi drag al ţării. Eram cel care boicotase politica demografică promvată de acesta. Eram un criminal „special”.

Citaţia la proces o primea profesorul Dan Setlacec, şeful clinicii de chirurgie de la Fundeni. Mi-o îmâna personal. La fiecare termen. Procurorul Cioltea proceda aşa, probabil, la comandă superioară, cu scopul vădit de a mă discredita în faţa colegilor mei şi a corpului medical din spital. Cu această ocazie soţia mea s-a imbolnăvit de tuberculoză. Au urmat alte necazuri. Copiii erau mici, eu la Bucureşti, nevasta în spital, procesul din două în două săptămâni. Ce mai, viaţă de viaţă, toţi trăgeau de mine. Toţi, da mai ales tovarăşul procuror Cioltea.

A venit şi ziua de 27 februarie 1980. Stam în picioare şi aşteptam să mă strige. Să mă strige şi să mă cheme la bară în sala aceea împuţită a judecătoriei din Baia Mare. Era şi ea. Ea, Sima Doina. Privea ţintă la procuror. Procurorul Cioltea, îi făcea semne discrete, iar ea înclina uşor din cap a înţelegere. A înţelegere şi încuviinţare. Cineva mă îndemna din spate să

înaintez. Fusesem strigat. Aveam şi un avocat. Mă apăra cineva de la Cluj. Aveam şi un dosar, dosarul penal numărul 4547/1979. Judecătorul, tovarăşul judecător Ţâgârlaş Alexandru mi-a dat cuvântul în fond.

-Recunoaşteţi fapta ?

-Nu !

-Aveţi întrebări de adresat ?

-Da ! Tovarăşei "domnişoare".

-Dacă mă cunoaşte cine sunt.

-Da, vă cunosc, sunteţi medicul care mi-a facut avortul.

-Sigur, domnişoară ? Un avort presupune dotare, instrumentar, condiţii specifice, deobicei se face în spital. Eu lucrez într-un cabinet medical rural. Aţi avut vreo complicaţie ?

-Nu !

-Hemoragie, infecţie, alte simptome . . .

-Nu !

-Mi-aţi dat bani ?

-Nu ! Atunci am auzit în sala de judecată înjurături şi ameninţări la adresa fetei din partea publicului. Judecătorul chiar a ameninţat cu evacuarea sălii.

-Mai aveţi întrebări ?

-Da !

-Să spună "tovarăşa domnişoară" ce a determinat-o să se adreseze securităţii, miliţiei şi tovarăşului procuror ? Sima Doina a privit spre procurorul Cioltea. Acesta a încuviinţat discret din cap.

-Conştiinţa. Veni răspunsul "domnişoarei"

-Nu înţeleg ! Am zis, nedumerit.

-Conştiinţa ! A repetat Sima Doina, încurajată de procurer. Apoi a adăugat.

-Nu puteam să dorm noaptea când mă gândeam că am încălcat o lege a tovarăşului Ceauşescu ! Teatral, a început să plângă. Să plângă teatrală şi ipocrită, încercând să impresioneze instanţa şi sala. Din poşetă şi-a scos o batistă în care şi-a suflat nasul cu zgomot plebeu. Am tresărit. Candoarea feminină dispăruse undeva în batista aceea murdară şi umedă. Procurorul Cioltea a întrerupt-o, adresându-se instanţei.

-Vă rog să reţineţi, tovarăşe preşedinte, nevinovăţia inculpatei. Este studentă, urmează să fie primită în partid, va fi şefa asociaţiei studenţilor din institut, are rezultate bune la învăţătură şi apoi, provine dintr-o familie de nouă copii. Tatăl tovarăşei este un miner conştiincios şi fruntaş în producţie. În concluzie, a fost victima unui medic criminal . . . . .

Judecătorul l-a întrerupt sec.

-Rămâne în pronunţare !

La ora trei, s-a dat sentinţa. O ţin minte şi acuma. Toată viaţa am ţinut-o minte. Toată viaţa a atârnat, ca o ghiulea de plumb, de dosarul meu profesional. Celebra sentinţă penală cu numărul 132 din 27 februarie 1980. Am fost condamnat. În motivare judecătorul Alexandru Ţâgârlaş menţionează: " Inculpatul . . . . are o situaţie materială în familie destul de grea, ceea ce l-a determinat *probabil*, să comită fapta, instanţa apreciază că este îndestulătoare o pedeapsă de un an închisoare. " Deci, probabil !

Am tăcut. Am tăcut toată viaţa. Din respect pentru cititori voi continua povestirea mea citând şi celelalte capete din sentinţă. Iulian Căprăroiu din Timişoara, pentru infracţiunea de complicitate la provocare ilegală a avortului, a primit un an cu suspendare iar Sima Doina, pentru infracţiunea de consimţire la avort, a fost condanată la 4500 lei amendă cu suspendarea plăţii. La aflarea sentinţei am râs. Oare Sima Doina a fost gravidă cu adevărat sau totul nu a fost decât o înscenare diabolică cu scopul de a pune la punct un medic tânăr scăpat şi „rătăcit" printre nişte viitori programaţi profesori de chirurgie în medicina socialistă românească ? Nici astăzi nu-mi dau seama bine de acest lucru. Dar umbra dosarului respectiv m-a urmărit toată

viaţa. De fiecare data când era vorba de o promovare sau o caracterizare profesională aluzia la condamnarea mea era scoasă în faţă ca argument stânjenitor şi ferm de refuz. Partidul nu uită. Partidul nu iartă. Partidul şi securitatea.

După opt ani, tovarăşa secretară cu propaganda, tovarășa Ruxandra Simionică de la Comitetul Judeţean Galaţi al Partidului Comunist Român propunea desfacerea contractului meu de muncă pentru „atitudine ireverenţioasă şi total indisciplinată în faţa organelor de partid" amintind şi de sentinţa penală băimăreană.

Încercarea mea de a reveni pe meleagurile natale a fost zadarnică. Directorul Direcţiei Sanitare a judeţului Maramureş m-a trimis în repetate rânduri la plimbare. Astăzi colosul sanitar din Baia Mare moare încet, dar sigur, purtându-i numele, „Constantin Opriş". *

---

* Din volumul BATALIONUL DE PEDEAPSĂ

Zălucii

Pe măsură ce înaintau, oamenii vedeau că orizontul înainta în fața lor cu aceeași viteză. Mergeau încet. Orizontul și el, mergea încet. Iuțeau pașii, orizontul o lua la goană pe măsură. În spatele lor, cu aceiași viteză, se îndepărta și zarea de baștină. Câmpia, la început netedă ca-n palmă, începu să prezinte pe alocuri niște mușuroaie. Niște mușuroaie cenușii. Din loc în loc, mușuroaiele deveneau tot mai înalte, lărgindu-și la baza de împlantare conturul. Conturul lor consistent și adânc.

Drumul începu să devină anevoios. Cineva își luase rolul de Călăuză. Chiar așa, unul s-a trezit deodată Călăuză. Nici el nu știa cum. Doar că i-a vdenit, așa deodată, un chef de vorbă. De vorbă înțeleaptă. Cu indicații și recomandări prețioase. Recomandări prețioase, legate de drum și mersul oamenilor în direcția stabiltă de el. La început oamenii nu-l băgau în seamă. Cu timpul, însă, s-au trezit că ascultă de el. Din mers, unii au început să-l aplaude, să-l laude și să-i aducă mulțumiri. Să-i aducă mulțumiri cu respect și încredere. Cu timpul, Omul Călăuză devenise solemn. Cineva veni cu propunerea ca cei de lângă Omul Călăuză să formeze chiar un grup. Un grup de inițiativă, în perspectiva unor viitoare alegeri. Au făcut primele liste, Au apărut primele lozinci, primele sloganuri, primii agenți. Aceștia din urmă s-au împărțit imediat în grupuri. Grupuri de influență, de legătură, de observație, de ordine publică și mai ales agenți de siguranță și protecție a Omului Călăuză și apropiaților săi, gardienii. Spre apus, lumina era roșie. Soarele devenise reflectorul de veghe a gardienilor. În văzduh, a început să se simță o duhoare leșioasă.

Oamenii s-au oprit din mers. Nu mai știau încotro să o apuce. Terenul devenise bolovănos. Bolovănos și stâncos. Zeci de tufe cu frunziș îndesat și țepos, se orânduiau de-a lungul unor văi delimitate de urcușuri noroioase și coborâșuri prăpăstioase. Ici, colo, câte o potecă se strecura anevoie printre stânci în direcția copacilor plutitori de la marginea unui lac cenușiu. Dincolo de oglinda nemișcată a lacului, se întrezărea întunericul. O lume de-a dreptul amăgitoare părea să-i cheme pe oameni într-acolo. O lume a întunericului șovăitor. Șovăitor și rece. Omul Călăuză, numi câteva iscoade.

Înconjurând lacul, iscoadele au dat de o intrare. O intrare alcătuită din stânci masive cu aspect de smarald. Pe măsură ce se apropiau de acestea, stâncile se înălțau vertical, delimitând piscuri și versanți abrupți. La baza lor se căsca, din ce în ce mai adâncă, gura unei grote.

Iscoadele s-au întors anunțând oamenii că dincolo de întuneric, se deschide una din cele mai neobișnuite grote din câte s-au văzut până acuma. Oamenii șovăiau. Omul Călăuză, după o matură chibzuință, dispuse înaintarea în direcția grotei. De fapt:"lumea din interiorul pământului, nu este întotdeauna atât de întunecată pe cât ne imaginăm" gândi el. Și ca o dovadă vie, sau un imbold subteran descătușat, în gura grotei apăru o creatură măruntă. Părea un om. Dar un om mic de statură. Îmbrăcat ciudat, încremenit într-o poziție de așteptare. De așteptare și taină. Era de înălțime unui copil. Un copil care avea capul încadrat de un păr alb-cenușiu. Doi ochi vicleni, stăteau călare pe un nas lung și ascuțit.

- Ochi de vulpe bătrână, nas de javră căruntă, gândi, cu voce tare Omul Călăuză. Apoi spuse, adresându-se oamenilor.

- Avem și noi din aceștia. Apoi, către creatură.

- Cine ești ?

Răspunsul veni cu oarecare întârziere. Veni din străfundul pieptului scofâlcit al creaturii, prin gâtlejul ei constrictiv, ca un grohăit, acompaniat de o voce specială. Părea un voice ower. Special și original, inconfundabil.

- Nu puteți intra ! Nu puteți intra fără *viza* Zălucului Magnificent.

Oamenii s-au bulucit spre intrare. Omul Călăuză abia le ținea piept. Presiunea creștea. Cei din spate împingeau puternic pe cei din față, forțând intrarea cu maximă insitență.

- Stați! Oriți-vă oameni, Ce v-a apucat așa deodată. Stați să vorbesc cu paznicul! Acesta, deja apucase să se întoarcă cu fața spre interior. Probabil chema ajutoare. Omul Călăuză, repetă întrebarea. Între timp, mulțimea se liniștise, liniștea dinaintea furtunii.

- Cine ești, te-am întrebat odată !

- Sunt Ospitalierul ! Zălucul Ospitalier. Paznicul intrării. Nu puteți intra aici !

- Sparge-i mutra ! Zbieră cineva din mulțime adresându-se Omului Călăuză. Ce mai aștepți, sparge-i mutra!

Dar în spatele Ospitalierului apăruseră ajutoarele. Oamenii șovăiră pentru moment. Ajutoarele erau niște creaturi mascate, îmbrăcate asemeni războinicilor extratereștri așa cum se văd deobicei pe ecranele cinematografelor 3D multisenzoriale. Miroseau a transpirație și usturoi. Purtau căști de culoare cenușie, împodubite cu ghimpi ascuțiți și beculețe semnalizatoare. Brațele lor imitau armura crocodililor de apă dulce. Ele ieșeau din vestele antiglonț sub garnituri de oțel și se terminau în mânușile armate cu metal, mânuși ce țineau paturile unor arme ciudate. Mitraliere cu muniție de luptă. Arme de foc multifuncționale, glonț, grenadă, aruncător de flăcări.

- S-o luăm spre pădure, zise un om mai înțelept. Ocolim locul. Ocolim locul și gata, asta e . . . ocolim locul !

- Ce pădure ? Care pădure ? De departe se auzi vocea cuiva. Era Venerabilul Gurău.

- Eu vin de acolo! Am fost acolo. În câteva cuvinte, le explică totul. Aventura sa din pădure. Experiența, de lup.

- Nu este decât o singură cale. Grota !

- Munții nu pot fi trecuți. Priviți ! Stâncile sunt în poziție verticală.

Oamenii au privit stâncile. Într-adevăr, stâncile formau un zid vertical ce se pierdea în nori. Zidul nu putea fi escaladat decât de alpiniști consacrați. Dar nici aceștia nu puteau aprecia până unde se ridică zidul. Poate, mult peste nori. Să înconjoare intrarea grotei prin pădure ? Asta ar fi presupus timp. Timp și cunoaștere, cunoaștere și informație. Cât de imensă este această suprafață necunoscută? Oamenii erau neliniștiți. Omul Călăuză trase concluzia.

- Negociem ! trecem dincolo prin grotă. Asta e ! Prin grotă. Lângă el veni Ospitalierul. Se așezară pe o buturugă. Discutară ce discutară iar între timp, ajutoarele Ospitalierului s-au retras. S-au retras și oamenii din fața grotei. Ședeau cu toți, fiecare pe unde apucase. Nu după mult timp. Omul Călăuză se despărți de Ospitalier și le vorbi oamenilor.

Așa, oamenii au aflat că în grotă trăiesc zălucii. O populație rămasă în urma unui cataclism istoric din Epoca de Aur când continentul a fost zguduit de marele seism cenușiu. Uniunile restante s-au retras în grote pentru supraviețuirea sistemului și reîncarnarea spirituală în progenituri. Aici trăiesc zălucii. Trăiesc zălucii într-o uniune perfectă, uniune condusă de Marele Zăluc Hor, zălucul magnificent.

- Și cum se obține *Viza* ? Omul Călăuză părea încurcat. O bună parte din oameni susțineau că nu aveau nevoie de viză. Voiau să continue drumul. Tentația grotei îi lăsa rece. Dar cum ? Oricum, înainte. Înainte printre stânci. Printre stânci și prăpastii adânci. Înainte !

- Dar și acolo sunt grote ! Pretutindeni sunt grote, oriunde veți merge vor fi grote. O să vă ajut să primiți viza, spuse Zălucul Ospitalier. Lângă el au apărut și câteva creaturi asemănătoare. Ajutoare domestice.

Omul Călăuză privi în jurul său.

- Trebuie Viză, le spuse el oamenilor. Trebuie Viză. Viză de la uniune. Zălucul Ospitalier ne va ajuta să primim viza. Zălucul Ospitalierul zâmbi comprehensiv.

- .Firește că trebuie *Viză*, zise el, dar pentru asta este nevoie de recomandări, recomandări prețioase, recomandări nominalizate, câte două de fiecare candidat. Două recomandări și o *booackă* !

- Ce uniune mai este și asta ? Pentru ce mai este nevoie de recomandări ? Ce este o booackă ? Cine este Marele Zăluc Hor ? se lamentau oamenii. Vrem să vorbim cu cineva dintre voi care-l cunoaște pe Hor. Să ne ducă cineva la Hor, mai ziceau ei supărați. În jurul lor prinseră a se agita câțiva omuleți uinioniști binevoitori. Nici Omul Călăuză și nici ai lui nu mai pricepeau ceva. Unde sunt oamenii, ce lume fremăta prin grota din fața lor ?

Aceștia erau Zălucii. Semenii spre care, cu ceva timp înainte, oamenii porniră să-i cunoască. Să-i cunoască și să-i înțeleagă. Oamenii veniți de dincolo de muntele mergător. Dar muntele mergător dispăruse. În locul lui apăruse un lac. Un lac pe fundul căruia se mai vedeau, încă, vârfurile copacilor încecați. Copacii mergători. Mergători și ei. Mergători sub imboldul muntelui. Muntele mergător. Mergător și ucigaș. Undeva se căsca o gură. O gură de grotă, mai mare, mai adâncă, mai tainică. O fi capitala grotelor. Capitala domeniului grotelor.

- Dar, este imposibil, zise Zălucul Ospitalier. Marele Zăluc Hor, nu primește străini. Nu primește pe nimeni. Pe nimeni, înțelegeți ? Nici pe Dumnezeu.

- Pe Dumnezeu ? Întrebă Omul Călăuză. Dar de ce ?

- Marele Zăluc Hor, Magnificentul Marele Zăluc Hor, nu crede în Dumnezeu.

- Aha ! Făcu Omul Călăuză. Și *Viza* cum se eliberează?

- Prin telepatie ! Prin telepatie și empatie. Empatie și telepatie!

Oamenii au înțeles. Peste puțin timp vor apare specialiști TI cu echipamentele de lucru. Oamenii vor trece, pe rând, prin fața unui ecran special conectat la o interfață înzestrată cu senzori telepatici și empatici. Interfața va conduce valorile recoltate la o unitate Mak care procesează totul și dă verdictul. Zălucul Ospitalier iscodi lumea. Îl interesa dacă acolo de unde veneau oamenii, ce uniuni existau și ce culoare aveau.

- Uniunile roșii sunt preferate. Din roșu noi facem cenușiu cu ușurință, mai zise Ospitalierul. Apoi continuă, mai greu este cu albastru sau verde. Dar le ajustăm în cele din urmă și pe astea. Oamenii nu înțelegeau noțiunile de cromatică politică dar au înțeles imediat semnificația roșului fratern și egal. Cheia libertății, asta era. Libertate, fraternitate, egalitate. S-au năpustit spre ecranele Mak-urilor puse la dispoziție de către zăluci titiriști.

În momentul în care oamenii s-au năpustit asupra ecranelor iscoditoare, au apărut zălucii comândători. Câte doi de persoană. Așa spunea regulamentul, câte doi de persoană. Zălucii Comândători s-au amestecat printre oameni și au început să-și aleagă recomandații. Criteriile numai de ei știute, erau aleatorii. Dar trebuiau să fie doi. Așa că sarcina cea mai grea le revenea lor, adică zălucilor. Trebuia să se înțeleagă înre ei, doi câte doi, iar după ce formau echipa se concentrau asupra omului ales. Totuși, înțelegerea era strictă. Strictă și în consens.

Odată ales, omul era condus în fața echipamentelor de evaluare și era așteptat rezultatul. *Avizul* venea imediat. Cei respinși la obținerea *avizului*, formau un eșantion așezat deoparte, urmând ca la sfârșitul programului, să fie ajutați de un al treilea comândător, probabil de rang special să promoveze și ei. Cât privește booacka, aceasta era de fapt o carte. O carte cu versuri patriotice. Preamărirea poporului și a conducătorului iubit. Asta era ! Coomândătorii le aveau gata pregătite pentru fiecare candidat. Un fel de copy-pastă-booackă de zăluc..

Venerabilul Gurău își aminti de filozofia locului de baștină. Doi corifei îi îmboldeau gândurile. Unul îi arăta cerul cu nemărginirea sa ideală, iar celălalt pământul cu materia lui profundă și diversă. Cel dintâi îi arăta oameni care locuiau într-o grotă, înlănțuiți pe un perete în adânc, astfel încât să nu vadă lumina zilei. În spatele lor ardea mereu un foc care lumina diferite statui manipulate de alții. Aceste statui produceau umbre. Umbre ce se mișcau pe pereții grotei. Când oamenii grotei au văzut acele umbre, nu au realizat cât de lipsite de importanță sunt ele pentru viața lor așa că, au început să le atribuie acelor umbre diferite forme sau scopuri. Umbrele i-au făcut pe oamenii grotei să vadă ceea ce ei considerau că ar fi realitatea. Raportată la realitatea din fața sa, ideea corifeului filozof părea potrivită.

- Să mergem în grotă, zise Venerabilul Gurău, Omului Călăuză. Iar ceilalți îl aprobară cu entuziasm. Să mergem în grotă ! Știa, din înțelepciunea anticului corifeu filozof că este datoria lui de a intra în grotă. Aceia care au văzut lumea ideală, din afara grotei, care luminează lumea dinaintea ei, aveau datoria să educe semenii din lumea materială, sau să răspândească lumina celor din întuneric. De vreme ce el, este singurul capabil să recunoască ce este cu adevărat bun și singurul care poate atinge absolutul, el este singurul potrivit să conducă o lume. Se simțea responsabil, se simțea un Corifeu. Zălucul Corifeu. În minte îi apăruse celălalt corifeu, cel care arăta pământul. Înțelept și pragmatic, corifeul material și istoric. Zălucul de tip nou, materialist, istoric și dialectic. Omul Călăuză devenenise un Zăluc Corifeu.

Se adânciră în grotă. O lumină artificială scotea la vedere toate detaliile din jur. Totul era imens. O lume imensă. Imensă și plină de mister. Oamenii s-au amestecat cu zălucii. Mergeau cu toții în aceeași direcție. Grota se lărgea pe măsură ce înaintau. Încetul cu încetul, tavanul se înălța și el, corespunzător circumferinței bazei. În felul acesta, oamenii au putut să vadă nivelul al doilea din peretele vertical.

- Nivelul doi, nivelul runelor, zise Venerabilul Gurău. Adică, un fel de rune !

- Asta este o seceră, o seceră veche ! spuse o zălucă grasă, cu părul vopsit mov. Zăluca Păzitoare.

- Alături se află un ciocan, răspunse Venerabilul Gurău, tot vechi și el, un ciocan muncitoresc. O fi din epoca de aur sau chiar mai vechi. Zăluca Păzitoare Îl privi condescendentă.

- Sunt mândria noastră, secera și ciocanul ! Semnele acestea reprezintă istoria noastră. Ele au fost dăltuite în zidul runelor de către Zălucul Dăltuitor, pentru a ne aminti de trecutul glorios al înaintașilor și de conducătorii noștri iubiți. Zăluca Păzitoare, vorbea convingătoare. Devenise patetică. Așa ne învață și Marele Zăluc Hor, Magnificentul !

Dar Venerabilul Gurău, nu o mai auzea. El privea în sus spre tavanul nevăzut al grotei învăluit de norii vâscoși și grei ai întunericului cenușiu. Se întreba, în acele momente, cu o îndreptățită curiozitate, ce este deasupra norilor acoperitori de taine și mistere din grotă? Ce poate fi dincolo de cerul stâncos ? Dar mai ales, cum se poate străbate un cer de piatră. Ce fel *unde* sau radiații străbat un cer de piatră ? Ce gânduri trec prin stâncă și apă ? Gândurile, da! Gândurile pot străbate orice, chiar și piatra. Înțelese.

- Dincolo de norii vâscoși și grei ai întunericului cenușiu se află al treilea nivel. Nivelul Schivnicului. *(Va urma)**

---

* Fragment din romanul GROTA.

VIOREL PLOIEȘTEANU *(Irlanda)*

Sala de așteptare

Evelina se întorcea de la piață cu pași grei și rari. Nu avea în sacoșă decât patru roșii, un sfert de brânză și o pâine mică. Nu mai dădeau, ca pe vremuri, jumătăți sau sferturi. Ce-i rămânea, înmuia în lapte și hrănea o pisică bătrână și câteva vrăbii.

Copacul din fața balconului se golise de frunze. Numai vrăbiile îl mai împodobeau, frunze vii și gălăgioase, care nu-l părăseau până-n primăvară. Mai cădea câte una, dacă gerul de peste iarnă era prea din cale-afară.

Evelina crescuse odată cu acest copac. Îl plantaseră în ziua în care familia ei se mutase în blocul nou construit pe strada C A Rosetti. Avea numai cinci ani, nu cu mult înainte de-al Doilea Război.

Întotdeauna când se întorcea acasă, se făcea obosită și se sprijinea câteva clipe cu mâna de trunchiul lui. Aveau, pesemne, limbajul lor, care funcționa prin atingeri.

Vrăbiile astea de-l populau acum erau din neamul celor mutate din fața blocului Dunărea, după cutremur.

Din vecinii de la început nu mai rămăsese nimeni. Cei mai mulți muriseră, iar puținii supraviețuitori vânduseră imediat după isprava din ’89. Nu reușise să se apropie de niciunul dintre noii colocatari. Foarte politicoși, se limitau la salutul de conveniență și atât. Erau tot timpul și foarte grăbiți.

Trecută bine de 80 de ani, nu mai avea pe nimeni în București. Soțul îi murise în 2000, când ieșise iar Iliescu președinte, iar fata, ginerele și nepoții plecaseră încă din ’90 în SUA. De-atunci îi mai văzuse numai de două ori, ultima dată în urmă cu 15 ani, când se și certaseră. Fata nu înțelegea de ce nu vrea să se mute cu ei în State. Cu banii luați pe apartamentul din Rosetti ar fi vrut să plătească taxele de facultate ale copiilor. Aia a fost ruptura, însă ea știa că nu ar mai fi revăzut niciodată mormântul soțului și nici bătrânul platan. Nu putuse, iar acum se frământa deseori dacă făcuse bine ori nu. Îi era dor de ei și, deloc supărată, spera mereu să-i vadă intrând pe ușă.

Între timp, ginerele îi murise, iar fata se recăsătorise cu un american foarte bogat. Era ultima veste pe care-o avea de la ea, în care îi și spunea că n-o mai interesează apartamentul ei vechi și prăpădit. Poate să facă ce-o vrea cu el.

Ea le trimitea mereu scrisori, de sărbători și zilele de naștere, dar nu primea niciodată răspuns. Poate că nici nu ajungeau.

Făcea cumpărăturile la Piața Galați (acum îi zicea Gemeni) și, deși nu era departe de unde locuia, făcea tot mai mult timp pe drum. E-adevărat că-i plăcea să stea și să se uite la oameni. Nu erau prea mulți care să-i vorbească, înafara vânzătoarelor de la tarabe, care i se adresau cu "Coană Evelino". Nu o deranja, ba chiar căuta să nu ia în seamă. Nu afla mare lucru de la aceste țărănci, dar mai stătea de vorbă cu oameni.

Cerșetoarea din fața pieței, o fată cu minte puțină, îi dădea mereu "săru'mâna!", chiar dacă nu o miluise vreodată. Părea că mai degrabă ar ajuta-o fata pe ea, pentru că îi vedea mereu o lumină în ochi când îi vorbea, numai că, imediat ce se îndepărta, cerșetoarea revenea la limbajul ei vulgar și agresiv la adresa celor care nu-i dădeau vreun ban.

Acum se apropia cu pași înceți de casă și parcă umezeala toamnei se accentuase. O simțea până-n oase. Frigul s-a transformat în transpirație când, în depărtare, a văzut o echipă de muncitori care tăiau cu drujbele bucăți mari din platanul ei. N-a mai putut să meargă. S-a sprijinit de un gard și a privit neputincioasă cum, în câteva ore, l-au doborât de tot, l-au încărcat în niște camioane și l-au dus de-acolo.

Când, către seară, și-a făcut curaj să intre în bloc, erau numai două țigănci cu mături din nuiele care strângeau rămășițele platanului.

- Ai dracu', ăia dă la Primărie, n-a' vrut să ne dea și nouă câteva vreascuri! Pă tot l-a' loat, loa-i-ar dracii! O să să încălzască barosanii două ierni cu pomu' ăla, arză-i-ar focu' ăla marili!

Evelina nu le-a băgat în seamă. A trecut pe lângă ele cu ochi împăienjeniți și abia s-a târât până la apartamentul ei. În noaptea aia nu a dormit. A stat cu bătrâna pisică în brațe și s-a gândit la toată viața ei de până atunci. Nu fusese mare scofală, acum când făcuse socoteala. Niște rumeguș măturat de două străine.

Dimineața, pe poarta unui azil de la marginea Bucureștilor, intra o umbră de femeie, cu o valijoară într-o mână și o pisică ținută strâns la piept cu cealaltă. A pus pe biroul domnișoarei de la recepție actele unei locuințe, un talon de pensie și s-a așezat pe marginea unui scaun în sala de așteptare.

Viorel Ploeșteanu

1 octombrie 2017

Al FLORIN ŢENE

MITUL EDENULUI ÎN UNIVERSUL POETIC AL SECOLULUI XX

Această lucrare încearcă să evidenţieze şi să clarifice modul de abordare al Mitului Edenului ca Paradis în poezia europeană, cu sensurile, semnificaţiile conceptului de Paradis, Eden sau Rai, inclusive cu toposurile ce tangenţiază acest concept în diferite locaţii al spaţiului dintre Marea Mediterană, Marea Nordului, oceanul Atlantic, până în Munţii Urali. Tot odată încercăm să clarificăm modul de înţelegere şi percepţie al Edenului şi ipostazele acestuia în poezia europeană a secolului trecut.

În contextual acestei teme edenul ca simbol cultural are la bază ceea ce scria Eugen Simion în „Scriitori români de azi", a lua în considerare binecunoscuta mitologie a pendulării între două universuri. Prin construcţia psihică a omului, natura existenţei este duplicitară şi conflictuală, iar profilul spiritului său creator analizat, cum prisma descompune lumina - ne lasă vederii starea de graţie lirică nesigură, discontinuă, ce trebuie continuată, exploatată printr-un travaliu intellectual care să restrângă până la ultimile limite inspiraţia ca hazard. Orice mare creaţie de cultură, cum scria Nichifor Crainic în „Nostalgia paradisului", e însufleţită de avântul transcenderii limitelor terestre.

Există la omul European, şi mai ales la poet, o nostalgie a paradisului ca impuls fundamental al imaginarului, iar poezia este salvarea particularului în universal, a trăirii clipei în eternitate, căci frumuseţea poetică aspiră spre inefabil, spre climatul superior, din ale cărui grădini paradisiace s-a fărămiţat, cândva. (Nichifor Crainic-Nostalgia paradisului, Editura Moldova, Bucureşti, 1987, pg. 526/527).

Se observă la poeţii europeni că nu toţi percep şi simt edenul în acelaş mod şi sens. Dacă pentru unii este spaţiul fericirii supreme, pentru alţii este efortul intelectual şi fizic care, în final, creează euforia paradisiacă mult visată.

Poezia europeană prin reprezentanţii ei de seamă proiectează fiinţa omenească între lumina paradisului şi întunericul iadului, ca bezną a neputinţei, acestea fiind cele două dimensiuni extreme ale veşniciei şi infinitului. Insă de la începuturile ei poezia europeană îşi are originile în imnurile cultice şi odele pindarice. După explozia romantică orice regulă clasicist-abstractă

este abolită în numele apropierii de natură, ca fenomen edenic, pentru recâştigarea naivităţii originare a poetului;însă nu peste mult timp, parnasianismul va preconiza ca sursă de inspiraţie nu realul, ci artificialul creat de poet, poezia însăşi. Paul Valery, în acest context aşează imaginea mentală a lui uomo universale sub semnul poesis-ului, avertizându-ne acela care n-a privit în albul hârtiei lui o imagine tulburată de posibil, şi de regretul după toate semnele ce nu vor fi alese, nici n-a văzut în limpedele aer a construcţiei ce nu este acolo, acela pe care nu l-a bântuit ameţeala îndepărtării de un ţel, neliniştea de mijloace, previziunea întârzierilor şi-a deznădejdilor, nu a cunoscut edenul imaginar. Unii poeţi europeni văd edenul în imaginea tulburată de posibil, aşa cum după Valery, logica imaginativă specifică ochiului de creaţie poetică reprezintă o singură însuşire a lucrurilor şi le evocă pe taote celelalte.

Edenul în poezie era văzut de A. E. Baconsky ca realitate suprapusă, iar G. B. Vico scrie că toate naţiunile erau naţiuni de poeţi căci poezia nu este decât imitaţie. Numai contradicţia acceptată şi evidentă dintre frumosul natural şi frumosul artistic realizat cu totul independent şi sincronizat adeseori cu urâtul natural, ne duce cu gândul la eden. Platon spune că poeţii crează fantome, şi nu realităţi, fapt ce ne duce cu gândul la edenul visat, iar Heidegger spunea: Poezia îşi creează operele în cadrul limbajului şi le creează din materia limbajului, tocmai această materie construieşte edenul poetic.

In secolul XX, la noi, au văzut lumina tiparului multe lucrări ce au abordat diferite aspecte şi probleme ale poeziei europene însă foarte puţine dintre acestea au analizat, doar în trecere, tema edenului în poezia europeană. T. S. Eliot spunea, chiar dacă unele din ele vădesc o contigentă baudelairiană, că Poezia nu este frâu liber lăsat emoţiei, ci e un mod de a evada sub imperiul ei. Şi această evadare, cum spunea, sub imperiul poeziei este indubitabil zona inefabilului eden.

Mort la numai 27 de ani Georg Trakl a stârnit interesul după al doilea război mondial. Poezia acestuia se intersectează cu cea a lui Robert Musil, concetăţean austriac, pentru care edenul este o stare de spirit. Tonalitatea poeziei lui Trakl o aminteşte pe aceea a lui Holderlin, la care edenul se află în diafanele anale ale vântului., de fapt cum spune odinioară Don Luis de Gongora. Aerul enigmatic a lui Trakl interpretat sofistic de Heidegger, ne descoperă un poet pentru care edenul este; Luna, ai spune un mort/Ieşind din genunea-I albastră. (Occident).

În antiteză cu acest poet Constantinos Kavafis venind de pe un meridian exotic, la confluenţa Levantului cu anticile civilizaţiei, pentru marele poet grec edenul este o insulă sau o călătorie. In versul lui simţi gustul esenţelor tari, a formelor imateriale rămase străvezii în văzdu, aşa cum ne închipuim tipologic grădina biblică a edenului. Religia şi experienţa trăită devine la el o raţiune a vieţii. Acest fapt îl vedem în poemul său Itaca unde insula lui Ulise capătă valoarea edenului, altfel decât în mitul Homeric. Ea este pretextul care în sine justifică îmbogăţirea: Du-te-n cetăţile Egiptului/c a să primeşti de la-nţelepţi învăţătură. Ţinta călătoriei rămâne un reper simbolic, iar edenul ca răsplată fiind în ultima instanţă însăşi călătoria.

Genialitatea, spunea Eugenio Montale, constă în a fi înţeles că elinul de atunci corespunde cu homo europaeus de astăzi, şi în a fi reuşit să ne scufunde în acea lume ca şi când ar fi fost a noastră. Aceasta e într-adevăr marea metaforă (edenul) a lui Kavafis. Spre deosebire de poetul grec, Ruben Dario devenit un fenomen general în Spania în prima perioadă a secolului XX, căruia Unamuno îi cere poetului să găsească sufletul dincolo de carne, pentru care autorul Solitudinilor se declară simpatizant al Meditiaciones rurales, unde regăseşte edenul. La poeţii

europeni, inclusiv cei din spaţiul carpato-danubiano-pontic, descoperim dimensiunea raţională al sublimului, cum spunea Kant, dar şi jocul de fugă către teritorii sublime.

La Eugenio Montale, poetul italian, ale cărui poeme sunt invadate de simbolul concentrat de heraldică şi de o frisonare dureroasă îmbinată cu nostalgia pentru categoriile ideale, luate ca eden, copleşit fiind de anodin sau răvăşit de spiritele ce peste convulsivul pământ/zboară în roiuri. (Tramontana). Edenul la Montale este virtualitatea ontologică, dar şi marea ca suveran principiu al existenţei şi al vieţii: Tu prima mi-ai spus/ că măruntul zbucium/al inimii mele era doar o clipă. A te apropia de mare presupune a păstra neatins edenul ca întreg tezaur sufletesc. Universul edenic pentru poet sunt vechile rădăcini care convieţuiesc cu tendinţa spre înălţimi, spre lumină, spre bănuite zone de combustie purificatoare sau de reviviscenţă miraculoasă, această simbioză crează mitul mării ce se suprapune peste eden: Adă-mi tu planeta care te conduce/acolo unde blonde transparenţe răsar/ şi ziua-ntreagă să răsfrângă, în oglinzile-albastre/adă-mi floarea-soarelui înnebunită de lumină.

Planeta visată este edenul iar, pe când înebunită de lumină este metafora care coboară peste noi extazele solare ale poetului Jorge Guillen, din aceeaşi generaţie cu Montale. In timp ce la Montale edenul este lumina, luată ca înţelepciune, la T. S. Eliot edenul este o glosare pe marginea ideii de timp. Un rol important]n]n'elegerea edenului este creştinismul lui Eliot cu valoarea unei mitologii compozite, în care se interferează elementele biblice cu amintirea elină şi cu succesiunea civilizaţiilor. Edenul la acest poet este istoria cu acel ascentism modern de sorginte jansenistă, aşa cum subliniază Clonde Viger. Melancolia timpului, a anilor care iau/Cu ei, departe, viori şi flaute, care poartă falduri albi de lumină, pentru Eliot face parte din indisolubilul tablou ce ne aminteşte de paradisul visat.

Umberto Saba, propus pentru Premiul Nobel, născut în Triest, este un poet al dramelor ascunse, (putem să-l asemuim cu Bacovia), găseşte edenul în înserarea Europei, sau, mai degrabă, în valoarea propriei biografii, fiindcă nimic nu te odihneşte de viaţă/ca viaţa. În estetica, poeţilor amintiţi până aici, şi în etica lor, totul se clădeşte pe fundamentele labile ale unor valori spirituale pe care le indentificăm ca spaţiu edenic. Conceptele despre acesta sunt spectaculare sublimizări ale lui cogito, ce trec prin procese evolutive, de rafinare, nuanţare şi diversificare impuse de realitatea a cărei esenţă o exprimă.

Poezia edenului dezvoltă o responsabilitate asumată din partea autorilor ei, ci implică o angajare a speranţei deşarte, ca privire spre real, asemănătoare aruncată de Moise spre Pământul Făgăduinţei. (Observaţie făcută de Kafka). Poetul Serghei Esenin, ajuns o legendă şi prin accidentele existenţei sale, are sentimentul naufragiului care-şi repudiază cosmosul, tocmai pentru faptul că poetul rus nu are în perspectiva viziunii sale, edenul ca ultima speranţă: Vânturi, o furtuni înzăpezite/Măturaţi viaţa mea trecută!Această luptă cu propriul său trecut va domina existenţa şi poezia lui din perioada următorilor ani pe care-i mai trăieşte, după 1919, când a scris versurile citate. După vizitarea Statelor Unite ale Americii Esenin este convins că „adevărurile" pe care le aflase de la comuniştii sovietici contraveneau realităţii. La înapoiere, se simte tot mai bolnav şi edenul visat îl găseşte în „universul" absintului şi al vodcii. Este tot mai bolnav sufleteşte şi trupeşte. Pentru el edenul nu mai există, dar îl reconstruieşte, aşa cum îl înţelege, în poezia Moscova cârciumărească, o capodoperă a poeziei europene.

La fel ca odinioară Verlaine (Dis, qu/ as tu fait, toi que voila/ De ta jennesse?), poetul rus se întreabă: Oare nu mi-am băut, parcă ieri, tinereţea? Aceasta fiind timpul edenic, şi îşi mărturiseşte pustiul ce-l chinuie: Nu mă lăsa cu privirea ta rece,/ nu m ă-ntreba câţi ani am,

cum arăt,/ Bântuit de un spasm epileptic/, sufletul mi-e ca un galben schelet. Poetul, totuşi, cunoaşte frecvente interludii de scăpărări de lumină, pe care le putem lua ca edenice, atunci scrie „Balada celor 26” şi „Drumul meu”. Poezia eseniană refuză happy-end-ul. Puterea ei magică rezistă în sinceritate, fiind poezie de confesiune dureroasă, tocmai de aceea edenul nu prea îşi găseşte locul şi datorită lipsei visului frumos. Există un conflict fundamental între structura visătorului cu naivităţi de himeră paradisiacă (aici edenul este tot mai îndepărtat) şi viaţa dură a timpului său de răscruce istorică.

Eugenio Montale în poeziile sale, cum subliniază Angelo Jacomuzzi, rareori are o preocupare a unei comunicări fericite cu metafizicul, pentru a regăsi vestigiile edenului, ca reminiscenţă a unei divinităţi ce a rupt vălul şi a tangenţiat cu lumina oamenilor. Fiind masca poetică a unei ieşiri în afara timpului, a unei intrări în mirajul edenic: negrele semen de ramuri pe alb/ca un alfabet esenţial. (Quasi una fantasio). În Elegia de Pico Farnease limbajul este alauatul care dospeşte preistoria unei hermeneutici, frământat de un eu poetic stăpânit de presentimentul unui sens spre edenul lucrurilor. In seria fantomelor salvatoare din În prag (In limine), analizate de Gianfranco Cotini, semnalăm prezenţa iubitei angelice. Aceasta este surprinsă într-un gest enigmatic: …şi deasupra/ vreun gest ce şovăie…/ Precum atunci/ te-ai răsucit şi cu o mână, fruntea/ dezvăluind-o de sub nor de plete// m-ai salutat spre a intra în beznă. (La bufera). Evocarea acestui trecut moment, pentru poet, secunda supremă este edenică, la fel şi invocarea divinităţii nu sunt altceva decât semnificaţiile unei transsubstanţiere a presentimentului apariţiei iubitei, moment ce-l consideră poetul, edenic. Există o serie de lucruri montaliene care circumscriu tematicii profetice, acel difuz presentiment obscur care ne conduce spre edenul imaginarului poetic.

Spre deosebire de Montale, la Fernando Pessoa edenul se află între abis şi oglindă. Este acelaş peisaj care, în realitate poetul şi-l creiază, prin limbajul poeziei dat de expresia recognoscibilă. Paradoxul implicit al lui Pessoa este acela de a instaura un discurs poetic adecvat, uneori ironic, fiindcă la poet iluzia de eden se confundă cu libertatea căci libertatea există/Numai în iluzia libertăţii.

In lirica elenă I. M. Panayotpolos edenul se reflectă în dragostea de pământ, de pădurile şi clipocitul apelor. Em mărturiseşte undeva: Am iubit acest pământ din prima mea tinereţe. Am umblat pe cărările lui, am ascultat freamătul freamătul pădurilor, clipocitul apelor, am desluşit mesajul oceanelor (…). Descoperirea tainelor vieţii, cunoaşterea pătimaşă a iubirii ce depăşeşte frumuseţea telurică, irupând spre spaţiul invadat de lumină a ideii, sunt tot atâtea elemente ale edenului poetului grec înţeles de poetul grec: Femeie cu trup de arc întins, încă te aştept/ lângă vasul de-alabastru cu intrastate roze,/ măcar că noaptea apropape a trecut. (Asfinţit-a luna). Clipele aşteptării, sunt momente ale timpului edenic: Mi te-nchipui simplu: într-un balcon/ întoarsă spre o dalbă roză sau pe un vapor/ îmvăpăiată de flăcările amurgului/. (Fantezie), în timp ce la Salvatore Quasimodo universul edenic e dominat de sentimentul plenitudinii inimii sale, care păstrează tiparele imateriale ale lucrurilor edenice din preajmă: Nu-i nici un lucru care moare/ Fără ca-n mine să rămână viu. Imaginea omului nu este un lucru etern, cum nici Oraşul din insula/ scufundată în inima mea, /nu este etern, fiindcă edenul pentru poet este o bucurie ce o dezleagă de arborii visaţi.

Poetul suedez Artur Lundkvist descifrează edenul în triumful deplin al tuturor energiilor disponibilităţilor umane: In viaţa noastră a pătruns ceva nou// îi zărim prin mulţime sclipirea/şi trebuie să-l căutăm ne-ncetat. Starea aceasta de euforie este momentul edenic al poeziei lui Lundkvistă: Există un fel de bucurie sălbatică/ în tot ce e viu/Există/ ceva îmbătător şi aparţinând tuturora. (Există un fel de bucurie sălbatică…). In schimb la Miltos

Sahtouris, edenul este perceput când urc în cerul poeziei/îmbrăcat în bunavestire a aşteptării pruncului/străbătând o cale în imensitate…

Vor veni zilele ce ne-au sorbit/ în cupele de alabastru ale amiezii, /din nou iluminând răsuflarea mării/şi-nnebunind licuricii câmpiei, aşa îşi creionează în Epilog edenul, poetul Vasos Voiadzoglu care a trăit o parte din viaţă, în insula Skiros, pe care o vede ca un spaţiu edenic unde semnele bucuriei se văd, ca un dar al blestemului antic. Dacă la Vvoiadzoglu edenul era o insulă ce compensa mişcarea tuturor simţurilor a fondului emoţional, la Iohannes Becher timpul ca simbol al noului este perceput ca eden al simţurilor, fapt ce-l descoperim În munţi, la umbra lor m-am fost născut/ Din munţi veneau la noi şi vânt şi soare./Mă întrebam, prin uliţe pierdut: Cât pot ei oare munţii să măsoare?(In umbra munţilor).

Fundamentul psihologico-ştiinţific-religios din care derivă mitul Edenului iese în evidenţă în clipa când geneza actului creator e identificată în viaţa psihică: iar problema ce se pune este, aceea a exprimării ei. O stare interioară de bucurie, de beatitudine, localizată în timp, dar mai ales în spaţiul care produce acea stare, determină cel mai adesea starea edenică, sau, pur şi simplu, edenul ca expresie a poeticului.

Trăind intens, poetul plonjează în sine, îşi creează imaginea unui mit şi astfel triumfă asupra naturii sale. Analizând conceptul kierkegaardian de angoasă, regăsesc un mod de reafirmare a eului artistic ca loc al construcţiei mitului edenic, al cărui sens duce la perfecţionarea lăuntrică. Forma sub care acesta este conceput devine expresia echilibrului regăsit. Edenul e reprezentat de psihologie sau, mai exact, de psihopatologie, în prelungirea imaginii sau viziunii poetului. Edenul este construit în poezia europeană a secolului XX printr-un dezechilibru, asimilabil sau, în orice caz, situabil în proximitatea stării patologice ce declanşează procesul creator a cărui împlinire în operă revine la o restabilire a unui nou echilibru prin, însăşi, construcţia acestui mit. Edenul este de aici încolo rezultatul unui efort voit şi coerent, în recrearea naturii primitive şi tinzând să organizeze într-un cosmos edenic beatitudinea interioară pe care o trasmite şi cititorilor.

Unii poeţi europeni căzând în „capcana” propogandei comuniste au crezut, unii chiar sinceri, în viitorul luminos al socialismului şi comunismului. Ei, în poezia lor, vedeau acest luminos viitor ca un eden al omenirii. Edenul de această factură era ca iluzia optică din deşert numită fata morgana. Puţine poezii inspirate de propaganda comunistă mai rezistă astăzi.

Astfel, edenul în poezie apare ca un analog al sufletului, ca o obiectualizare făcută necesară de o insuportabilă presiune interioară. Cum specifică Croce: ea e posibilă atâta vreme cât procesul creaţiei care recreionează edenul e descries ca fenomen lăuntric. Edenul devenind transsubiectiv, el se desprinde de poet pentru a-şi trăi imaginea în imaginarul cititorului.

TITINA NICA ȚENE

Cheia Bătrânei

Stă bătrâna gârbovită
pe o bancă sub un tei,
toate tristeţile lumii
sunt ascunse-n ochii ei.

Se gândeşte neîncetat
la căsuţa ei umilă
ce i-au vândut-o copiii
ca să-şi construiască vilă.

Dar în vilă n-are loc,
i-au făcut lângă grădină
cămăruţă cu un geam
să privească spre lumină.

Căci copii-s ocupaţi
se plimbă în jos şi-n sus.
Merg chiar la Biserică
Să-L slăvească pe Iisus.

“Fii, măicuţă mulţumită
să ne-ajuţi pe fiecare!
Cine astăzi ţi-ar mai da
farfuria cu mâncare?

Că dacă ai îmbătrânit
nu este a noastră vina,
vila se-ntreţine greu
vrem să schimbăm şi maşina.!”

În clipele de răgaz
ascunzând o cheie-n mână,
se îndreaptă către casa
unde a fost, cândva, stăpână.

Numai cheia i-a rămas
că în rest toate sunt duse,
casă, tinereţe, soţ,
sunt durerile-i nespuse.

Lung priveşte printre gard
şi îşi vede viaţa toată,
simţind cum din ce în ce
de puteri este lăsată.

Însă, într-o dimineaţă,
au găsit lângă grădină,
moartă, pe bătrâna mamă,
tot strângând o cheie-n mână.

Titina Nica Ţene
Această poezie a primit Premiul I
la Concursul Internaţional de Poezie STARPRESS, 2012.

Pagină de carte..

Doamne, ajută-mă să pot,
să fiu pagină de carte,
într-un suflet de copil,
să mă ducă mai departe…

Să nu plec din astă lume
pe care atât am iubit-o
şi să mi se simtă lipsa
de cumva am părăsit-o…

Viaţa-mi atât de dragă
şi na-ş vrea să plec nicicând,
dar, aşa vrea Dumnezeu,
să ne ducem rând pe rând-…

Numai omul e de vină
căci de Domnul s-a dezis
şi a încălcat legea Lui,
mâncând fructul interzis!

Pe aproape e **Crăciunul**

Parcă-i primăvară, Doamne,
iar pe-aproape e Crăciunul,
caut anii tinereţii
şi nu mai găsesc niciunul.

Umedă îmi e privirea,
mângâi creanga de copac
mi-o imaginez în floare
înghit lacrima şi tac.

Şi e, totuşi, iarnă, Doamne,
într-un decembrie rebel
ce nu vrea să intre-n schema
iernii acesteia, de fel.

Câte ierni şi câte toamne
au trecut, nici nu mai ştiu,
doar atâta simt eu, Doamne,
că mi s-a făcut târziu.

Pe malul Oltului….

Oltule am venit la tine,
m-am întors din nou în timp
și mă simt la fel de bine,
precum zeița din Olimp!

Sunt atât de fericită,
la tine dacă am venit,
iar lacrima la oichi ivită,
e pentru c-am copilărit,

pe malul tău, cu flori și stele,
cu luna blândă de pe cer,
cu valuri mari și vălurele,
ce se izbesc de stânci și pier…

Tu curgi tot liniștit la vale,
de-atâta timp ești tot la fel,
eu tot mai zbuciumată sunt,
că… îmbătânesc fără apel…

Căciulata, 2016

Trecurăm pragul...

Suntem atât de singuri pe pământ,
Ne aplecăm ca salcia pe ape,
Haina moarte e tot mai aproape,
Iar vorbele ni-s pulbere în vânt...

Si ne târâm, încet, ținuți de un baston,
Suntem un tată, sau poate o mamă,
Dar nimenea nu ne mai bagă-n seamă,
Ne înconjoară ziduri de beton...

Noi pe pământ nu mai avem un rost,
Ce-a trebuit să facem am făcut,
Ne doare că prea iute a trecut
Si nu putem să fim precum am fost...

Nu ne mai încântă azi un răsărit,
Ne deranzează razele de soare,
Nu mai simțim nici corpul care doare,
Iar sufletul ni-e tot mai răvășit...

Ne ținem, strâns, de mână, cu tot dragul,,
Lăsând în urmă vise și amintiri,
Pe care le-am clădit din ce te miri
Si, curajoși, trecurăm iarăși pragul...

1 ianuarie 2017

MARIANA VICKY VÂRTOSU

MĂRITATĂ CU UN TAXIMETRIST

Trecută de prima tinereţe, nu înaltă, dar nici scundă, cu forme rotunjite, roşcată, tunsă scurt, cu un ten alb ca spuma laptelui şi bujori în obraji, mereu zâmbitoare, şi cu ochi negri ca mura, Despina încerca să trăiască acum anii tinereţii. De parcă nu i-ar fi ajuns timpul, hoinărea cu lăcomie ore-ntregi. În faţa oglinzii, fredonând un vechi şlagăr, Despina îşi netezeşte cu grijă ţinuta proaspăt călcată, pe care o va îmbrăca în dimineaţa aceasta.

- Încotro? o întrebă Miron, atent la detaliile chipului ei radios.
- Păi, de ce-ntrebi? Azi am o mulţime de treburi, zise ea, revenind cu privirea la hainele dichisite.
- Iar ai treburi? Păi, măi nevastă, ar fi trebuit să te fi măritat cu un taximetrist, nu să mă chinui pe mine zilnic. În fiecare zi tu îţi faci drum în oraş...Ba o factură, ba un impozit, ba au primit pantofi din piele la nu ştiu ce magazin, bla, bla, bla...
- Să mă mărit cu un texaimetrist, zici? - se întrebă retoric Despina, aşezându-se picior peste picior, poziţie ce-i permitea să gândească mai bine. Să mediteze.

  Chiar din acea dimineaţă renunţă la serviciile soţului, şi merse în staţia de taximetrie. Trebuie să-şi caute un bărbat-taximetrist. Dornic s-o plimbe toată ziua, pe la toate uşile pe care ea voia să le deschidă. Cercetă staţia centrală, avea de unde-alege, şi după câteva testări, Despina se opri asupra unuia care i se păru compatibil. Apt să răspundă cerinţelor sale. I se păru excesiv de amabil, şi acest lucru nu-i plăcu. Dar, auzind că este burlac, Despina îi spuse direct despre ce era vorba.
- Păi, măi femeie, zici că eşti măritată, poate mi-o rupe oasele omul tău, cum să mă însor cu tine?
- Nu te teme de bătaie, nu-i aşa obsedat. Ne ştim de multă vreme, şi ne cam plictisim în doi. N-avem copii, divorţul se va rezolva de la sine. Ce zici? – voi Despena să-i ştie părerea.

  Cântărind-o din ochi, zâmbi aprobator, găsind că nu-i deloc imoral să faci jocul clietului. Ce-l costă?

  Dar Despina era hotărâtă, şi chiar înaintă divorţ de Miron.
- Divorţezi de mine, de ce ? – se prefăcu Miron uimit.

- Mi-ai sugerat să mă căsătoresc cu un taximetrist. Tu nu faci faţă solicitărilor mele. Asta şi fac. Mi-am găsit un taximetrist, ce nu-ţi place? – se miră Despina, semnând actul de divorţ pe un coţ al mesei.

Miron ridică din umeri, semnă şi el, consolându-se cu proverbiala zicere:,,Cine să le mai înţeleagă şi pe femeile asta?,,. În fond, singur trăise o viaţă întreagă, în cuplu nu se simţea la largul lui.

Chiar aşa, cine să le mai înţeleagă şi pe femei?

Fericită, copleşită de noua ei stare, împreună cu noul soţ, Despina străbătu oraşul, intrând dintr-un magazin în altul, cumpărând obiecte de tot felul, şi de trebuinţă, dar mai ales multe inutile. Dar minunea măritatului cu un taximetrist nu ţinu nici măcar un an întreg.

- Ce faci bărbate, de ce te scoli cu noaptea-n cap?- întrebă ea, în timp ce aprindea veioza.
- Păi, nu se vede? Hai, culcă-te, sting lumina imediat , şi-ai s-adormi la loc.
- Cum s-adorm? Unde pleci?
- A sunat dispeceratul...Un client, o cursă de dimineaţă, ce nu pricepi?
- Client, un client? - se miră Despina. Şi eu, eu ce fac, pe mine cui mă laşi?
- Haide, măi femeie, nu te mai văicări şi tu. Comanzi un taxi - spuse simplu, bărbatul.
- Să comand unul, când am taximetristul meu?- se înfurie Despina.
- Te-ai măritat cu mine să te răzbuni, să mă transformi în proprietate, sau n-am înţeles bine? Te-a interesat doar meseria mea? Atunci, nu-ţi va fi greu cucoană, să mă schimbi. Mergi în staţie, şi-ai să găseşti alt fraier, cât ai bate din palme.
- Aşa deci...Bineee! – spuse apăsat Despina, trăgându-şi pătura peste cap.

Taximetristul plecă. Despina se perpeli pe toate părţile nereuşind s-adoarmă. Nici razele lunii care-i inundaseră încăperea, transformând-o miraculos într-un teritoriu argintiu, nici adierea vânticelului care revăşea parfumul florilor,aducându-l prin ferestra deschisă până la ea, nici chemările disperate ale păsărilor speriate de vreun prădător, şi nici măcar înaltele solfegii ale unei orgi care anunţa ora trei a dimineţii nu o făcuseră să-şi alunge gândul obsedant: divorţ!

Şi Despina deveni pentru a doua oară liberă. Şterse tot din minte tot, de parc-ar fi trecut un burete peste o tablă de clasă plină cu semne ciudate. Merse din nou în staţia de taxi. Probase o parte din şoferii disponibili. Îşi încurcase viaţa cu unul, doi sau trei taximetrişti, cine i-a mai numărat, până când, într-o zi, niciunul nu i s-a mai părut amuzant. Ce era de făcut? Porni pe bulevard cu privirea în jos, urmărindu-şi paşii trecând peste fiecare dală fără să lase vreo urmă. Umbra deasă a castanilor o ferea de soarele arzător, şi deodată simţi nevoia să se aşeze. Pentru prima oară observă băncile de pe marginea trotuarului. La celălalt capăt al băncii zări un bărbat. Citea ziarul. De ce oare citea ziarul în drum? Îşi certă gândul interesat, la urma-urmelor, ce-o privea pe ea necunoscutul? Simţindu-se privită, Despina se ridică.

- Nu-i nevoie, spuse bărbatul, plec eu. Şi vocea lui i se păru cunoscută. Chiar şi la chip i se păru aidoma cu Miron în tinereţea lor.
- Tu eşti?- întrebă ea timid.
- Eu, spuse sec bărbatul împăturind ziarul. Sunt cu maşina, te duc undeva?

Se priviră preţ de câteva secunde, timp în care fiecare îl cântări din priviri pe celălalt. Pe cer se adunară nori negri, făcând o cupolă peste oraş. ,,Se apropie frurtuna.,- îşi zise Despina.

- Trecem strada, maşina e parcată în spateleee...

  Despina nu auzi până la capăt răspunsul. Îl urmă încercând să ghicească. „Să fie cea roşie, sau poate cea galbenă? O fi cumva acea gri...„ Dar niciuna din presupuneri nu se adeveri. Bărbatul se apropie de o limuzină neagră, lungă, elegantă. La doar câţiva paşi, Despina tresări ghicind ornamentul argintiu al uşilor: cruci simetrice, argintii, desenate artistic.
- Urcă!

  Despina urcă în dreapta şoferului. Îşi lăsă capul pe spate. Privi, ca pe un spectacol, fiecare magazin cu uşile larg deschise, şi ca niciodată, nimic nu părea s-o mai intereseze. Merseră multă vreme, până se înserase. Sau, cupola furtunii coborâse periculos de mult. Despina căpătase o culoare palidă, iar bujorii din obraji pierduseră rând pe rând toate petalele.
- Am intrat într-o fundătură, zise ea. Se apropie furtuna, tornada, ce-o mai fi...zise ca pentru sine.
- Nu-ţi fie teamă răspunse bărbatul, n-am rătăcit drumul – o linişti, privind-o fix cu ochii lui albaştri.

  În capătul drumului, se ridică un zid. Acolo, zidul ar fi trebuit să-i oprească. Deodată, de parcă zgomotul infernal al furtunii declanşase aceasta, zidul se transformă în două porţi imense, până la cer. Se deschiseră larg, iar maşina depăşi pragul fără niciun zgomot. Despina închise ochii, şi pe chip i se lăţi un zâmbet, acelaşi cu cel dăruit lui Miron în ziua cununiei lor.

VIRGINIA PARASCHIV

NICOLAE BREBAN - TRIADA PURISTĂ

Am audiat în direct alocuţiunile prezentate la ceremonia organizată la Baia Mare, 7 decembrie, în sala de ședințe ”Bogdan Vodă” din Palatul Administrativ, pentru declararea academicianului, prestigiosului scriitor, Nicolae Breban, cetăţean de onoare al judeţului Maramureş. Iniţiativa Consiliului Judeţean a fost un scenariu cu repetiţie, un scenariu mai amplu, mai somptuos, domnul academician Nicolae Breban fiind numit anterior cetăţean de onoare al municipiului Baia Mare, locul de naştere al ilustrului scriitor, la 1 februarie 1934. Comunicatele de presă dedicate evenimentului, prezintă, succint şi corect reprezentarea administrativă şi cultural-literară a participanţilor. Obiectul interesului meu nu este acesta. Am selectat, nu fără premeditare, două alocuţiuni. Mă refer, în primul rând, la alocuţiunea de laudatio, în spirit aulic, a domnului Teodor Ardelean, director la Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” Baia Mare, consilier judeţean respectat şi influent, manager cultural de mare forţă, cu un palmares politic impresionant. Apelativul latinizant adresat ilustrului sărbătorit « Magnificenţa Voastră » spune de la sine despre haloul de curtoazie care a învăluit personalitatea scriitorului academician. Elocinţa domnului Teordor Ardelean este adesea intimidantă, prin meşteşugirea ideatică aproape bizantină a cuvintelor, cu volute stilistice de climax şi anticlimax, şi mai ales cu inserţii digresive, evocatoare de episoade istoric-culturale.

Din aproape în aproape ajungem şi la augustul erou al zilei. Mărturisesc că mi-am dat silinţa, printr-un act de voinţă, să ascult cu bună credinţă şi cu obedienţă afirmaţiile domnului Nicolae Breban. Mi-am propus să mă detaşez de cazuistica foarte complicată a biografiei singulare şi încă nelimpezite a prozatorului prolific şi admirat. Un tânăr de condiţie mai mult decât « vinovată », în epoca nenorocirii staliniste la români, s-a descurcat cum a putut. Exclus din liceu, revenirea la studii liceale în formula cursurilor ff . Ucenic şi apoi strungar la uzinele „23 August” din Bucureşti. Exclus din facultatea de drept după un stagiu de şase luni. Lecturile sale din Friedrich Nietzsche și Arthur Schopenhauer îl fac suspect pentru decanul Athanase Joja. Episoadele le aflăm din mărturisirile autobiografice. Urmează apoi o perioadă oarecum acomodantă, îl găsim pe tânăr şofer profesionist la Ministerul de Finanţe, gestionar de piese auto la garajul ministerului cu pricina. Tentativa de studii filologice, la Cluj, specialitatea limba germană, eşuează şi ea. Nicolae Breban, se situează într-o ipostază mai puţin controlată ideologic, în afara studiilor universitare. Nicolae Breban constată cu

satisfacţie că ipostaza de autodidact îi conferă o libertate imposibilă în « abatoarele universitare ideologice » În afara studiilor universitare, DA, dar nu în afara sistemului, a se vedea scurta, dar relevanta carieră comunistă, dupa ce, ***scos din producţie*** probabil, devine membru supleant al Comitetului Central al Partidului Comunist Român. Urmează o perioadă plină de contradicţii, Nicolae Breban se aşează când în direcţia sistemului şi devine un scriitor de succes, un scriitor talentat desigur, când contestatar vizibil, mai ales în plină glorie de artist, cu drept de plecare şi staţionare neîngrădită peste hotare. Apare şi inevitabila acuzaţie de colaboraţionism cu securitatea, în baza unor dezvăluiri de la CNSAS. Acuzaţia este anulată în instanţă, definitiv şi irevocabil. În jurul lui Nicolae Breban se face un scut uman al lumii scriitoriceşti, un scut aproape unanim :

« Şi ce dacă Nicolae Breban primea telefoane de la generalul de securitate Nicolae Pleşiţă, mult temutul torţionar ? Orice mare scriitor a primit telefoane de la sinistrul personaj şi nimeni nu a putut să-i închidă telefonul. »

Mă rog, aşa este, nu mă pun eu de-a curmezişul opiniei aproape unanime a scriitorilor de prestigiu naţional şi internaţional. Nu eu dictez adevărul istoric. Şi nici nu deţin dreptul de proprietate asupra adevărului moral. Dar o întrebare am dreptul să pun. Mă raportez la celebrele înregistrări telefonice asupra cărora au fost dezbateri aprinse care s-au stins, ca să fie pace în lumea literară. Citatul este reprodus din *România Liberă, cuvinte cheie pe internet*, Nicolae Pleşiţă, Nicolae Breban. Fac precizarea că nu am selectat citatul din zona controverselor literare-Goma, Ţepeneag şi alţii. În conversaţia telefonică apare următorul paragraf, citez;

Tov. P: … E o treabă bună, ai făcut o treabă bună!

Dl. B: Ei, servim cultura şi ţara!

Tov. P: Aşa este tovarăşe Breban, era vorba să-mi dai un nume.

Dl. B.: Da, da, exact. Îl am lângă mine. Aveţi o memorie excepţională. Se cheamă aşa: doamna Dora Maria Călinescu, care a depus pe data de vineri, 4 februarie, la Sectorul 1, la miliţia asta din colţ cu Ipătescu, pentru America.

Tov. P: Da, da. Da, e de fapt mama lui Matei.

Dl. B: Da, scrieţi şi numele: mama lui Matei Călinescu, că e anexată şi o invitaţie a lui Matei, care e profesor la Universitatea Indiana, Indiana.

Tov. P: Da, e-n regulă. O găsesc, dau telefon.

Dl. B: Pentru asta eu vă mulţumesc în special, tovarăşe general.

Tov. P: N-aveţi de ce. Vă răspund şi eu ca dumneavoastră: servim ţara (amuzament). Caută-l neapărat pe tovarăşul Burtică, pentru că aţi făcut o treabă bună.

Ei da, frumos serviciu adus culturii şi ţării. Date precise, fără ocolişuri, donate din patriotism tovarăşului Pleşiţă, în spirit colocvial, prietenos ca între vechi parteneri. Iar domnul Breban este şi recunoscător, mulţumeşte că a fost folositor.

Dacă instanţa consideră că nu există atestatul de poliţie politică, aşa să fie, pentru antumitate şi pentru transfer în postumitate.

Aşadar nu avem ce face şi consimţim la piedestalul academic şi artistic, ctitorit pentru meritocraţie literară şi etică. Domnul Breban, acum la virtuoasă senectute, e de neclintit-unul din cei mai mari prozatori români, poate chiar cel mai mare.

Nu am harul digresiunilor cu suspense, aşa că revin ex abrupto la alocuţiunea prilejuită de protocolul investiturii în calitate de cetăţean de onoare al judeţului Maramureş. Şi am comparat cu argumentaţia etică şi culturală dezvăluită şi în alte prilejuri publice. Domnul Nicolae Breban nu e un spontan, nu săvârşeşte improvizaţii, are concepte bine stabilite. Are har, elocinţă şi persuasiune. Auditoriul îl urmăreşte sedus şi captivat. Personal, simt ademenirea Sirenei din discurs. Observ cum se statuează intelligent şi provocator, o triadă păguboasă, o triadă puristă :

1.purismul confesional
2.purismul etnic
3.purismul lingvistic

Purismul confesional

Domnul Nicolae Breban afirmă tranşant că România trebuia, nici mai mult nici mai puţin să fie catolică. Şi asta o clamezi în faţa unui auditoriu aproape în exclusivitate ortodox. Zici şi pui o lespede pe istoria poporului român. Şi verdictul stării de necesitate pierdute , sună implacabil şi inflexibil. Culpă naţională confesională, a mi se scuza, numai asta ne mai lipsea în mileniul în care cred că suntem contemporani şi în care intoleranţa şi inflexibilitatea confesională, fie şi ficţional-figurativ, nu duce nicăieri. Trebuia, nu trebuia, asta e fizionomia confesională majoritară a poporului român.

Purismul etnic

Domnul academician Nicolae Breban aparţine curentului românist, cu corolarul conspiraţiei şi ostilităţii ireconciliabile ale altor naţii, întru eşecul poporului român. Românismul ca formă de exclusivism etnic, de clamare a unui spirit de superioritate etnică, chipurile ca formă maximală de patriotism, ne înfundă în autism naţionalist.

Purismul lingvistic

Domnul Breban precum şi mulţi alţi intelectuali ca domnia sa vorbesc cu patos despre **LATINITATE-** o contrapondere la slavismul de sorginte stalinistă. Domnia sa pledează cu patos aproape mistic pentru latinitatea limbii române. În pledoariile Pro Latinitate am bagat de seamă o doză de mistificare prin omisiune.

Afirmarea latinităţii cu recurs aproape în exclusivitate la vocabular. Uneori se face şi afirmaţia referitoare tot la vocabular, să zicem cu nuanţa referinţei la vocabularul fundamental. Truismul că limba română are cuvintele, adică aproape toate, moştenite şi împrumutate,din limba latină nu se susţine. Purismul lexical şi-a epuizat eficienţa la sfârşitului secolului al XIX-lea, şi-a pierdut actualitatea.

Limba oricărui popor evoluează într-o dinamică a comunicării , diacronic şi sincronic, în funcţie de legităţi ştiute de vorbitorul colectiv, cu sau fără voia cărturarilor. Massa vocabularului evoluează frenetic.

Nici vocabularul fundamental nu este în exclusivitate latinesc. Exemplu : Verbul a iubi, un verb fundamental al simţirii omeneşti, cunoscut de toţi vorbitorii de limbă română, folosit foarte frecvent, este moştenit din slavă. Şi nu e cu supărare, un slavism şi altele ca acesta, şi nu este de natură să excludă latinitatea limbii române.

Când ne raportăm la latinitate, e bine să facem precizarea că latinitatea congenitală a limbii române se referă la matricea flexionară. Din nou un exemplu la îndemâna noastră, a tuturor. Barbarismul de împrumut englezesc, OK. Vrând nevrând, expresia afirmativă se chinuie să intre în limba română, admiţând mai mult sau mai puţin, articolul hotărât. Se spune déjà ok-ul, probabil în perspectiva unei flexiuni nominale, cu cazurile cunoscute ale limbii române. Dacă va prinde sau nu rădăcini în limba română, se va vedea.

Aşadar, când se vorbeşte de latinitatea limbii române, referinţa oarecum puristă la vocabular, este o hiperbolizare neadecvată .

Domnul Nicolae Breban, şi-a refuzat, zice domnia sa, abatoarele universitare staliniste. Acum însă domnia sa pledează public de la înălţimile aulice ale Academiei Române. Aşteptăm de la Domnia sa, ca academician, un discurs echilibrat, formativ pentru public. Cu tot respectul, tocmai în calitatea mea de clasicist, mă tem să nu cădem din lac în puţ- de la internaţionalislul bolşevic şi slavismul stalinist, la naţionalismul deghizat în purismul latinităţii.

PS:
Întoarcerea în timp arhaic, antic, mitologic nu ne duce nicăieri.
Ii doresc însă cu onestitate scriitorului Nicolae Breban să aibă în continuare o nişă activă de cititori.
Ne despărţim de un timp blestemat... cu luciditate, sine ira et studio.
De exemplu, eu pot constata, aproape cu melancolie, că domnul Breban este purtător mesianic al unei ideologii naţionalist comuniste ?!!!
Domnul Breban, are tendinţa şi dorinţa de a împuşca(afirmaţie, desigur glumeaţă, dar afirmaţie, şi încă repetată în discurs) pe cei ce se împotrivesc românismului ca artă de a fi. O glumă neagră moştenită poate de la partenerul de dialog, Pleşiţă. Gluma ca glumă, dar nu ştiu ce a găsit publicul de râs, de râs cu poftă. Nu e nimic de râs.

Lentila de contact şi damigeana

Vifornița nocturnă din Piaţa Centrală îşi epuizase energia militantă şi obturase coerenţa statului ordonator.
Cei dintâi au dat semne de plictis oamenii în uniformă şi fără chip. Primiseră gamelele de ceai, pâine şi câte o conservă pe care o desfăcuseră meticulos. Urma mâncatul propriu-zis. În dreptul gurii îşi croiseră cu briceagul o deschizătură pentru dumicaţii regulamentari. Dar când muşca omul din pâine, îl gâdilau fărâmiturile sub barbă, pe după urechi, pe după gât. Altul îşi gresa mustaţa cu pasta de carne, în loc s-o ducă la gură. Pâinea udă, pasta unsuroasă, ceaiul opărit, o dură contradicţie între a vrea şi a putea să sorbi, să mesteci şi să înghiţi.
– Oare mai ţinem mult cârpa sub obrazul nostru identitar? – se semeţi retoric către comandant o namilă care muşcase năprasnic din gamelă, crezând că e tartina.
– Fiule, am ostenit cu toţii în exerciţiul funcţiunii. Dezinhibaţi-vă, flăcăi. Ridicaţi cagulele şi rulaţi-le sub formă de fes. Săltaţi în sus şi ochelarii.
– Aşa mai merge, domn' comandant, arătăm a oameni de treabă, grăi un oacheş mustăcios. Oare dumneavoastră cum vă stă cu fes?
– Iertaţi-l de întrebare, atâta îl duce mintea de brută iniţiată. Ascultă, măi intrusule cu caş la gură, tu nu ştii că domnu' comandant, care ne este ca un tată, lucrează tot timpul sub acoperire şi are nu numai cagulă, ci şi lentile de contact? interveni un veteran cu tactul necesar şi oportun al subalternului vocaţional.
–Soldat, de unde ai informaţia cu lentile de contact?
Veteranul înlemni. „ M-am dat de gol ca prostu'." Numai eu am fost tâmpitul care era să fie prins în dormitorul şefului, când mă hârjoneam cu nevastă-sa. Am stat, ca în comediile ieftine, sub pat, o noapte întreagă, silindu-mă să nu strănut, de câte ori sub arcuri cădea câte un smoc de câlţi îmbibaţi cu praf. Mi-a zis nebuna de muiere să ne jucăm de-a cucu bau prin casă. Băieţii m-au avertizat că nebuna are fantezie frenetică, dar ce mi-au văzut ochii şi ce mi-au auzit urechile în noaptea aceea m-au copleşit. Când a intrat omul în casă, femeia nu avea pe ea

decât scufiţa albă şi un şorţuleţ decorativ de dantelă. Aşa cum era, a ţâşnit în faţa bărbatului, a făcut o reverenţă, a pus mânuţele la ochi şi a început să debiteze:
-Mi-a fost dor de tine, nestemata mea cazonă,m-am jucat de-a gospodina, friptura miroase a fum, am dat-o la sărmani, ştii, am avut o viziune…
L-a luat de mână, tipul o urma, moale şi ascultător, a intrat în jocul de-a cucu bau cu ea, s-a lăsat mânat în dormitor. Nebuna se simţea bine cu el în pat şi cu mine dedesubt. Când dădea omu să închidă ochii, ea, „cucu". Amorţit de somn, bărbatul răspundea la parolă, apoi, la porunca ei, cobora din pat, cotrobăia după şoşonii ei de pluş. Nemeritul bâjbâia cu mâinile sub pat, tipa se tăvălea de râs, îşi arunca din nou şoşonii, şi tot aşa. Într-un târziu au adormit. Peste noapte se făcuse frig. Dârdâiam de încordare, ochii îmi lăcrimau. Când am simţit că şeful doarme adânc, am vrut să mă subtilizez. Şugubeaţa m-a simţit şi mi-a dat un avertisment sever, aplecându-se spre mine şi pocnindu-mă în creştet cu şoşonii. M-am retras strategic, m-am îndârjit şi eu, am tras de pled, ea ţinea de învelitoare cât putea. În cele din urmă, s-a înfăşurat ea singură cu tot pledul, noi doi, eu şi el, am cedat cavalereşte, numai să ne lase în pace maniaca. M-am simţit solidar cu şeful meu, ca de la bărbat la bărbat. Ba mai mult chiar, când omul se echipa, dimineaţa, şi a scăpat o lentilă de contact, începând să orbecăiască după ea, eu i-am înmânat-o personal. L-am scutit de efortul de a scotoci prin covorul prăfuit. Recunoscător şi tandru, mi-a sărutat mâna, mi-a mulţumit şi mi-a urat somn uşor, să fiu frumoasă şi cuminte. Cum stăteam cu pielicica goală, singur- singurel, chior de somn, neajutorat, m-a cuprins un dor arhaic de tiparul matricial:
– Mamă Venus, tu cea cu întreite atribuţii, mamă, senzor erotic şi stăpână a lumii din cer, din străfund de ape şi de pe pământ! Sunt trist şi cu popoul gol în infinitul cosmogonic. Acoperă-mi goliciunea, tu, maică ocrotitoare, măcar cu o cămaşă şi un pantalon! Trăsneşte-l cu puterea ta divină pe soţul încornorat, dă-i un condur zeiesc în pat, scapă-mă de curtea marţială.
Zeiţa a avut milă de mine, muierea adormită a chicotit în somn un „cucu bau". Bietul om, aşa cum sta de-a buşilea, în contemplare şi extaz, a tresărit înspăimântat şi s-a lovit cu fruntea de muchia patului. La slujbă i se vedea cucuiul de sub năframa protectoare. Eu am reuşit să scap de beleaua de femeie pentru că ludica dormea neîntoarsă. Am ieşit din casă deghizat în coana lăptăreasă. Ştiam secretul: ochii şefului erau căprui, lentilele albastre.
-Soldat, nu mi-ai răspuns la întrebare.
– Domnule comandant, cu tot respectul, vă informez că, de câte ori am dat cu gaze lacrimogene în manifestanţi, ochii dumneavoastră au rămas uscaţi şi reci. Am intuit că, din motive de maximă securitate, ochii dumneavoastră sunt blindaţi.
– Acum, că tot plecaţi la vatră, vă pot spune aşa, ca de la om la om, că puterea este încopciată între secret şi paradox. De pildă, fiecare dintre voi s-a legănat, pe rând, cu iluzia că nevastă-mea îmi pune coarne. Mai întâi că nu am avut nicio nevastă. Muieruşca pe care aţi abordat-o era o simplă practicantă de la departamentul de sexologie fricţionară. Era musai să vă testăm comportamentul în situaţie de criză. În mare parte, v-aţi descurcat foarte bine.Aţi trecut cu brio testul de fidelitate.Toţi aţi făcut stagiu de o noapte, goi- goluţi, pe după draperie sau sub pat. Ştiu că nu v-a fost comod. Puteaţi să mă asasinaţi, să-mi daţi foc la casă, să-mi haliţi antricoatele din frigider. Niciunuia nici nu i-a dat prin gând măcar umbra vreunei fapte infamante. Poate m-aţi invidiat, poate m-aţi urât, poate v-ar fi plăcut să vă bateţi joc de mine, sau să-mi umblaţi prin fişier şi să-mi extrageţi documente. Am privit cu multă atenţie înregistrările video. Nu vă uitaţi aşa la mine. Eu, comandantul vostru, mi-am regalat puterea în maiou şi pijama. Asta în vreme ce rezerviştii de la guvernare se dau de ceasul morţii să ţină situaţia sub minimul de control, cu diagnoze, prognoze şi cu secretare sexy. Cabinetul mesianic se pregăteşte să plece în exil. Cine ştie dacă vor reveni? Din păcate vor lua cu ei şi solda voastră. Bieţii de voi sunteţi un pachet de nervi şi muşchi. Aş pune de o dictatură militară, dar sunteţi în criză de idei şi de timp. Prin mijloacele mele specifice de informare, am aflat că dinspre depoul de tramvaie vine o procesiune de obsedaţi în căuturea adevărului

absolut şi istoric. Nu e tactic să le stăm în cale. Abandonaţi efectele, inclusiv tăbliţele de înmatriculare şi bocancii. Păstraţi-vă fesul, pentru că în trenuri şi camioane este curent. Dispersaţi-vă silenţios printre manifestanţi. Am încredere în steaua norocoasă a iminentei corporaţii de dezertori. Sunteţi liberi să fugiţi. Privatizaţi-vă rapacitatea.
Băieţii stăteau înmărmuriţi, niciodată şeful nu le ţinuse un discurs. Se vede treaba că se întâmplase o mare nenorocire. Comandantul se întoarse cu spatele la ei, se îndepărtă agale şi gârbovit, silueta lui fu înghiţită de ceaţă, bocancii erau încărcaţi într-o furgonetă de nişte indivizi în halate albe, armele rugineau văzând cu ochii, sediul fostului guvern era împresurat de bălării, un stol de ciori tăcute îşi căutau un punct de sprijin, o damigeană goală împrăştia un damf de cloroform. O ţinea în braţe un tânăr ce dormea în iarbă, descălţat, cu fesul tras pe ochi. „ Cine a tras în noi", se tânguia o frunză din plopul secerat în unduirea ei nătângă, acolo, în oraşul cu memoria castrată.

Noaptea urii graţioase

Mulţimea scanda incendiar lozinci negativiste. Piaţa guvernului gemea de scutieri. În faţa Parcului Central stăteau bară la bară autobuzele din care se revărsaseră mitingiştii. Incidentele săreau de făceau scântei şi înteţeau animaţia populară. Undeva, într-un flanc, o tânără femeie ţipa din gură de şarpe. Era o bondoacă, îndesată şi înfofolită într-un cojoc artizanal şi o broboadă de lână groasă. Un poliţist dăduse să se apropie de ea, cu intenţii terapeutice. Vuietul mulţimii clocoti ameninţător: „ Asasini! Asasinii!". O ploaie de pietre şi de murături se abătu asupra omului legii oficiale. Poc, poc, poc, în cască, peste omoplaţi. O pietricică mai vitează îl nimeri peste fluierul piciorului. Poliţistul icni şi bătu în retragere şchiopătând amarnic. Încerca să scape de bondoaca singulară care-i luase urma şi se agăţase straşnic de piciorul teafăr. Poliţistul avea pistol. Verbul punitiv rima însă cu puşcă, asta e. Biruit în lupta corp la corp cu răzvrătita, poliţistul se împletici şi se întinse cât era de mare pe carosabil. Bondoaca prinse avânt şi se sui pe poliţist. Avea ce-avea cu casca, o fremăta un spasm erotic. Poliţistul simţea cum mâinile dibace ale femeii îl strângeau de gât. Omul de ordine stătea supus, de teamă să nu fie linşat şi desfăcut bucată cu bucată. Un om în uniformă, mort la datorie, este, precum se ştie, un erou…O moarte demnă este, din când în când, istoric necesară. Poliţistul nu voia să moară, avea de gând să ajungă până la adânci bătrâneţi, ca pensionar onorabil. Aşa că-şi desfăcu grijuliu casca şi aşteptă răbdător reacţia combatantei. Femeia o smulse în triumf, se rostogoli cu ea la piept. „ Jos căştile, jos găştile!" Poliţistul aştepta emoţionat etapa clasică „ jos pantalonii!". Era un pudic şi un subordonat cu frica şefilor în oase. Pricepu uşurat că haita nu-i mai voia capul, ci avea chef de hârjoană. Şi alţi colegi ajunseseră la post desculţi şi în indispensabili. Ruşinaţi, învinşi, dar reutilizabili. Omul nostru însă călcase regulamentul. Purta *egării* nevestei pe sub pantaloni. Erau nişte colanţi cu romburi vişinii, portocalii şi roz. Ce circ mediatic ar fi ieşit pe seama lui ...Din fericire lumea avea altceva de făcut. Uitase de poliţist pentru că bondoaca născuse un bebeluş. O naştere uşoară, executată public, o naştere model, fără spital, perfuzii şi panică prostească. Femeia îşi executase corect mandatul civic de contribuabilă la sporul demografic. Tânăra mămică îşi adună copilul de pe stradă, îl înfăşură iute în broboadă şi îşi puse prompt casca trofeu pe cap. Îşi salvase imaginea şi reputaţia. Cum i-ar fi stat unei martire populare cu capul descoperit? Dacă, în plină apoteoză mediatică, ea, femeia din popor, ar fi fost filmată în prim plan, fără broboadă şi fără cască? I s-ar fi văzut machiajul şi coafura şic. Ea, femeia totală, ea, mama etalon, era de fapt o balerină din trupa siderală şi îşi asumase rolul de animatoare, ca membră a mişcării radicale. Rolul ei era să facă o prestaţie telegenică prin care să le scoată pe gospodinele inerţiale din cartiere şi comune. „ Murim, luptăm şi pruncul l-apărăm" , intona la unison personajul colectiv.

Victima feminină agită bebeluşul din plastic în mărime naturală şi tângui un bocet de dor şi jale la portavoce: „ Copile, copilaşul meu/ Pe ce lume te-am adus/ În ce leagăn mi te-am pus/ Cine mi te-o alăpta/ Cine mi te-o înfăşa/ Ghete ci`n ţi-o cumpăra/ La şcoală cin` mi te-o da/ Dacă eu, măicuţa ta/ Nu voi şti a cuteza/ Drept în ochi a-i scuipa/ În faţa naţiunii/ Şi a televiziunii/ Pe guvernanţii găunoşi, mincinoşi şi monstruoşi".
-Stai pe coarda populară, ieşi din perimetrul de neologisme! I se suflă prin microfonul din cercel.
- Voi, gospodine, mame de ispravă şi de bine, nu mai staţi, nu vă mai holbaţi, luaţi ce apucaţi, obiecte de uz casnic din bucătărie, oale, polonice şi tigăi, şi veniţi aicea între noi, ca să-i coborâm pe sfântul caldarâm, pe guvernanţi şi pe slujitorii lor.
Un lider de-al carbonarilor interveni într-o tonalitate mobilizatoare:
-Uoooooo, ruşine lor, să-l chinuie pe bietul popor. Uoooooo, să defileze câinii cu facturile în coadă.
Teleobiectivul surprinse imaginea unui poliţist văzut din spate, şchiopătând, cu capul descoperit. Urma mama cu pruncuţul într-o poză statuară. Un pâlc de fecioare se mlădia în jurul ei. Cercul se desfăcu şi se mulă într-o spirală ce se derula lent. Vestalele intrară printr-o cadenţă apăsată, crescendo, până la vertijul unui ritm nebun, iraţional, păgân. Coardele de scutieri şi de mitingişti se palpau şi se îmbrăţişau iniţiatic. Piaţa guvernului trepida: „ Două fire, două paie, ia guvernul la bătaie!"
O incantaţie universală, fără bariere, frontiere şi prejudecăţi. O ploaie de stele albastre cădea din elicopterele venite din senin. Totul se rostogolea şi şerpuia în ondularea magică. Spectacolul de sunet şi lumini nu omitea nimic. Elicopterele se roteau în jurul pieţei, elevat, solemn, silenţios. Spiritul comunitar extatic plana peste mulţime. O revoltă folclorică spectaculoasă îşi ţesea scenariul. Ici, acolo, mai apărea câte un acces identitar, răzleţ. Un domn îşi duse mâna speriat la buzunar. Îi dispăruse portofelul. „ Hoţii, hoţii!" O doamnă corpolentă îl puse scurt la punct:
-Ei, hoţii, sunt altfel decât noi, dar sunt ai noştri. Fiţi tolerant şi generos! Domnul se conformă placid, nu sparse bucla spiralei, ci se lăsă înfăşurat de semenii lui ce aderau din mers la potenţarea enigmelor ordonatoare.
Brigada antitero fu străfulgerată de un fascicul de steluţe în picaj. Grupul negru de introvertiţi deveni imprudent.
-Puneţi-vă ochelari! răcni conducătorul trupei de elită atemporală. Trupa se execută şi se afundă sub acoperirea anonimatului istoric legalizat. Unul din mascaţii cu cagulă fredonă ca pentru el: „ Două fire, două paie,/ Ia civilii la bătaie,/ Ca să facă vânătaie,/Hop şi aşa!".
Apostolii Puterii prinseră din zbor parola şi o clamară în cadenţa unui marş eroic. Mica abatere stilistică de la distihul neelegiac, trecu neobservată. Ţeava inoxidabilă scuipa pe gură jeturi de lumini portocalii.
…Luna se piti în nori, însingurată şi mâhnită.
Un cerşetor rămase pironit, cu mâna întinsă. Se codea să intre în corul nemulţumiţilor. Mâna sa jelindă nu avea mână pereche. Unica lui mână, harică, cerea de parcă ar fi vrut să dea.
-Hai, bătrâne, fă un ultim şi suprem efort integrator! îl apostrofă un mistic militant.
Misticii şi cerşetorul cel beteag pluteau deasupra unor lespezi de beton transcedentale. Clădirea guvernului era scăldată într-un nimb albastru. Era o noapte transparentă. Îngrijitoarele băteau mocheta cu papucii de serviciu. Lustrele se clătinau legănate. Guvernul se golise de obiectul muncii. Serpentine de hârtie ieşeau prin faxuri şi fluturau printre perdele. Vuia răscolitor solul şi subsolul strămoşesc.
În aval, pe-o gură de canal, premierul şi locoteneţii săi lucizi, coborau o pantă lină. Echipa oficială intră într-un buncăr din patrimoniul de protocol. Pe ecranul de sticlă antiglonţ, nu puteai desluşi făpturi umane, de atâta praf şi fum. Crainica îşi irosea privirea în eter. O pânză de păianjen se balansa din tavanul scund.

-Domnule Premier, cât ne mai ţineţi în suspens, n-a căzut nici acum guvernul? vociferă cu arţag tânăra femeie.
- Fă-te blondă, pentru credibilitate, se auzi o voce în subteran.
- Daţi-mi un pont, o ştire, o minciună convenabilă, o informaţie, ce-o fi, din culisele Puterii. Trebuie creată iluzia accederii la marile secrete de stat. Publicitate. Urmează reclama cu crema hidratantă pe care o vom anihila cu clăbucii de la reclama pentru detergent.
- Dă-te la o parte, şedinţa de cabinet se va derula în direct. Urmează Apelul către ţară. Punctul unu: guvernul e viabil.
-Puteaţi să mă lăsaţi pe mine să anunţ. Tot mă ia cu somn şi-mi scade cota de audienţă.
-Lasă, că te ţine tatăl tău pentru mandatul următor, conchise vocea inconfundabilă a purtătorului de cuvânt. Premierul e între colegi. Sughiţă şi i se văd sechelele din vechiul sistem. Cedează timpul de antenă ministrului globalizării. Premierul va bea apă ca să-i treacă sughiţul şi va pleca de bunăvoie în opoziţie pe stradă. Vrea la aer, e mahmur. Preia ştafeta energicul ministru al globalizării. Domnia sa vă va ţine un discurs. Vorbiţi liber, maestre, vorbiţi liber.
-Mulţumesc, colega, pentru introducerea în situaţie. Fiica mea, retrage-te în plan secund. Deci, iubită naţiune, psihogramele centralizate atestă o recrudescenţă a melancoliei pe plan mondial. Deşi, ca specie, am ieşi cu brio din stadiul puberal, persistă păguboasa suferinţă a crizei de identitate. Apolinicii şi dionisiacii, dilematicii şi evazioniştii, vizionarii mesianici, cabotinii, snobii şi rebelii, frustraţii, s-au coalizat vremelnic într-o proferare solidară de interjecţii nihiliste. Limbajul comunitar e surmenat de arhaisme şi de regionalisme reziduale, de înjurături incoerente. Existenţa tubulară, cap-coadă, coadă-cap, este perturbată de isterici. Deci ce e de făcut cu maniacii umanişti? Simplu, vom subvenţiona o televiziune tehnocrată. Vom renunţa la televiziunea umanistă, o copie palidă şi aproximativă a realităţii. Vom construi o televiziune esenţială, non-figurativă, şi enunţiativ-afirmativă. În faza de tranziţie, ecranele vor emite triunghiuri, cercuri şi pătrate. Telespectatorii se vor calma şi vor reveni la normal. M-am consultat cu ministrul psihologiei colective. Dânsul are o opinie tranşantă în subiect. Vă poate confirma.
- Adevăr vă zic vouă, sunt ministru psiholog.
- Ministrul captării publice este adept al suspendării televiziunii primitive. Vă va vorbi.
- Totul va fi bine, sunt ministru captator.
- Sunete celeste vor vectoriza fluidul informaţional. Realitatea nu e ce se vede, ci ceea ce se crede. Este o opinie neechivocă a ministrului trecutului istoric. Va lua cuvântul.
- Cred la fel ca antevorbitorii.
- Am fost avertizat asupra magnetismului viabil din paradigma timpului încremenit, de către ministrul mitologiilor active. Îşi va exprima părerea.
-Am, ca toată lumea, o identitate în pustiu. Mentor stilistic mi-a fost ministrul artei de a trăi.
- Sunt un hedonist larvar, mă conformez şi gata.
- Mi s-a atras atenţia asupra pierderilor suspecte în resurse şi idei. Se poate vorbi de instaurarea sindromului cuprins în paradigma „ dor de ducă”. Este încredinţarea fermă a ministrului circulaţiei virtuale.
- Aşa este.
- Vom recurge la o nouă generaţie de biotipuri guvernatoare. Părintele societăţii civile lucrează la geneză.
-Exact, mai e puţin şi renaştem din cenuşă.
- Ne vom debarasa de cutumele tribale. Ne vom elibera de veacul obsedant. Vom peria limbajul de stereotipia idioată. Vom reforma limbajul ca să ieşim din criza de comunicare. Vom subvenţiona orezării. Vom profesa o guvernare cerebrală. Vom liberaliza inteligenţa.
- Tati, e o delegaţie de hackeri în studio. Cică vor să penetreze până la tine şi să intre în dialog. Nu mă cred că nu ştiu unde eşti. Zi-le tu ceva, dă-le „bună-seara”.

- De unde ai informaţia că e seară? De ce nu-ţi vezi de treaba ta şi-i agasezi pe oameni cu spectrul nopţii? La ora când zici tu „ bună seara”, milioane de oameni veghează şi lucrează pe interfaţa luminoasă a globului. Pe unii îi arde soarele în cap, fac insolaţii, sub dogoarea soarelui torid, diurn. Alternanţa ciclică zi-noapte va fi abrogată printr-un edict de urgenţă.
-Tată, asta mai lipsea, să mă faci pe mine vinovată. Măi, băieţi, lăsaţi-mă în pace. Nu mă loviţi, mă doare. Vă rog, nu mă trageţi de păr. Vă jur că nu ştiu unde este tata. Nu mai daţi în mine, nu mai daţi, sunt doar o piesă componentă a marelui sistem.
Guvernul, cu organigrama remaniată, finalizează Edictul de Urgenţă. Televizorul face purici pe ecran. Manifestanţii s-au oprit din tropăit. Liderii s-au retras pentru negocieri. Oamenii de ordine au luat repaus pentru mic dejun.
Din pământul reavăn adus pentru gazon, răsare o râmă în spirală cognitivă.

*

VOICHIȚA PĂLĂCEANU VEREȘ

Necazuri

Cearceafurile sunt ghemotoc la picioarele lor. Pernele pufoase şi imaculate, aruncate la întâmplare prin cameră, par nişte oameni de zăpadă răsturnaţi în poziţii hidoase de neaşteptatele raze fierbinţi ale începutului de martie. Transpiraţi şi ciufuliţi, cu pielea brăzdată de linii roşietice, vremelnice dovezi ale păcatului, cei doi care zdruncină patul matrimonial duc şi ei cu gândul la nişte oameni ajunşi în ruină. De n-ar fi îmbujorarea ce le întinereşte chipurile trecute de prima tinereţe şi văpaia fericită din ochi, ai zice că se confruntă într-o luptă decisivă, ce se va încheia abia când unul dintre ei îşi va găsi sfârşitul.

Aflată deasupra, cu privirile fixate pe irişii lui fosforescenţi de-atâta fericire, se opreşte o clipă ca să-şi regleze respiraţia.

– Dumnezeule, ce-mi faci!, şopteşte. Te iubesc ca o nebună!

– Te iubesc ca un disperat!, replică el.

Profită de faptul că femeia a deschis dialogul ca să se odihnească. Îi prinde şoldurile între palmele largi, transmiţându-i astfel să se oprească. Îl solicită mai mult decât şi-ar fi imaginat că poate face faţă. Dacă ar fi atlet, cu siguranţă că, după o astfel de zi petrecută cu ea, s-ar înscrie ca participant la maraton, cu şanse mari să urce pe podium, deşi toată viaţa lui a concurat doar în probe de sprint. Când, a doua zi, dă filmul înapoi, încercând să înţeleagă evenimentele, se simte ca un consumator ocazional de droguri la câteva ore după ingerarea dozei: îşi aminteşte trăirile intense, prin faţa ochilor i se succed fulgerător milioane de culori traducând milioane de senzaţii, însă este incapabil să-şi explice exact experienţa unică pe care, transpus în alt plan existenţial, a traversat-o. Ceea ce rămâne, incontestabilă dovadă că a fost aievea, nu un vis ori vreo ciudată transă indusă cu viclenie de un şaman abil, este greutatea plăcută din muşchi şi fericirea extatică, aproape materială, care-i umple pieptul multă vreme după aceea.

Ea, nerăbdătoare, încinsă încă, mobilizată de o energie interioară inepuizabilă, începe să se agite din nou, stârnindu-l.

– Lasă-mă un pic să-mi trag sufletul!... Sunt un biet om, nu o zeiţă, ca tine…

Râde fericită. Pentru el este o zeiţă! De i-ar spune orice, că-i cumpără pământ pe lună, că-i dăruieşte cheile de la porţile raiului sau c-o va face responsabilă peste magazia cu lemne din iad, n-ar fi atât de încântată. Cu el chiar se simte înzestrată cu atribute divine! Lui îi

datorează, fără doar şi poate, calităţile ce şi le-a descoperit şi care o uluiesc în aceeaşi măsură ca pe el. Îndrăgostită până peste cap, smintită de-a dreptul de dragul lui, nu-şi poate lua ochii de la bărbat, cum nu-şi poate impune să stea liniştită. Ceva neştiut înscris în ADN-ul ei o împiedică să-şi domolească bătăile accelerate ale inimii şi atingerile. Contactul fizic cu el, chiar redus la suprapunerea unei jumătăţi de centimetru pătrat de piele, o transformă într-o creatoare şi într-o devoratoare insaţiabilă de senzaţii.

Niciodată nu-i rezistă. Cu un gest, cu boarea unei părelnice mângâieri, reuşeşte de fiecare dată să-l aducă exact acolo unde doreşte. Trupurile le sunt din nou cuprinse de frenezie, dansează sălbatic, zdruncinând patul care, la fiecare opintire a înlănţuiţilor, se mai deplasează câţiva milimetri spre mijlocul camerei.

Telefonul sună prelung. Minute în şir, îngemănaţi în pasionala încleştare, rămân surzi. Soneria continuă să ţipe cu disperare.

– E-al tău?

– A meu…, răspunde dezamăgită c-au fost întrerupţi.

Continuă să se mişte, dar ţârâiala iritantă o împiedică să se bucure de moment.

– Răspunzi?, întreabă mirat când o vede întinzând mâna spre noptieră.

– N-am de gând! Vreau să văd cine este nenorocitu' ce are tupeul de a insista atât!

Deblochează tastatura celularului. Priveşte atentă ecranul, citeşte notificarea şi, mişcându-se în continuare, uşor, ca într-un vals din vis, bombăne nemulţumită:

– Domnul. Îţi dai seama, dragă, că a sunat de opt ori în ultimele trei minute?!

Nu-i pronunţă numele, îi spune „domnul", să n-alunge vraja, tot aşa cum nici pe-al lui nu-l rosteşte, înlocuindu-l mieros cu „scumpi" şi „honey" sau cu „dragă", când ceva nu-i convine.

Telefonul îi alertează din nou.

– Poate ar trebui să răspunzi…

– Mda…

Ridică aparatul trântit cu ciudă alături în urmă cu câteva minute.

– Alo! Da!... Ţi-am mai explicat şi altădată că nu pot răspunde întotdeauna imediat ce suni! – admonestează enervată. Ah! Daaa… Înţeleg… Îmi pare rău! Daaa, sigur, cum să nu?! Evident, dragă! Daaa, daaa… Cât de repede pot. Fug, dragă, sigur că da! Te pup! Ne vedem mai târziu! Îmi pare rău…

Se întinde şi pune telefonul pe noptieră, lângă poşetă. Strânge puternic din coapse şi-şi reia legănatul deasupra lui. El îi intră în joc fără voie. Se dezmeticeşte.

– Opreşte-te! Te-ai schimbat la faţă când vorbeai la telefon… S-a întâmplat ceva?

– Domnul meu… bocea… Se pare că soacrei i s-a făcut rău acum două ore… L-a sunat pe fiu-so, a sunat şi la salvare… Au ajuns în acelaşi timp… Un ceas şi mai bine au încercat s-o resusciteze…, dar degeaba…

– Hmmm…

Blocat, nu ştie ce să mai adauge. Se simte ridicol. Vinovat. Ideea salvatoare iese la iveală ca o păpădie în asfaltul din centrul oraşului:

– Pot face ceva? Ai nevoie de ajutorul meu?

I se uită adânc în ochi, răscolindu-l din creştet până în tălpi.

– Daaa…, şi-şi reia dansul, încet la început, apoi din ce în ce mai rapid.

– Zeiţa mea, ce…?, încearcă el s-o oprească.

– Teee rooog…, se pisiceşte. N-am terminat…, şi-şi reia mişcarea sălbatică.

Trupul lui împietreşte, apoi într-o clipă devine o masă gelatinoasă imposibil de manipulat.

– Regret, scumpo…

Furioasă, coboară din pat şi-ncepe să se îmbrace alert. El n-aude ce-i spune la plecare. „Du-te naibii, căţea în călduri fără suflet!"

Fitness

– Mare lucru cu asfaltu' ăsta! deschide vorba Nastasia.

E duminică după-amiază. Aşa cum obişnuiesc de vreo douăzeci de ani, după ce copiii li s-au împrăştiat pe la casele lor, după-mesele de sărbătoare şi de duminică, dacă nu-i prea frig sau nu plouă, prietenele se aşază la sfat, pe banca dinaintea casei Nastasiei. Vorbesc în fiecare zi, faţă în faţă şi la telefon, dar tot nu li se termină poveştile, au subiecte destule de discuţie în orele acestea de odihnă pe bancă. Ce-i drept, satul e mic, însă tot se petrec o sumedenie de lucruri demne de atenţia lor. Stau chiar în centrul satului, avantaj considerabil, căci nu le scapă nimic, sunt la curent cu cine şi când trece pe drum, sunt pe fază când vine maşina ce aprovizionează magazinul, ba chiar pot trage cu ochiul la bufet, să vadă cine pierde vremea pe acolo. Asfaltarea – încheiată în ajun – este cea mai mare realizare a colectivităţii din ultimele decenii, numai prin anii '50, după colectivizare, când au construit căminul cultural, au mai fost aşa de mândri lăpugenii de satul lor.

– Vaaai, mulţumită Domnului, că n-am crezut s-apucăm drum ca la oraş! îi ţine isonul Elvira. Că doară vedeţi cât minţăsc politicienii ăştia…

– Aşa, aşa…, cade de acord Iuliana, cea mai tânără dintre femei, numa' minciuni şi minciuni zic!

Ar mai adăuga ceva, dar îi e teamă să n-o audă vreun răuvoitor şi să n-o pârască la primar.

– Bine-i, Doamne, cu asfalt! De-acuma ne-or veni copiii mai des pe-acasă, se arată plină de speranţă Anisia.

Celelalte dau afirmativ din cap. Sigur vor veni tinerii mai des în sat! Mai ales feciorul Anisiei, care-i hotărât să stoarcă din părinţi şi ultima picătură de sănătate. Are salariu mare, mare de tot, nevasta lui la fel, iar băiatul lor e pe picioarele proprii de ceva vreme, însă Miron nu-şi slăbeşte părinţii, vrea de toate. Pensia lor în buzunarul său ajunge, însă nu-i destul. La lucru nu-i ajută, că e ceva şef la oraş şi nu se face să-l vadă lumea cu bătături în palme sau cu mizerie sub unghii. În plus, a citit pe undeva că pe ţăranii în vârstă dragostea de pământ şi animale îi ajută enorm în lupta cu bolile şi anii. Iar el nu vrea să-şi ştie părinţii neputincioşi, deşi se apropie amândoi de optzeci de ani. De când i-a convins ce importante sunt produsele ecologice pentru sănătate (în primul rând, a lui, că e bărbat voinic, în putere), pretenţiile i-au tot crescut şi bătrânii n-au încotro, muncesc până se clatină pe picioare, să aibă puiul lor ce-i pofteşte inima.

– Tu Anisie, ieri numa' un ceas o stat Mironuţ…, o provoacă cumnata Elvira, camuflându-şi uşoara maliţiozitate înapoia unui surâs strâmt.

– Săracu'… O avut de rezolvat ceva cu serviciu', îl scuză mama.

Elvira mimează că înţelege, deşi ştie ea bine: feciorul fratelui ei nu vine de drag acasă, ci să-i jupoaie pe bătrâni. De-aceea nici nu rămâne în sat mai mult decât i-ar lua să facă în oraş cumpărăturile la un supermarket. Doar că aici nu plăteşte. Tare îi e milă Elvirei de fratele şi cumnata ei! Robotesc din zori până în noapte, ca nişte slugi. Greul totuşi cade pe Ilisie, că Anisia ba-i la spital, ba proaspăt operată, aşa că e mai mult prin bucătărie şi prin ogradă. Mâinile nu-i stau o clipă. Nici gura! Că, de nu l-ar ţine din scurt pe Ilisie, el, ca toţi bărbaţii, mai slab de voinţă, ar vrea mai mereu să se tragă la umbră sau să se răcorească ba cu o bere, ba cu un pahar de vin… Şi-atunci cine le-ar face toate?! Că la găini le trebuie mâncare şi curăţat în coteţ în fiecare zi, caprele trebuie duse la turmă dimineaţă de dimineaţă, până departe, în hotar, porcii grohăie flămânzi, vacile mugesc de sete… Dar în grădină câte-s de făcut! Şi mai e şi cositul, că peste iarnă animalele trebuie hrănite… Când a sosit şontâc-şontâc, Elvira a întrebat-o pe cumnată de ce n-a venit şi Ilisie în poveşti, că e ziua Domnului.

Anisia i-a explicat că el doarme, neimaginându-şi că femeile de pe bancă au auzit-o dându-i răstit bărbatului său o grămadă de sarcini de îndeplinit până la întoarcerea ei acasă.

– Aud că peste deal, în toate satele, cum s-o gătat cu asfaltatu', au venit cu apa şi cu canalizarea. Om trăi şi noi ca la oraş!..., se entuziasmează Iuliana.

Nastasia şi Elvira o privesc lung, mirate că e naivă ca un copil şi crede că vor face autorităţile pentru ea ce nu a putut face singură. Doar Iuliana nu are baie în casă, că e văduvă, fără copii şi din pensioara ei n-a putut pune deoparte atâţia bani.

– Da' ce-ţi trebe ţie să vină ăia cu apa şi canalizarea? se răţoieşte la ea Anisia. A priceput că femeile au tăcut după vorbele ei, fiindcă o judecau în cugetele lor pe ea şi pe Miron şi zărit-o cu coada ochiului pe cumnată făcându-i uşor semn Iulianei să schimbe vorba, până nu se-apucă iarăşi să-l laude pe importantul ei fiu ori să-l ponegrească pe bietul Ilisie. Ce, n-ai apă-n fântână?!

– Am apă în fântână… Da' tare mi-ar plăcea şi mie să am baie în casă, ca noaptea să nu mă mai duc afară, pe ploaie…, pe viscol…

– Apăi, nu-i mare lucru s-ai baie-n casă! Ilisâie al meu tăt la veceu' de-afară să duce, ca să facă mişcare, că ne-o spus Miron că aşa o zis un doctor la televizor: că persoanele de vârsta a treia au nevoie de un program riguros de fitness, dacă vor să-şi păstreze sănătatea!...

Vizita

O cheamă Maria. De când s-a pomenit pe lume, toţi i-au spus Măricica, să n-o confunde cu celelalte multe Marii din neam. Sunt tot mai rari cei ce-i spun pe nume, căci a îmbătrânit, e văduvă, iar sora ei şi singurul frate pe care-l mai are sunt departe, acolo în satul strămoşesc unde şi-au rostuit vieţile. Ea cu răposatul Grigore s-au mutat la oraş după ce li s-a însurat primul fecior; au vândut micuţa gospodărie ţărănească şi i-au dat lui banii, să plătească avansul pentru apartament, Grigoraş făcându-şi părinţii, drept răsplată, proprietarii uneia dintre camere. N-a făcut niciun act feciorul cu ei, de-aceea, de cum au văzut că-i greu de îndurat veşnica morocăneală a nurorii şi beţiile celui dintâi născut al lor, au pus ban pe ban până şi-au putut cumpăra o cămăruţă într-una din multele curţi comune din centrul aglomerării urbane. Acolo i-a prins moartea lui Grigore săracul. Avea boală de zahăr – cum spunea în graiul său simplu – şi-ntr-o zi i s-a făcut rău, l-au dus la spital şi degeaba i-a dat ea să bea apă îndulcită, că s-a stins zâmbind, bucuros parcă să scape de cicălelile ei. După ce s-a terminat anul de doliu, altă lovitură pe capul ei: au venit de la primărie să-i anunţe că toate casele de pe stradă vor fi demolate, spre a lăsa loc câtorva blocuri frumoase construite pentru tânăra şi viguroasa clasă muncitoare, în interiorul căreia se nasc alţi şi alţi copii pentru care trebuie locuinţe. Fără multe păreri de rău, bătrâna s-a mutat în garsoniera repartizată în schimbul cămăruţei din centru; în fond, urma ca de acum să locuiască aproape de fiică, iar baia mică era numai şi numai a ei, nu mai trebuia s-o împartă cu alţii.

De aproape zece ani locuieşte bătrâna Maria în blocul de garsoniere. Mândră de casa ei, toată ziua şterge, lustruieşte, desprăfuieşte. Şi-a luat chiar şi un covor persan vişiniu, gros, de lână, ce acoperă mijlocul camerei până aproape de obiectele de mobilier. Doamne, cât a mai strâns din dinţi pentru covorul acesta! Cinci mii de lei a dat pe el şi numai ea ştie cât de greu a adunat banii! N-are pensie. Nici Grigore n-a avut, aşa că moartea lui a lăsat-o fără bănuţii ce-i câştiga ca paznic. Ca să aibă din ce trăi – că de banii puşi deoparte când erau mai tineri a jurat să nu se-atingă până va fi în putere –, s-a angajat să cureţe seara într-o farmacie, apoi, recomandată de şefă, a primit de lucru la alte două. Din spirit de economie, din banii luaţi pe curăţenie plătea facturile şi-atât. Pe mâncare nu dădea bani, doar ziua era lungă până să meargă la curăţenie în farmacie, aşa că la amiază se înfiinţa la Lenuţa, nora ei ce era în pensie de boală, care, de cum intra în casă, o-ntreba: „Nu ţi-e foame, bună? Supa-i caldă,

acum am luat-o de pe foc…". Se odihnea o vreme după prânzul copios (că Lenuţa gătea bine şi întotdeauna o îndemna să mai mănânce o porţie, iar ea n-avea putere s-o refuze), după care bătrâna Măricica o pornea mai departe. Adăsta la Anuţa, cealaltă noră, ce locuia aproape de prima, iar acolo mânca de ojină. Apoi, după ce-i ţinea o vreme de urât, o lua iarăşi la drum şi nu se mai oprea nicăieri până ajungea la farmacia ce avea cel mai devreme ora de închidere, căci abia după plecarea ultimului client se putea apuca de lucru. Pe la a treia noră, Savina, nu mergea niciodată, căci împreună cu aceea locuise prima oară când venise la oraş, iar Savina era tot supărată pe viaţă ca pe vremea aceea şi Grigoraş săracul se hărnicea la băut, nu-i rămânea energie de consumat cu monologurile interminabile ale mamei sale, după atâta dus paharul la gură. Nici pe la fata ei nu se ducea Maria prea des, căci lucra în fabrică, în schimburi, iar după-mesele libere nu le petrecea acasă aşteptând oaspeţi la masă, ci în vizită pe la prieteni.

Covorul acesta este mândria bătrânei! Îl curăţă cu grijă de scame şi-l mângâie cum ar mângâia un puişor de găină abia ieşit din găoace. Nu-i place murdăria şi, imediat ce vede un firişor de praf coborând pe nepreţuitul covor, se apleacă agilă şi-l ridică grijulie. Astăzi a vrut să-i arate casa nemaipomenit: a început vacanţa, iar fiica i-a dat de înţeles că vor trece pe la ea nepoţii ce învaţă departe de casă, la şcoli militare.

Primul a sosit băiatul fetei ei mai mari, Florica. Orfan de mamă de la şapte ani, chinuit de o maşteră născută fără inimă, Marceluţ e o dulceaţă de băiat, iar bătrâna, pe cât poate, încearcă de fiecare dată să-l facă să uite de necazuri. Apoi a sosit Mihăiţă, elev la şcoala de ofiţeri. Nici el n-are mamă, dar Anuţa l-a crescut de la doi ani şi, chiar dacă nu-i este mamă bună, băiatul lui Gheorghe nu şi-o aminteşte pe cea care i-a dat viaţă. Îl necăjeşte să vadă că nu este tratat ca fraţii lui de către mamă, dar a învăţat să nu se plângă. Însă bunica citeşte pe faţa lui ca pe calendarul bisericesc lipit pe perete în bucătărie şi ştie ea bine cât îi este de greu.

După plecarea lui, a răsuflat uşurată că nu mai vine nimeni. Doreluţ, nepotul de la fata cea mică, Gheorghina, a vizitat-o pe fugă cu o zi în urmă, iar Ovidiu şi Gabriel ai lui Grigoraş nu vin pe la ea, căci, văzând că bunica nu-l are la suflet pe tatăl lor, au înţeles că nici de dragul lor nu moare.

Sunetul isteric al soneriei ce plânge prelung o scoate pe bătrână din somnolenţa indusă de vizionarea transmisiunii directe de la catedrală. Panicată, se precipită spre uşă. E minionă şi rotofeie, n-ajunge la vizor, aşa că întrebă răstit:

– Cine-i? Ce vrei?

Pentru a se asigura că nu va pătrunde în casă nimeni fără voia ei, pune o mână pe yală, iar cealaltă pe lanţul gros, bine întins.

– Eu sunt, bună Măricica…

– Care tu?

E speriată că nu recunoaşte glasul bărbătesc, dar tonul i-a devenit şi mai agresiv.

– Sunt eu, bună Măricica, Dorian al lui Vasile…

Nu se aude niciun sunet. Ruşinat de reacţia bunicii, tânărul porneşte cu paşi târşiţi către lift. N-ar fi venit la bunica lui, dacă nu insista tata. „Du-te şi tu! Toţi se duc, numai ţie şi la soră-ta nu vă place să mergeţi s-o vedeţi! Nu mai prea iese din casă, atâta bucurie are şi ea, că mergeţi s-o vedeţi când veniţi în vacanţă!" Dorian se îndoieşte de multă vreme că prezenţa sa i-ar produce vreo bucurie bunicii. A văzut-o afectuoasă doar cu Doreluţ şi cu Marceluţ. Pe el nu şi-a risipit nicio mângâiere şi nu i-a zis vreo vorbă bună. De fapt, dacă stă să se gândească bine, nu i-a zis nicio vorbă, de niciun fel; nu-şi aduce aminte să i se fi adresat vreodată doar lui. În afara celor două săptămâni cât mama a stat la spital lângă tatăl lui, proaspăt operat – răstimp în care bunica a locuit cu ei din unicul considerent că n-a ştiut cum să se eschiveze de la a supraveghea trei adolescenţi –, nici n-a prea interacţionat cu ea. Bunica era în fiecare zi la ei când venea de la şcoală, dar nu-l băga în seamă decât dacă-l auzea spunând: „Mamă, mă doare capul!"; „Cred că îmi iese herpes pe buză". Atunci, sfătoasă şi

doctă, ca demnă angajată într-o reţea de farmacii ce era, intervenea scurt: „Ia piramidon!”. Ăsta era leacul pe care-l recomanda celor în suferinţă, neştiind că piramidonul nu se mai fabrică de ani buni. În afară de inutila recomandare paramedicală, nu le spunea lui şi fraților săi nimic, nu i-a felicitat pentru premiile şcolare, ori pentru notele mari de la examenele de admitere, căci pentru ea nu contau. Nici realizările lor, nici ei, nepoţii de la fiul ei Vasile. Când era mic, Dorian se gândea că în interiorul fiinţei pe care o numea bunica lui se găseşte camuflat un robot hapsân. Cu cât trecea mai mult timpul, cu atâta era mai încredinţat că lucrurile stau exact așa, fiindcă îi părea lipsită de suflet, ca o maşinărie, o vedea mereu hămesită şi o auzea constant plângându-se că n-a mâncat de două zile, deşi în ajun tot în casa lor mâncase. O dată totuşi a surprins-o pe bunica ieşită din rolul acesta: după moartea fratelui lui. Jalea ei din ziua aceea l-a impresionat profund. A intrat în casă îmbrăcată toată în negru, fără să dea bineţe. După ce a păşit în cameră şi şi-a văzut fiul palid, încărunţit complet peste noapte, nora şi nepoata cu feţele deformate de plâns, a izbucnit şi ea în plâns şi a hohotit zeci de minute, întrerupându-şi suspinele cu pauze mici în care vorbea în şoaptă cu ea însăşi sau cu Dumnezeu. Dorian avea pe atunci doar cincisprezece ani, n-a reuşit să deslușească din vorbele ei ceva, însă imaginea bunicii jelind după Flaviu îi este vie înaintea ochilor şi acum, după patru ani.

Liftul, după ce tânărul a apăsat pe buton, a coborât câteva etaje, după care a înţepenit la două niveluri mai jos. Dă s-o pornească spre scări, dar de după uşă aude glasul bunicii:

– Dorian, tu eşti?

– Da, bună Măricică, eu…

Ceilalţi nepoţi îi spun bunicii „buna”, dar el, ca şi Vanda, îi spune „buna Măricică”, nu pentru c-ar avea altă bunică, potenţială sursă de confuzie, ci fiindcă părinţii lui, amuzaţi de unele gesturi şi vorbe ale bătrânei, după plecarea ei, îi spun pe nume şi râd copios. Sunt născuţi amândoi la ţară şi, învăţaţi de mici să-i respecte pe cei mai în vârstă, n-ar îndrăzni să râdă pe seama mamei sau a soacrei; pentru ei Măricica este un personaj, nu neapărat o fiinţă concretă, prin urmare de Măricica şi suferinţele ei închipuite, de Măricica şi foamea ei insaţiabilă pot râde. Vanda şi Dorian îi spun „buna Măricică”, nu „buna” fiindcă n-au avut niciodată motive să simtă că au o bunică sau că ea ar fi, într-adevăr, bună.

Se aude cheia răsucindu-se de trei ori în broască. După o scurtă pauză, lovite unele de altele, zalele lanţului de la uşă ţăcănesc sec.

– Sigur eşti tu?!, ţipă bătrâna de după uşă, iar îndoiala din glas i-a înmuiat agresivitatea.

Dorian nu răspunde. Dacă nu vrea să deschidă, să nu deschidă şi pace! Va merge acasă şi îi va spune tatii că bătrâna nu l-a primit. După asta cu siguranţă nu-l va mai bate la cap, la venirea în vacanţă, să se ducă s-o vadă pe bătrână. Se simte ridicol în uniformă. Este în permisie, s-ar fi simţit mai bine în trening, încălţat cu tenişi şi fără caschetă pe cap. Dar a trebuit să plece de acasă în ţinuta kaki, fiindcă unchiul Gheorghe, la cea dintâi venire în permisie a lui Mihăiţă – primul din familie ce a ales o carieră în slujba patriei –, l-a obligat pe acesta să defileze prin oraş în ţinută militară, ca să îl vadă vecinii, cunoştinţele, cartierul întreg, întru mândria fără margini a băţosului tată de elev la liceul militar. Se pare că Vasile a resimţit oarece regrete că fiii săi au urmat licee civile, din moment ce acum, în prima vacanţă ca elev la şcoala de subofiţeri, i-a cerut imperativ să se ducă la bunică în uniformă, ca să-i arate că nu este mai prejos decât verişorii lui. „Aşa s-a întâmplat şi cu Vanda!”, şi-a amintit Dorian în vreme ce scotea de pe umeraş vestonul bine călcat. „A durut-o fix undeva pe buna că soră-mea a intrat la facultate! Că e prima din familie care accede la studii universitare. În schimb, când a întâlnit-o pe stradă îmbrăcată în uniforma militară, a dat fuga la noi să ţipe mândră: «Doamne, ce fată frumoasă-i Bonda! Şi deşteptată! Ce bine-i stă militar!...”

Yala păcăneşte scurt de trei ori, apoi din deschizătura strâmtă dintre uşă şi toc se iţeşte capul cărunt al bătrânei:

– Tu eşti, bată-te să te bată!, exclamă plăcut surprinsă. Hai, dragu' lu ' buna în casă, nu sta acolo!

Bărbatul o urmează mecanic, indecis dacă s-o eticheteze drept ultraprecautã sau senilă. Îi vine să râdă, însă îi e şi ciudă pe bătrână. De n-ar fi fost liftul blocat între etaje, era demult plecat!

– Hai, Dorian, hai înăuntru!, îl invită din nou după ce el se descalţă şi-şi aranjează pantofii în hol.

E băiatul cel mic al lui Vasile, geamănul lui Gheorghe. Vasile are cancer, nevasta îi este bolnavă şi ea, i-a şi murit un copil nu de mult, însă nu îi este prea drag bătrânei. Grigoraş, feciorul cel mare, este preferatul ei, însă acela bea şi nu se poate înţelege cu el cum ar dori, iar asta o determină să-i fie tare milă de el! Şi de Gheorghe îi este milă, c-are gemenii aceia care încă nu vorbesc bine şi băiatul din prima căsătorie, Mihăiţă, dus departe de la paisprezece ani. Îi e milă şi de Gheorghina, că-i divorţată de două ori şi-o vorbeşte lumea, îi este milă şi de Marieta şi de Marceluţ, copiii răposatei Florica. Numai de Vasile nu îi este niciodată milă şi ea nu-şi dă seama de ce, dar îl simte scos de la sufletul ei pe acest fecior, deşi-i calcă des pragul şi-n casa lui e întotdeauna bine primită şi ospătată. Cum nu-i este drag tatăl tânărului, nici faţă de el nu simte vreo emoţie aparte.

Îi face semn să se aşeze la masă. Pe mileul scrobit şi călcat cu grijă, odihneşte o vază bondoacă cu cinci trandafiri din plastic. Contemplând vaza urâtă, tânărul se gândeşte că seamănă cu trupul scurt şi gros al bunicii. Trandafirii îi sunt cunoştinţe vechi: când mătuşa Gheorghina locuia în blocul vecin, o vizita ades, iar tijele verzi cu petale roz din plastic îl salutau dintr-o vază graţioasă rubinie. Conştient că nu există nicio şansă să scape de bobocii roz zgâindu-se la el impertinent, încearcă să îşi fixeze privirile pe alt obiect din încăpere, însă fără succes, căci ochii lui se întorc la studierea petalelor grosolane, fixate de închipuitele tulpini cu o bucată de sârmă întoarsă cu cleştele.

Bătrâna nu-i oferă nimic; a gătit destul cât era nevastă tânără cu cinci copii, le-a pus tuturor mâncare înainte, iar vremurile acelea au trecut demult!... Chiar de-ar avea ce pune pe masă înaintea nepotului venit în vacanţă de la şcoala militară, n-ar face-o, de teamă să nu scape băiatul firimituri pe covor, căci e bătrână şi pentru alt covor n-are de gând să-şi tragă de la gură, aşadar acesta trebuie să o ţină câte zile i-o da Dumnezeu.

– Spune-mi, dragu' lu' buna, cum îi acolo?

„Acolo" este la Sibiu, unde se află instituţia la care învaţă, însă ea pronunţă adverbul ca şi cum ar fi vorba de ceva tainic.

– E bine, bună Măricica. M-am obişnuit…

– Îi greu?

– Da. Dar nu aşa greu cum a fost în primele săptămâni.

– Cât mai ai?

– Un an fără ăsta.

– Aha…

Nu mai ştie ce să-l întrebe. Stingherit de tăcerea prelungită, tânărul i se adresează:

– Dumneata ce mai faci? Mi-au zis părinţii că nu prea ieşi din casă.

– Ba ies!, se grozăveşte. Da' nu-n fiecare zi. C-acuma nu mă mai duc la lucru', că-s bătrână, aşa că ies din casă numa' când vreau io, nu când vor alţii!

– Te-ai pensionat, bună Măricică?, se pomeneşte vorbind fără voie.

– Pensionarii au pensie. Io n-am!, şi-l ţintuieşte cu ochi mici şi răutăcioşi, de parcă el ar fi vinovat. Da' nici nu-mi trebe mie pensie, că am bani la bancă. Pentru zile negre, precizează.

Amuzat, Dorian se întreabă când a avut bunica lui zile albe, că n-a auzit-o decât plângându-se, n-a pomenit-o bucuroasă sau baremi relaxată.

Tăcerea se întoarce, obeză şi nedelicată, între ei. Iritată că a pierdut momentul când s-a anunţat la televizor ora la care se va ţine maslul de săptămâna viitoare, bătrâna se foieşte în scaun. I-ar fi mai comod aşezată pe canapea, acolo nu simte junghiuri prin şale, dar, nevrând s-o uzeze, o foloseşte doar noaptea şi când se uită la televizor. După ce a auzit soneria anunţând venirea lui Dorian, a închis televizorul, să nu consume curent de pomană.

– Bonda ce face, Dorian, cu studenţia?

Aşa îi spune surorii lui, Bonda. O cheamă Vanda, are 21 de ani şi un copil de câteva luni, însă până acum bunica nu s-a străduit să îi pronunţe numele corect, deşi, în afara Marietei, în acte Maria, botezată de Florica după ea, altă nepoată nu are.

– Acum e în vacanţă şi ea, are mai mult timp pentru bebe şi pentru soţul ei…

– În vacaaanţăăă…

Ecoul glasului ei sună ciudat, ca o sentinţă.

Gândul tânărului fuge la sora lui şi la copilaş. Când ea se găseşte la cursuri, se ocupă de micuţ bunica soţului ei, de aceeaşi vârstă cu buna Măricica. „Dumnezeule, ce diferenţă între ele! Parcă ar fi născute în lumi paralele!” Bunica aceea, a cumnatului său, tot mică la înălţime şi bondoacă, aleargă toată ziua după ai casei, găteşte, curăţă, îngrijeşte sugarul. Face totul cu un surâs pe buze, fericită că le poate fi de folos, încântată că, în felul acesta, îşi poate arăta dragostea. Dorian ar da orice să aibă o asemenea bunică! Ar îmbrăţişa-o, ar strânge-o la pieptul său de bărbat înalt şi bine făcut şi i-ar mângâia părul rar din creştet cu buzele flămânde de săruturi! Dar buna Măricica e tot ce are şi a avut vreodată, că bunica Irina a murit înainte de naşterea lui. „Oare de ce nu înţeleg toţi adulţii de câtă afecţiune au nevoie copii şi adolescenţii, nu doar din partea părinţilor şi fraţilor, ci şi din partea unchilor, mătuşilor, verilor şi mai ales din partea bunicilor? Oare ce l-ar fi costat pe bunu' Grigore ca atunci, în îndepărtata mea pruncie, când ne supraveghea în absenţa părinţilor, să ne spună poveşti ca ne ţină liniştiţi, în loc să ne ameninţe cu scorbaciul, cum îi zicea el curelei din piele împletită, cu noduri, anume făcută pentru pedepsirea noastră, a copiilor? De ce a considerat oare buna, unica noastră bunică, inutil să ne mângâie, să ne îmbrăţişeze, să ne sărute pe mine şi pe fraţii mei? De ce ne-a crezut nedemni de dragostea ei…?”

– Dragu' lu' buna…

Tonul cântat rezonează în urechile lui Dorian aproape ca o chemare maternă.

– Spune, bună Măricică!

– Dragu' lu' buna…, io ştiu că tu n-ai vreme de pierdut cu mine, care-s o bătrână proastă…

Înţelege. A sosit timpul să plece. De nu i-ar fi fost ruşine, ar fi plecat după cinci minute.

– Dragu' lu' buna… Ştiu că tu înveţi departe, la o şcoală care scoate militari… Io ţi-aş da şi ţie nişte bani, ca la ăialalţi… Da' nu mai am… Că ieri i-am dat cinci sute de lei la Doreluţ a lu' Gheorghina, c-a fost în concediu fără salar. Azi a venit la mine Marceluţ şi i-am dat şi lui o sută… Înainte să vii tu, a fost pe-aici Mihăiţă a' lui Gheorghe şi i-am şi lui cincizeci de lei… Dragu' lu' buna, ţi-aş da şi ţie vreo zece lei… Da' nu mai am!

La acest numar colaboreaza:

Adrian Grauenfels (Israel)
Ain Rand (SUA)
Dragoș Gelu
Emanuel Pope (Anglia)
Ignat Dragomir
Ioana Carp (Belgia)
Ion Bugan (SUA)
Luca Cipolla (Italia)
Luciana Vlad
Maria Frandos (Anglia)
Mihai Ganea
Ploieșteanu Viorel (Irlanda)
Țene Al Florin
Titina Nica Țene
Virginia Paraschiv
Voichița Pălăceanu Vereș

CENTRUL DE EXCELENŢĂ ÎN PROMOVAREA CREATIVITĂŢII ROMÂNEŞTI BAIA MARE
PORŢILE NORDULUI

http://centruldepromovareaculturiibaia-mare.hopernicus.falezedepiatra.net/

ISSN 2360 - 5839